

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาสถานภาพความรู้เกี่ยวกับอาณานิคมชายแดน
ประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน : ระยะที่ 2
(ชายแดนไทย - พม่า)

โดย ผศ.ดร.โสภรัตน์ จารุสมบัติ และคณะ

มกราคม 2550

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาสถานภาพความรู้เกี่ยวกับอาณานิคมชายแดน
ประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน : ระยะที่ 2
(ชายแดนไทย – พม่า)

คณะผู้วิจัย

ผศ.ดร. ไสภรัตน์ จารุสมบัติ
นางกาญจนาภรณ์ จิตต์สง่า
นางสาวพัชรภา ตันตราจิน

หัวหน้าโครงการ
นักวิจัย
ผู้ช่วยนักวิจัย

ชุดโครงการระบบข้อมูลเพื่อการวิจัยและการบริหารจัดการชายแดน สกว.
สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

	หน้า
งานเขียนชายแดนไทย-พม่า	
• เรียงตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง	1
• เรียงตามปี พ.ศ.	
พ.ศ.2536	88
พ.ศ.2537	89
พ.ศ.2538	89
พ.ศ.2539	92
พ.ศ.2540	95
พ.ศ.2541	97
พ.ศ.2542	100
พ.ศ.2543	103
พ.ศ.2544	106
พ.ศ.2545	110
พ.ศ.2546	113
พ.ศ.2547	116
พ.ศ.2548	117
พ.ศ.2549	119
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	120
• เรียงตามประเด็น (ISSUES)	
1. การพัฒนาเศรษฐกิจ	121
2. การท่องเที่ยว	125
3. การศึกษา	127
4. การทหารและความมั่นคง	128
5. ปัญหาเขตแดน	130
6. การสาธารณสุข	132
7. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	135
8. วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์และศาสนา	138

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
9. สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	140
10. ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน	143
11. ปัญหาผู้อพยพลี้ภัยและแรงงานพม่า	145
12. อื่นๆ	150
• ดัชนีคำค้น	154

บทสรุปผู้บริหาร

กระบวนการโลกาภิวัตน์ครั้งใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อ นโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอาณาบริเวณชายแดนประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านจากความสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าทางการเมืองและการทหาร มาสู่ความสัมพันธ์แบบร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการเมืองที่เป็นมิตรต่อกัน

จากการศึกษาสถานภาพความรู้เกี่ยวกับอาณาบริเวณชายแดนประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้โครงการ “การศึกษสถานภาพความรู้เกี่ยวกับอาณาบริเวณชายแดนประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน: ระยะที่ 1 บรรณนิทัศน์” นั้น ได้มีการรวบรวมฐานข้อมูลงานวิจัยและงานเขียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาณาบริเวณชายแดนทั้ง 4 ด้านคือ ไทย-พม่า ไทย-ลาว ไทย-กัมพูชา และไทย-มาเลเซีย พร้อมบรรณนิทัศน์เท่าที่สามารถสืบค้นได้จำนวน 807 ชิ้น อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยเพื่อต่อยอดความรู้หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับชายแดนของหน่วยงานภาครัฐ

ทั้งนี้ เพื่อให้งานข้อมูลที่ได้รวบรวมในเบื้องต้นดังกล่าวมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ทันสมัย และช่วยให้การสืบค้นข้อมูลเป็นไปโดยสะดวก จึงจำเป็นที่จะต้องมีการค้นคว้ารวบรวมงานเขียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้องของงานที่มีอยู่ ตลอดจนจัดระบบการค้นหาให้สะดวกยิ่งขึ้น

การศึกษสถานภาพความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ชายแดนในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาทั้งในรูปของงานวิจัย งานเขียน (หนังสือและบทความ) เอกสารประกอบการประชุมและสัมมนาทางวิชาการ เอกสารเผยแพร่ทางเว็บไซต์ (Website) ในช่วงปีพ.ศ. 2547-ปัจจุบัน (2549) และรวบรวมเอกสารงานเขียนเพิ่มเติมในช่วงปีพ.ศ. 2536-ปัจจุบัน (2549)

ในการจัดระบบข้อมูลเรื่องชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านยังคงใช้ระบบเดิมเช่นเดียวกับการศึกษาในระยะที่ 1 โดยจำแนกได้ 2 แนวทางคือ

แนวทางแรก การจำแนกโดยพิจารณาจากประเด็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหาของงานเขียน ซึ่งจำแนกออกเป็นประเด็น (Issue) ที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ทั้งการเมือง การทหาร ความมั่นคง เศรษฐกิจ การพัฒนา สังคมวัฒนธรรม การศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

แนวทางที่สอง การจำแนกโดยพิจารณาในเชิงกายภาพของขอบเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษาหรืออาณาบริเวณของงานเขียน จำแนกได้ดังนี้

1. งานเขียนที่เกี่ยวกับชายแดน ด้านพรมแดน เส้นกันเขตแดน และการบริหารจัดการชายแดนหรืองานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชายแดนโดยตรง
2. งานเขียนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

3. งานเขียนที่ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่ชายแดนของฝั่งไทย หรือฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน

ผลจากการสำรวจสถานภาพความรู้ที่เกี่ยวกับอาณาบริเวณชายแดนของประเทศไทยกับ ประเทศเพื่อนบ้าน ในส่วนเพิ่มเติม (ปีพ.ศ.2536-2549) สำหรับในโครงการระยะที่ 2 มีดังนี้

ชายแดนไทย-กัมพูชา

จากการศึกษาพบว่าประเด็นหลักที่ยังคงได้รับความสนใจในการศึกษาอย่างต่อเนื่องคือ ประเด็นด้านการค้าชายแดน โดยมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจระหว่างไทย-กัมพูชา ซึ่งพบว่าปัญหาด้านการเมืองเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดต่อ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งสอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากการ เมืองภายในประเทศกัมพูชา อย่างไรก็ตามบทความในช่วงหลังตลอดจนเอกสารประกอบการ สัมมนาและการประชุมต่างๆ ได้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ไทย- กัมพูชา หลังจากการเกิดเหตุการณ์เผด็จการเขมรแดงในกรุงพนมเปญ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2546 เช่นการลงนามในข้อตกลงทางการค้าเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548

ชายแดนไทย-พม่า

จากการศึกษาพบว่า ประเด็นที่ได้รับความสนใจในบรรดางานเขียนต่างๆ เกี่ยวกับชายแดน ไทย-พม่า มีความหลากหลายทั้งในด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงตามแนวชายแดน ปัญหาด้านสาธารณสุข และปัญหาแรงงานข้ามชาติ ทั้งนี้เนื่องจากในระยะเวลาช่วงหลังรัฐบาลพม่า มีนโยบายสนับสนุนความร่วมมือทางด้านการค้าและการลงทุนกับประเทศในภูมิภาคมากขึ้น ขณะเดียวกันประเทศไทยก็มีนโยบายในการสร้างความปรองดองและการส่งเสริมการพัฒนา ประชาธิปไตยในประเทศพม่า เช่นการนำเสนอ Road Map และการสนับสนุนกระบวนการเจรจา ระหว่างชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า

ชายแดนไทย-ลาว

งานเขียนในส่วนของชายแดนไทย-ลาว* ให้ความสนใจในประเด็นด้านวัฒนธรรม การ ท่องเที่ยว การค้าชายแดนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่สอง นอกจากนี้ยังมีงานเขียนที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบต่อชุมชน ทรัพยากรและระบบนิเวศ อันเนื่องมาจากโครงการ สร้างสะพานและการระเบิดแก่งแม่น้ำโขง ซึ่งนับว่าเป็นประเด็นใหม่ที่ถูกหยิบยกขึ้นมานำเสนอเป็น งานเขียนอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในรูปของวิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ แสดงให้เห็นว่ามีความ ห่วงใยต่อผลกระทบจากการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ในหลายด้านและต้องการให้มีการ ดำเนินการในระดับนโยบาย

ชายแดนไทย-มาเลเซีย

จากการศึกษาพบว่า งานเขียนชายแดนไทย-มาเลเซียมีความสนใจเกี่ยวกับบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาพื้นที่และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้ในภาคการเกษตร ในขณะที่ประเด็นด้านความขัดแย้งก็ยังได้รับความสนใจโดยมีงานเขียนเกี่ยวกับการใช้สันติวิธีในการจัดการกับปัญหา ซึ่งประเด็นเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงฐานคิดของสังคมและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “สถานภาพความรู้เกี่ยวกับอาณาบริเวณชายแดนของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน: ระยะที่ 2” เป็นโครงการต่อเนื่องจากการศึกษาโครงการในระยะที่ 1 โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดระบบข้อมูลเรื่องชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่ได้มีการดำเนินการไว้ในระยะ 1 แล้วนั้น ได้มีการจัดระบบตามมาตรฐานสากลของหลักบรรณารักษศาสตร์ และการจัดทำดัชนีสืบค้น เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังมีการรวบรวมงานเขียนให้มีความทันสมัยและสังเคราะห์ประเด็นหลักที่ปรากฏในงานเขียนเหล่านั้น โดยพบว่าในช่วงปีพ.ศ. 2547-2549 ความรู้เรื่องชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา พม่า ลาว มาเลเซีย) ยังคงมีความหลากหลาย โดยประเด็นหลักๆ ที่งานเขียนให้ความสำคัญพอสรุปดังนี้

งานเขียนในส่วนของไทย - กัมพูชา มีจุดเน้นในด้านการค้าชายแดนและประเด็นทางการเมืองภายในประเทศกัมพูชาที่เป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของการค้าชายแดนระหว่างไทย กัมพูชา เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงของการฟื้นฟูความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา หลังจากเกิดเหตุเผาสถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงพนมเปญเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2546 อันทำให้การค้าชายแดนต้องหยุดชะงักไปช่วงเวลาหนึ่ง

งานเขียนในส่วนของไทย - พม่า มีจุดเน้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การค้าชายแดน และปัญหาแรงงานข้ามชาติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลพม่าที่สนับสนุนความร่วมมือทางด้านการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคมากขึ้น

งานเขียนในส่วนของไทย - ลาว มีจุดเน้นในเรื่องของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้มีการเสนอประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการระเบิดแก่งและสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง

งานเขียนในส่วนของไทย - มาเลเซีย มีจุดเน้นในประเด็นเรื่องบทบาทผู้นำในท้องถิ่นต่อการพัฒนา การแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธี ซึ่งในช่วงเวลานั้นไทยยังคงประสบปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีงานเขียนที่สำคัญคือเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย

Abstract

A State of the Knowledge Study on the Borderlands of Thailand Adjacent to the Neighboring Countries: A Compilation of Annotated Bibliography Phase II aims to improve and update the study on Phase I. this study also makes index for user by categorizing some key words and applying the general standard of bibliography.

This study continues exploring the state of the arts about the border issues between Thailand and the four neighboring countries (Lao People's Democratic Republic, Cambodia, Malaysia, and Myanmar) until 2006. It finds that there have been minor changes among the knowledge of border issues since 1995. The important point is that most of the proposed studies still focus on the socio-economic context in each area. However, some new issues have been studied such as sufficiency economy, transportation development and cross-border cooperation, cultural aspects and development, role of local leaders, and peace perspective for conflict resolution.

เรียงตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง

งานเขียนชายแดนไทย – พม่า เรียงตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง

วิทยานิพนธ์และวิจัย

กรรณิการ์ ธรรมรัตน์. 2542. ผลกระทบของการปิดด่านชายแดนต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า:

ศึกษากรณีอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของการค้าชายแดนไทย-พม่า เพื่อศึกษาถึง
สาเหตุของการปิดด่านการค้าชายแดนไทย-พม่า และผลกระทบจากการปิดด่านที่มีต่อการค้า
ชายแดนไทย-พม่า และ เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือในการค้าชายแดน
ระหว่างไทยและพม่า เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม
คือ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร พ่อค้านักธุรกิจ ชาวไทย พ่อค้านักธุรกิจชาวพม่า และ
สื่อมวลชน จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการค้าชายแดนด่านเมียวดี-แม่สอด มีรูปแบบการค้า
ชายแดน 2 รูปแบบคือ การค้าในระบบและการค้านอกระบบ ส่วนสาเหตุของการปิดด่านการค้า
ชายแดนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำสั่งของรัฐบาลพม่า การสั่งปิดด่านมีผลกระทบต่อธุรกิจการค้า
ชายแดน ทำให้สินค้าไม่สามารถนำเข้าและส่งออกได้ ส่วนข้อเสนอแนะในการพัฒนาความร่วมมือ
ทางการค้าชายแดนระหว่างไทยและพม่า นั้น ส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐบาลควรหาแนวทางในการพัฒนา
ความสัมพันธ์กับพม่าให้มากขึ้น การศึกษานี้พบว่า ถึงแม้รัฐบาลพม่าจะมีคำสั่งให้ปิดด่าน แต่
การค้าชายแดนก็ยังคงสามารถดำเนินต่อไปได้ ในรูปแบบของการค้านอกระบบ

กฤตยา อาชวนิจกุล. 2543. เรื่องเพศ อนามัยเจริญพันธุ์และความรุนแรง: ประสบการณ์ชีวิตของ
แรงงานอพยพจากประเทศพม่า. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาชีวิตสภาพความเป็นอยู่ของผู้อพยพหลบหนีจากประเทศพม่าที่
เข้ามาอยู่ในประเทศไทย สถานภาพของบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย ทำให้อาจถูก
จับกุมและถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานได้ง่าย และมีความเสี่ยงสูงต่อการถูกละเมิดสิทธิจาก
นายจ้างหรือเสี่ยงต่อสภาพความไม่ปลอดภัยในที่ทำงาน ซึ่งเกิดขึ้นหลายรูปแบบ เช่น ถูก
โกงค่าแรงได้รับบาดเจ็บในการทำงาน ที่สำคัญคือผู้อพยพหญิงเสี่ยงต่อการกระทำรุนแรงทางเพศ

ทั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ นายจ้างและเพื่อนร่วมงานด้วยกันเอง ในยามเจ็บป่วย ผู้ป่วยไม่สามารถเลือกวิธีการรักษาที่เหมาะสม เนื่องจากเป็นผู้หลบหนีเข้าเมือง ไม่มีเงินออม และพูดภาษาไทยได้น้อยหรือแทบไม่ได้เลย ผู้ป่วยส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะรักษาตนเองด้วยการซื้อยากินเอง หรือทนให้หายโดยไม่รักษา ทำให้มีรายงานการตายในหมู่ผู้ป่วยจำนวนมาก

ผู้วิจัยเสนอแนะให้รัฐบาลไทยปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้ป่วย และข้อเสนอแนะในระดับต่ำสุดที่รัฐบาลไทยควรทำ ได้แก่ การแปลและเผยแพร่นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานอพยพในภาษาของผู้ป่วยเองอย่างทั่วถึง

กฤติกา บุญชาติพิสุทธิ. 2542. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินบริเวณชายฝั่งกับการ

เปลี่ยนแปลงของชายฝั่งทะเลจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จากการศึกษาด้วยเทคนิครีโมทเซนซิง. ปรินญาวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สภาวะแวดล้อม สหสาขาวิทยาศาสตร์สภาวะแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิจัยนี้เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของชายฝั่งกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน 10 ประเภท ได้แก่ พื้นที่ชุมชนหนาแน่น พื้นที่ชุมชน พื้นที่ชายหาด พื้นที่ว่างเปล่า พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ปกคลุมด้วยต้นไม้หนาแน่น พื้นที่ที่ปกคลุมด้วยต้นไม้บางเบา นาข้าวที่ราบน้ำท่วมถึง และแหล่งน้ำ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก

ผลการศึกษาพบว่าบริเวณทางต้นน้ำความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดิน และสิ่งปกคลุมดินกับการเปลี่ยนแปลงชายฝั่ง ไม่สามารถสรุปได้โมเดลถดถอยโลจิสติกไม่สามารถแสดงความสัมพันธ์ใด ๆ ของการใช้ประโยชน์ที่ดิน และสิ่งปกคลุมแต่ละชนิดกับการเปลี่ยนแปลงชายฝั่ง และเมื่อโมเดลมีตัวแปรการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินมากขึ้น โดยการเพิ่มข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน และสิ่งปกคลุมดินกับการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งมีนัยสำคัญเพิ่มขึ้น

กองบัญชาการทหารสูงสุด. สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง. การศึกษาเฉพาะกรณีเรื่อง ผลกระทบแรงงานต่างด้าวต่อความมั่นคงแห่งชาติ ด้านสังคมจิตวิทยา กรณีปัญหาแรงงานจากชายแดนทิศตะวันตกของไทย. กรุงเทพฯ: สถาบัน.

การศึกษาเฉพาะกรณีที่มิวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์แรงงานต่างด้าวที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติด้านสังคม จิตวิทยา รวมทั้งศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการต่าง ๆ โดยศึกษาจากเอกสารรายงานและแหล่งข้อมูลในระดับพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่าจำนวนแรงงานต่างด้าวได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากการขาดแคลนแรงงานในยุคเศรษฐกิจฟื้นตัว ปัจจัยที่ทำให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานเนื่องจากความยากจน และนายจ้างต้องการจ้างแรงงานราคาถูก จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติด้านสังคมจิตวิทยา เช่น ปัญหา

ความไม่สงบเรียบร้อยและอาชญากรรม ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาและผลกระทบต่อแรงงานคนไทย ปัญหาด้านประชากร ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาในช่วงปี 2543-2545 คือยุทธศาสตร์การรับรองสถานะบุคคลและยุทธศาสตร์การสกัดกั้นผลักดันและป้องกันการอพยพเข้ามาใหม่ซึ่งยังคงใช้มาตรการผ่อนปรนมากกว่าบังคับ

ข้อเสนอแนะคือควรให้มีการศึกษาข้อเท็จจริงทั้งระบบของแรงงานต่างด้าวและวางมาตรการป้องกันให้เด็ดขาด และดำเนินการอย่างจริงจัง ในระยะยาว ควรจัดตั้งองค์กรอิสระให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยเฉพาะ ซึ่งวิธีการที่ดีจะช่วยให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์จากแรงงานต่างด้าว

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.

2543. คุณค่าของทรัพยากรชีวภาพในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ: กระทรวง.

หนังสือเล่มนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอุดมสมบูรณ์มากที่สุดจังหวัดหนึ่ง ซึ่งการประเมินค่าทรัพยากรชีวภาพจะทำให้ทราบถึงความจำเป็นในการต้องอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยได้กล่าวถึง ภาพรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน คุณค่าของทรัพยากรชีวภาพ,แนวทางการจัดการทรัพยากรชีวภาพ โดยผล ที่คาดว่าจะได้รับการประเมิน คือ การกำหนดนโยบายและมาตรการต่อการอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งนโยบายและมาตรการนั้นจะเน้นเฉพาะการส่งเสริมแรงจูงใจทางเศรษฐกิจในการอนุรักษ์ และการลดแรงจูงใจในการทำลาย โดยสามารถใช้เป็นตัวอย่างในการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ที่มีสถานการณ์คล้ายคลึงกัน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540. โครงการศึกษาจัดทำแผนแม่บทเพื่อปรับปรุงเมืองชายแดน

ทางการท่องเที่ยว แม่สอด เชียงของ เบตง. กรุงเทพฯ: บริษัทที่ปรึกษาการวิจัยภาคใต้.

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวิเคราะห์แนวทางโครงการและมาตรการในการปรับปรุงเมืองชายแดนให้สามารถรองรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวได้ เพื่อเป็นการกำหนดแนวทาง แผนงานและโครงการ อีกทั้งรองรับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) รวมถึงจัดรายละเอียดแผนงานและโครงการการพัฒนาต่างๆในพื้นที่ โดยให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อส่วนรวม โดยไม่ขัดแย้งหรือทำลายสภาพแวดล้อมตลอดจนสังคมท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องเป็นแผนที่เหมาะสมที่หน่วยงานรับผิดชอบสามารถนำไปปฏิบัติได้ และเพื่อให้เกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการวางแผนของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งหวังให้เกิดการยอมรับ ร่วมกันเป็นเจ้าของ ร่วมดำเนินการและปฏิบัติ

ตามแผนตลอดจนร่วมคิดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติ ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมของรัฐและเอกชนในการมีส่วนร่วมดำเนินการดังกล่าว

กิตยา เกษเจริญ. 2545. ความขัดแย้งระหว่างไทย-พม่า : ศึกษาการแก้ไขปัญหาเขตแดนบริเวณแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำรวก และแม่น้ำเมย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ให้เข้าใจถึงปัญหาและการดำเนินการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับพม่าบริเวณแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำรวก และแม่น้ำเมย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2523-2542 โดยต้องการจะวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาด้านบริเวณแม่น้ำทั้งสามสายนี้ สำหรับการศึกษาในเรื่องนี้ได้อาศัยแนวคิดเรื่องการเชื่อมโยง (linkage politics) ของ James N. Rosenau มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในประเทศ (ปัจจัยภายใน) ที่มีผลต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านบริเวณแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำรวก และแม่น้ำเมย

ผลการศึกษาพบว่า การแก้ไขปัญหาด้านบริเวณแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำรวก ระหว่างไทยกับพม่าประสบผลสำเร็จเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่ดีในระดับผู้นำรัฐบาลไทยและพม่า และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมระหว่างทั้งสองฝ่าย ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่รัฐบาลไทยและพม่ามีความขัดแย้งกับชนกลุ่มน้อยในวงจำกัด จึงไม่ค่อยมีผลต่อความมั่นคงของไทย ส่วนการแก้ไขปัญหาด้านบริเวณแม่น้ำเมยไม่ประสบความสำเร็จ เป็นผลมาจากปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่รัฐบาลไทย และพม่ามีจุดยืนทางนโยบายเรื่องสิทธิมนุษยชนที่แตกต่างกันและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมระหว่างไทยกับพม่าที่มีความหลากหลาย ส่วนปัจจัยภายนอกนั้นเนื่องจากกรณีรัฐบาลพม่าขัดแย้งอย่างมากกับกลุ่มต่อต้านจนทำให้ไปกระทบกับความมั่นคงของไทย

เชมรัฐ กาญจนวัฒน์. 2544. ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าตามแนว

ชายแดนไทย-พม่า. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษา วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า เพื่อศึกษาความเป็นมา บทบาทและพัฒนาชนบทของกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า เพื่อเสนอยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าตามแนวชายแดนไทย-พม่า ใช้วิธีวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น หน่วยทหารพม่าที่รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนไทย - พม่า ได้รับประโยชน์จากการผลิตยาเสพติด จึงไม่สนใจแก้ปัญหาอย่างจริงจัง เป็นต้น นอกจากนี้ กองทัพพม่าไม่เร่งรัดกวาดล้างกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่าที่อาศัยบริเวณชายแดนไทยพม่า เพื่อ

ความชอบธรรมในการครองอำนาจของรัฐบาลทหารพม่า สำหรับฝ่ายไทย เจ้าหน้าที่รัฐของไทยตามชายแดนไทย - พม่า ไม่สามารถควบคุมพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้กลุ่มต่อต้านรัฐบาลพม่าใช้ประโยชน์จากมวลชนในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการในพม่า ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้รัฐบาลไทยใช้มาตรการเชิงรุกอย่างไม่เปิดเผยเพื่อแก้ไขปัญหานี้ โดยยังรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างไทยกับพม่าไว้

คณะกรรมการการต่างประเทศ. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2548. *ความมั่นคงและชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่า: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษารากเหง้าของปัญหาทางการเมืองพม่ากับชนกลุ่มน้อยในพม่า และกล่าวถึงสถานการณ์ความขัดแย้งตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน พร้อมกับข้อเสนอแนะที่ให้ไทยเป็นคนกลางในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองในพม่า ซึ่งส่งผลกระทบต่อไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประเด็นยาเสพติดและผู้อพยพลี้ภัย และการแก้ปัญหาในระยะยาวต่อการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากระบอบเผด็จการทหารมาสู่ความเป็นประชาธิปไตย

จักกฤษณ์ ประสมเสื่อ. 2543. *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของชาวเขาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยา และมนุษยวิทยา สาขาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พบว่าชาวเขาส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมซึ่งต้องใช้แรงงานในการประกอบอาชีพ ทำให้ชาวเขาบางส่วนนิยมใช้ยาบ้า เพราะต้องการให้มีแรงทำงานมาก ๆ อีกทั้งบริเวณพื้นที่อ.ปาย และ อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน เป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุดพื้นที่หนึ่ง และอาชีพเกษตรกรรมรายได้น้อยเฉลี่ยต่อเดือนไม่พอใช้จ่ายในครอบครัวทำให้ตัดสินใจกระทำความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายยาบ้าโดยสมัครใจ แม้จะรู้ว่าผิดกฎหมาย

จักรพันธ์ ชัดชุมแสง. 2543. *ชุมชนมุสลิมในเมืองตลาดชายแดนไทย-พม่า สัมพันธภาพระหว่างพหุสังคม วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจและการธำรงชาติพันธุ์*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การวิจัยทางมานุษยวิทยาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของชุมชนมุสลิมในเมืองตลาดชายแดน เพื่อศึกษาปัจจัยขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในพหุสังคม และศึกษาการธำรงชาติพันธุ์ของชาวมุสลิมในบริบทชายแดนไทย-สหภาพเมียนมาร์ ผลการศึกษาปรากฏว่า มีความเชื่อมโยงกันระหว่างประเด็นสำคัญสามประเด็น คือพหุ

สังคม วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ และการดำรงชีวิตพันธุ์ มีการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการค้าขาย โดยเป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเองเป็นชีวิตทางเศรษฐกิจที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด การค้าขายเป็นช่องทางที่สอดคล้องกับระบบความเชื่อของอิสลาม บริบทสังคมดังกล่าวก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในพหุสังคมสองระดับ ระดับชุมชนมุสลิมและระดับชุมชนเมืองตลาดชายแดน กระบวนการดังกล่าว เป็นการก่อตัวของเอกลักษณ์ และเป็นกลวิธีที่ใช้จำแนกแยกแยะชาวมุสลิมออกจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ด้วย ถึงแม้ว่าพื้นที่ซึ่งพวกเขาดำรงอยู่จะมีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม แต่สมาชิกของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก็ดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ทั้งนี้เพราะมีการพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจ การปะทะสังสรรค์กันโดยผ่านกิจกรรมทางสังคม ตลอดจนการมีค่านิยมบางประการร่วมกัน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยชั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในพหุสังคม

จิระวรรณ ตันนุรานนท์. 2542. *การมีส่วนร่วมและบทบาทผู้นำชุมชนชาวไทยภูเขาในการจัดการ*

วิญญูชนชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรบัณฑิต ภาควิชาการ

ประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วม บทบาทรวมทั้งปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการวิญญูชนชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ของผู้นำชุมชนชาวไทยภูเขา ใช้การศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์เจาะลึกผู้นำชุมชนชาวไทยภูเขา 4 เผ่า คือ กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ แม้ว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผู้นำชุมชนชาวไทยภูเขามีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการวิญญูชนชน แม้ว่าจะยังไม่มี ความเข้าใจในรายละเอียดของการดำเนินการที่ชัดเจน โดยมีแนวคิดที่จะมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การส่งข่าวประชาสัมพันธ์ในรายการ การเป็นผู้ดำเนินรายการ การร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารการร่วมเป็นคณะกรรมการผลิตรายการ จนถึงการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงของชุมชนเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะวิศวกรรมศาสตร์. สถาบันวิจัยและพัฒนา. 2537. *การศึกษา*

ศักยภาพการพัฒนาหล่มน้ำ หล่มน้ำชายฝั่งทะเลอ่าวไทย: รายงานสุดท้าย. กรุงเทพฯ:

สำนักงาน.

รายงานนี้ได้ศึกษาสำรวจเบื้องต้นเพื่อทราบปัญหา และขีดความสามารถในการพัฒนาแหล่งน้ำให้สอดคล้องกับปัญหาและสภาพความต้องการใช้น้ำด้านต่าง ๆ โดยพิจารณาในลักษณะภาพรวมทั้งภูมิภาคหรือหล่มน้ำ และกำหนดเป็นแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผลการศึกษาจะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาโครงการแหล่งน้ำในหล่มน้ำ

เจษฎา หุ่นแสง. 2541. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่าเกี่ยวกับพรมแดนทางบก : ศึกษาการดำเนินนโยบายของไทยเกี่ยวกับกรณีดอยหลวง บ้านเจดีย์สามองค์ และเนิน 491. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินนโยบายขององค์การที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัตินโยบายท้องถิ่นเกี่ยวกับกรณีดอยหลวง บ้านเจดีย์สามองค์ และเนิน 491 ในช่วงเกิดวิกฤตการณ์ ตลอดจนศึกษาถึงลักษณะของหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐดังกล่าว เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์การดำเนินนโยบายของไทย

จากการศึกษาพบว่า การที่ไทยมีแนวพรมแดนติดต่อกับพม่า เป็นระยะทางยาวกว่า 2,800 กิโลเมตร ทำให้ไทย และพม่ามีปัญหาความขัดแย้ง บริเวณพรมแดนหลายเรื่อง เช่น ปัญหาเส้นเขตแดน ปัญหาผู้ลี้ภัยพลัดถิ่น ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง และปัญหายาเสพติด เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาความขัดแย้งตามแนวพรมแดนทางบกนั้น ในบางครั้งถึงขั้นมีการใช้กำลังต่อกัน ดังในกรณีปัญหาพิพาทที่ดอยหลวง และบ้านเจดีย์สามองค์ นอกจากนี้ยังพบว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัตินโยบายท้องถิ่น ในบางครั้งจะดำเนินนโยบายตามแนวคิดด้านผลประโยชน์ มโนทัศน์ และยุทธวิธีขององค์การ ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ ส่วนกรณี 491 วิกฤตการณ์ได้ดำเนินการถึงขั้นเตรียมพร้อมจะใช้กำลังต่อสู้กับพม่า แต่วิกฤตการณ์ได้แปรเปลี่ยนไปสู่ภาวะปกติ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีกระแสพระราชดำรัส ให้ทุกฝ่ายหาวิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ดังนั้น ในกรณีนี้ การดำเนินนโยบายของผู้ปฏิบัติ จึงยังไม่เป็นไปตามแนวคิดของตนเอง และขององค์การ อย่างไรก็ตาม องค์การที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัตินโยบายท้องถิ่น แม้ว่าโดยทั่วไป จะดำเนินตามแนวคิดด้านผลประโยชน์ มโนทัศน์ และยุทธวิธีขององค์การ และของตนเองก็ตาม แต่องค์กรเหล่านั้น ยังคงยึดหลักนโยบายของชาติในแนวทางเดียวกัน ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ

รัชกาล นิธิพิพัฒน์โกศล. 2547. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยว บริเวณด้านชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความพึงพอใจนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณด้านชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวบริเวณด้านชายแดนไทย-พม่า การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณด้านชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการเดินทางมาท่องเที่ยว บริเวณด่านชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพอใจในระดับปานกลาง โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ในเรื่องของประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยว และความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว ด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ด้านประชาชน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ในเรื่องของอัตราค่าโดยสารที่ต่ำของประชาชนในท้องถิ่น ด้านร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ชัยรุ่งเรือง อวิรุทธพานิชย์. 2545. ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่า ระหว่างไทยและพม่าในช่วงปี พ.ศ.2540-2544. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆในพม่า ข้อเท็จจริงของปัญหาที่เกิดขึ้นจากชนกลุ่มน้อย ได้แก่ ยาเสพติด ปัญหาแรงงาน ปัญหาการค้าชายแดน และความร่วมมือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากชนกลุ่มน้อยระหว่างไทย-พม่า

ผลการศึกษาประวัติความเป็นมาของชนกลุ่มน้อยต่างๆในพม่า มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และประกอบไปด้วยหลายกลุ่ม หลายชาติพันธุ์ เมื่อมารวมเป็นประเทศพม่า ทำให้แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต้องการเป็นอิสระ โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษา กลุ่มไทยใหญ่ กะเหรี่ยง มอญ คะฉิ่น คะยาห์ และว่า รัฐบาล SPDC ในปัจจุบัน ได้ใช้วิธีการปราบปรามทางทหารในการสร้างความปรองดองในชาติ ชนกลุ่มน้อยที่หนีการปราบปรามได้หลบหนีเข้าอาศัยบริเวณตะเข็บชายแดนไทย-พม่า ปัจจัยที่นำมาซึ่งกำลังพลที่เข้มแข็ง และอาวุธยุทโธปกรณ์ คือ เงินที่ได้มาจาก การลักลอบค้า ยาเสพติด การค้าชายแดน ขยายแรงงาน ความต้องการเป็นอิสระของชนกลุ่มน้อยในพม่าได้สร้างปัญหาให้กับประเทศไทย ปัญหาที่มีผลกระทบมากที่สุด คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงาน เป็นปัญหาที่ความร่วมมือในการแก้ไขยังไม่เป็นรูปธรรม เนื่องจากพม่าปฏิเสธการรับแรงงานกลับ ส่วนปัญหาการค้าชายแดน โดยเฉพาะการปิดด่านการค้า ซึ่งถือเป็นอุปสรรคการค้าชายแดนที่สำคัญ

ชัยวัฒน์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 2544. ปัญหาชาวเขาและการกำหนดมาตรการเฉพาะในการควบคุมชาวเขาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร .

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาถึงทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยและชาวเขาในประเทศไทย เพื่อศึกษาถึงแนวทางการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับชาวเขาและปัญหา

ที่เกิดขึ้น เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหากับชาวเขาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของ ประเทศไทย ซึ่งห่างไกลความเจริญ หน่วยงานของรัฐไม่สามารถเข้าไปถึง เนื่องจากความ ทุรกันดารของภูมิประเทศ ทำให้มีปัญหาในพื้นที่มากมาย ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการตัดไม้ ทำลายป่า ปัญหาความด้อยคุณภาพของประชากร ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติทั้ง ทางด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจและสังคม ความมั่นคงและปลอดภัยแห่งชาติ ปัญหา การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และปัญหาการปลูกพืชเสพติด

ผู้วิจัยเสนอแนวทางในการกำหนดมาตรการเฉพาะต่อชาวเขา โดยการจัดระเบียบชาวเขา ให้ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งในด้านบุคคล และด้านที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน ปรับปรุงประสิทธิภาพ การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ในการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยแก่ชาวเขาในกรณีสิทธิพลของ ชนกลุ่มน้อย และพรรคคอมมิวนิสต์ การยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวเขาให้สามารถพึ่งพาตนเอง ในทางเศรษฐกิจและสังคมได้ในระดับที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะในด้านการสาธารณสุข การศึกษา และการส่งเสริมเผยแพร่ พุทธศาสนา

ชัยวัฒน์ อาษานอก. 2540. สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาแบบ

พึ่งพาตนเอง สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จ. แม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรม หาบบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษาแบบพึ่งพาตนเอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จ.แม่ฮ่องสอน ประชากรที่ใช้ใน การวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยมีทั้งหมด 4 ชุด คือ แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดโครงสร้างทาง การบริหารโรงเรียนในลักษณะ ของโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนมากมีนักเรียนเพศชาย และเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง และมีปัญหาเรื่อง เครื่องนุ่งห่มสำหรับนักเรียน โรงเรียนทั้งหมดจะมีปัญหาโดยขาดเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครูศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการปรับ และจัดทำหลักสูตรสำหรับโรงเรียนแบบพึ่งพาตนเอง โรงเรียนทั้งหมดจัดบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและบริการอาหารกลางวัน ส่วนโรงเรียนบาง โรงเรียนจัดบริการตัดผมนักเรียน บริการห้องสมุดโรงเรียนและบริการความก้าวหน้าทางวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนเขา และเชิงเขามีสิ่งอำนวยความสะดวก และการหาเลี้ยงชีพประเภท

บ้านพักนักเรียน ห้องนํ้านักเรียน และเครื่องมือการเกษตร ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดระบบโครงสร้าง การปกครองในบ้านพักออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากมีวิธีวางแผนการปฏิบัติหน้าที่และความ รับผิดชอบประจำวัน

ชาติชาย รัตนศิริ. 2545. โครงการการอนุรักษ์และฟื้นฟูสมุนไพรรักษาบ้านชาวไทยภูเขา อำเภอปาง มะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย.

เมื่อมีความเจริญเข้าถึงประชาชน บริการของรัฐเข้าถึงชุมชนชาวไทยภูเขาบนพื้นที่สูง มากขึ้น การให้ความสนใจต่อสมุนไพรรักษาบ้านที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมีน้อยมาก ตำรับยา ส่วนใหญ่ผู้ที่รู้ก็มีแต่ผู้สูงอายุ ถ้าหากภูมิปัญญาตรงนี้ไม่มีการสืบทอด วันหนึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ตรงนี้ก็จะไม่มีการสืบทอดสุดท้ายก็จะสูญหายไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ ศึกษาองค์ความรู้ด้านสมุนไพรรักษาบ้าน เพื่อค้นหาแนวทางการ อนุรักษ์ และการฟื้นฟูสมุนไพรรักษาบ้าน โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกัน ใน การดำเนินงานได้ดำเนินการใน 2 ชุมชนที่เป็นชาวไทยใหญ่ บ้านแม่ละนา และชนเผ่ามูเซอตำบลบ้าน ห้วยเฮี้ยะ โดยอาศัยผู้รู้ ผู้สนใจ และชุมชน มาร่วมกันดำเนินการ รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ สมุนไพร เพื่อนำมาร่วมกันค้นหาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูการใช้สมุนไพรรักษาบ้าน

ผลจากการศึกษา แนวทางการอนุรักษ์ และฟื้นฟูการใช้สมุนไพรรักษาบ้านบนพื้นที่สูง พบว่า รูปแบบ กระบวนการต้องเริ่มจากการสร้างความสำนึก การศึกษาการเรียนรู้จากของจริง และการปฏิบัติให้รู้ชัด เพื่อให้การอนุรักษ์และฟื้นฟูสมุนไพรรักษาบ้านบรรลุเป้าหมาย ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ชาวไทย ภูเขาบนพื้นที่สูงในการรักษาและดูแลตนเอง ด้วยตำรับยาบ้าน

ชน น้อมศิริ. 2544. ปัญหาชายแดนไทย-พม่า. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. จิตยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านบวก ด้านลบ และ แนวโน้มที่จะเกิดขึ้น ศึกษามาตรการและนโยบายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันพร้อมทั้งเสนอแนวทาง ในการกำหนดนโยบายของรัฐ และวิเคราะห์ถึงนโยบายที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีประสิทธิภาพ ศึกษาการดำเนินนโยบายของพม่าต่อไทย ซึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่เป็นสากล และศึกษากลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ที่มีผลกระทบ ต่อผลประโยชน์ชาติ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญปัญหาชายแดนไทย-พม่า ผล การศึกษาพอสรุปได้ คือ พบองค์ประกอบของปัญหาทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนี้ คือ ความสัมพันธ์ต่อกันในกรณีต่าง ๆ (การเมืองการทูต เศรษฐกิจ สังคมการทหารฯ) ผลประโยชน์

ระหว่างประเทศไทย กับ พม่า นโยบาย มาตรการ และข้อตกลงต่าง ๆ การบริหารงาน และ
บทบาทของประเทศในอาเซียน และประเทศมหาอำนาจ

แนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยเสนอให้รัฐบาลไทยกับพม่าควรเจรจาข้อตกลงต่าง ๆ
และกำหนดเป็นมาตรการที่สามารถปฏิบัติให้เป็นจริงได้ร่วมกัน โดยดำเนินการทั้งทางทูต และ
การแก้ไขปัญหาชายแดน การติดต่อสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันนั้น รัฐบาลไทย
จะต้องแสดงให้เห็นทางพม่าเห็นว่าทำไปเพื่อให้เกิดความร่วมมือกัน ในการแข่งขันกับตลาดโลก มิใช่
ไทยมุ่งแสวงหาประโยชน์จากพม่าแต่ฝ่ายเดียว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งไทย และพม่า ต้องมี
การทำความเข้าใจถึงสภาพของแต่ละฝ่าย มีการเกื้อกูลกันและกัน แสดงความไว้นื้อเชื่อใจ และ
ถือปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันอย่างจริงจัง

สำหรับฝ่ายไทยนั้น จะต้องมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากฝ่ายไทยก่อน ได้แก่ ปัญหา
ยาเสพติด การแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของพม่า การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยพม่า

ซีเอ อินเตอร์เนชั่นแนลอินฟอรมชัน, บริษัท. 2541. การศึกษาอุปสงค์ของตลาดประเทศพม่า.

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก.

งานวิจัยเล่มนี้เป็นการศึกษาข้อมูลด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ รูปแบบของธุรกิจ ข้อจำกัด
และเงื่อนไขทางการค้า การตลาด ภาวะการค้าทั้งด้านการส่งออก นำเข้าสินค้าหลักและสินค้าที่มี
ศักยภาพของประเทศไทยและพม่า รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่เป็นวัตถุดิบจากพม่าเพื่อใช้
เป็นแหล่งวัตถุดิบเพื่อการผลิตและส่งออกของไทยในอนาคต คู่แข่งและภาวะการแข่งขันของไทย
ในตลาดพม่า

จากการศึกษาพบว่า สินค้าที่ตลาดพม่าต้องการ ได้แก่ สินค้าอุปโภค สินค้าวัตถุดิบและ
อะไหล่สำหรับอุตสาหกรรม วัสดุก่อสร้างและสินค้าประเภททุน ทั้งนี้ สินค้าประเภทอุปโภคบริโภค
จะถูกนำเข้าพม่าโดยผู้นำเข้าตามแนวชายแดนไทย-พม่า

ณัชชา เลหาศิรินาถ. 2541. สิบสองพันนา : ราชารัต. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุน

การวิจัย.

งานวิจัยนี้กล่าวถึงสิบสองพันนา เป็นรัฐเล็กๆ ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของชาวไตลื้อ เป็นดินแดนที่
ตั้งอยู่ระหว่างจีนและพม่า มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน แยกสิบสองพันนาออกเป็นสองส่วน คือ หกพันนา
อยู่ทางฝั่งตะวันตก และอีกหกพันนาอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขง ความสำคัญของสิบสอง
พันนานั้น เป็นดินแดนเพาะปลูกข้าวที่มีคุณภาพดีที่สุด และยังเป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ในเส้นทางการค้า
ระหว่างล้านนาไทยและเมืองศูนย์กลางการค้าอื่นๆ ในรัฐฉานตอนใต้ หนังสือเล่มนี้มุ่งศึกษาถึง
การสลายตัวของรัฐแบบจาวัดสิบสองพันนาในกลางพุทธศตวรรษที่ 25 โดยพิจารณาถึงการ

ขยายตัวเข้ามาแข่งขันการค้าและการเมืองของอังกฤษและฝรั่งเศส อันมีผลกระทบต่อจารีตที่เป็นลักษณะเฉพาะของสิบสองปันนา คือ จารีตความสัมพันธ์ของสิบสองปันนากับรัฐข้างเคียงและลักษณะจารีตของสิบสองปันนา

ผลการศึกษาพบว่า การสลายตัวของรัฐแบบจารีตของสิบสองปันนามีผลมาจากการแข่งขันทางการค้าและการเมืองของอังกฤษและฝรั่งเศสทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน รวมทั้งการขยายอิทธิพลเข้ามาครอบครองสิบสองปันนาของจีน ซึ่งมีผลกระทบต่อการสลายตัวของรัฐแบบจารีตของสิบสองปันนา รัฐแบบจารีตของสิบสองปันนา เป็นรัฐที่มีเจ้าแผ่นดินเป็นประมุข แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 เขต แต่ละเขตเรียกว่า "พันนา" ซึ่งมีโครงสร้างทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละพันนากลายออกจากกัน แต่ละพันนารวมตัวกันอย่างหลวม ๆ โดยการยอมรับอำนาจของเจ้าแผ่นดินที่สืบเชื้อสายจากพญาเจิง และการยอมรับจากจีนและพม่า ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของรัฐแบบจารีตของสิบสองปันนา เมื่ออังกฤษและฝรั่งเศสเข้ามาแข่งขันการค้าและการเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแข่งขันทางการค้าและการเมืองตามเส้นทางการค้าทางบกเพื่อติดต่อการค้ากับจีนที่ยู่นนาน การแข่งขันการค้าดังกล่าวมีผลกระทบต่อรัฐจารีตของสิบสองปันนา ซึ่งนำไปสู่การสลายตัวของรัฐแบบจารีตของสิบสองปันนา

ณัฐนันท์ วัชรโรทัย. 2537. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างไทย พม่าและจีนตอนใต้.

กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือฉบับนี้กล่าวถึงเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยวประเทศพม่า ประเทศจีนตอนใต้ และเขียนรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวไทยที่เชื่อมโยงกับพม่า และจีนตอนใต้ นอกจากนั้นในรายงานนี้ได้นำเสนอผลการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางเยือนประเทศพม่า และจีนตอนใต้การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย-พม่า-จีนตอนใต้

ทวี อร่ามเรืองกุล. 2539. นโยบายของไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ ศึกษาการดำเนินนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ ในช่วงปี พ.ศ. 2534-2537. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ นโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ของไทยต่อพม่า โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายดังกล่าว ในช่วงปี พ.ศ. 2534-2537 ของหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหา ในประเด็นด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนศึกษาถึงลักษณะและ

นโยบายของหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐดังกล่าว เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์การดำเนินนโยบายของไทย โดยใช้การศึกษาเอกสาร ข้อมูล และการสัมภาษณ์

จากการศึกษา พบว่า การที่ไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศพม่าเป็นระยะทางยาวมากกว่า 2,800 กิโลเมตร ทำให้ปัญหาความขัดแย้ง และผลประโยชน์ด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจระหว่าง 2 ประเทศนี้มีความซับซ้อนมาก ผลกระทบที่ไทยได้รับจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะปัญหาความขัดแย้งจากการเมืองภายใน และการสู้รบระหว่างฝ่ายต่างๆ ในพม่าเท่านั้น หากแต่ยังมีประเด็นอื่นอีก ไม่ว่าจะเป็นการหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลทหาร มาตราการกีดกันของนานาชาติต่อพม่า เป็นต้น ดังนั้น การที่รัฐบาลทหารพม่ายังคงมีเสถียรภาพ และสามารถควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศไว้ได้ ประกอบกับยังมีปัญหาระหว่างไทยกับพม่าหลายประการที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการแก้ไข โดยเฉพาะปัญหาเส้นเขตแดน ปัญหาผู้พลัดถิ่น และหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า และปัญหายาเสพติด ทำให้ไทยต้องดำเนินนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์กับรัฐบาลทหารพม่า โดยมีหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ เป็นกลไกที่มีอิทธิพลในการดำเนินบทบาทแก้ไขความขัดแย้ง และประสานความร่วมมือกับพม่าในรูปแบบต่างๆ ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาล

ทักษิณ เห็นชอบดี. 2546. แนวทางการจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง: ศึกษากรณี

สัญชาติลาว พม่าและกัมพูชา ในจังหวัดสมุทรปราการ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาปัญหาแรงงานต่างด้าว ทั้งสัญชาติลาว พม่า และกัมพูชา ในจังหวัดสมุทรปราการ ก่อให้เกิดปัญหาการเข้ามาแย่งงานคนไทย ตามมาด้วยปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความมั่นคงของประเทศ และปัญหาด้านสาธารณสุข แต่ผู้ประกอบการยังคงต้องการให้รัฐบาลผ่อนผันการจ้าง แรงงานต่างด้าว เนื่องด้วยแรงงานต่างด้าวยินดีทำงานหนัก งานเสี่ยงอันตรายต่าง ๆ (ซึ่งแรงงานไทยไม่นิยมทำ)

ผู้เขียนได้เสนอให้รัฐบาลไทยควรผ่อนผันแรงงานต่างด้าวให้สามารถทำงานได้ โดยกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ เพื่อควบคุมแรงงานต่างด้าว โดยให้ทำงานเฉพาะแรงงานที่ขาดแคลนเท่านั้น เช่น กิจการประมง

เทพชาตรี ผังสระ. 2542. ความสัมพันธ์ระหว่างทนายพลเรือนในการช่วยเหลือผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบสัญชาติพม่า: ศึกษาเฉพาะกรณีความคิดเห็นต่อการจัดตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราวในเขตกองทัพภาคที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาที่มาของผู้หนีภัยจากการสู้รบสัญชาติพม่าและผลกระทบต่อประเทศไทยในด้านต่างๆ นโยบายและแนวทางปฏิบัติของสภาความมั่นคงแห่งชาติ บทบาทของทนาย-พลเรือน องค์การระหว่างประเทศ และองค์การพัฒนาเอกชนต่างชาติ ต่อผู้หนีภัยจากการสู้รบสัญชาติพม่า กระบวนการจัดตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราวในเขตกองทัพภาคที่ 1 และ ความคิดเห็นต่อแนวทางในการย้ายและลดจำนวนของสถานที่ตั้งที่พักของผู้หนีภัยจากการสู้รบ การเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ สังเกตการณ์โดยตรงในสนาม และการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยพบว่า ผู้หนีภัยจากการสู้รบยังคงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการต่อสู้ระหว่างรัฐบาลพม่า กับกลุ่มกะเหรี่ยงไม่มีแนวโน้มที่จะบรรลุข้อตกลงกันได้ อันมีสาเหตุมาจากความเกลียดชังและความขัดแย้งทางเชื้อชาติ ยังขาดความเป็นเอกภาพเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติตามนโยบายในพื้นที่ การดำเนินงานของทางราชการในลักษณะของการส่งเสริม และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ระหว่างฝ่ายปกครององค์การระหว่างประเทศ และองค์การพัฒนาเอกชนในเขตกองทัพภาคที่ 1 ส่งผลให้เกิดความสับสนบริเวณชายแดนไทย - พม่า ได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเด็ดขาด รวมทั้งทัศนคติและการตัดสินใจของผู้มีอำนาจของฝ่ายทหาร ฝ่ายปกครอง องค์การระหว่างประเทศ และองค์การพัฒนาเอกชนมีความแตกต่างกัน จึงทำให้ไม่มีเอกภาพในการกำหนด และปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรการที่พึงปฏิบัติ

เทพวิชิต จางข้าวไชย. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างขวัญและแรงจูงใจของตำรวจตระเวนชายแดน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังและความพึงพอใจของตำรวจตระเวนชายแดนต่อลักษณะงานสภาพแวดล้อมในการทำงานตลอดจนสวัสดิการ ที่ได้รับการทำงาน และเพื่อศึกษานหาข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กำลังพลของตำรวจตระเวนชายแดน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจ สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33

ผลการศึกษาพบว่า ตำรวจตระเวนชายแดนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อม โดยรวมแล้วมีผลต่อการสร้างขวัญและแรงใจ ในระดับที่ค่อนข้างมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของตำรวจตระเวนชายแดนในระดับที่ค่อนข้างมาก ได้แก่ การได้รับการยอมรับจากบุคคลต่างๆ การที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหา การได้รับการเลื่อนขั้นในตำแหน่งที่สูงขึ้น ฯลฯ ในด้านความคาดหวังในงาน ตำรวจตระเวนชายแดนมีความคาดหวังที่จะมีโอกาสได้รับเงินเดือนและรายได้อื่นๆ ที่สูงขึ้น ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ส่วนความพึงพอใจในงาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ฯลฯ ปัจจัยที่มีความพึงพอใจน้อย ได้แก่ เงินเดือน โอกาสความก้าวหน้าตำแหน่งหน้าที่

รศ.ทอง จันทรางศุ. สัญชาติของบุตรผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายชาวพม่า. กรุงเทพฯ:

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาสถานะทางกฎหมายของบุตรผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายชาวพม่าในกรณีต่างๆ เพื่อพิจารณาและเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสม ทั้งด้านบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และการปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรการเหล่านั้น การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร ผู้ศึกษาเสนอแนวทางแก้ปัญหา ดังนี้ ควรให้มีการจัดทำทะเบียนพม่าอพยพ และบุตรพม่าอพยพนั้น การให้สิทธิทางการศึกษาแก่บุตรพม่าอพยพตามหลักมนุษยธรรม ควรให้มีการจัดระบบข้อมูลอื่นๆ เช่น ประวัติการเสียภาษี อันเป็นสิ่งแสดงถึงความภักดีต่อแผ่นดินทะเบียนประวัติ การต้องโทษคดีอาญา ประวัติคุณงามความดีต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งสำคัญต่อการพิจารณาให้สัญชาติต่อไป อีกทั้งยังเพื่อเป็นการป้องกันเหตุความวุ่นวาย และผลร้ายที่เกิดขึ้นต่อความมั่นคงของราชอาณาจักรไทย

อนชาติ ปาลิยะเวทย์. 2543. ปัญหาและสู่ทางในการคุ้มครองระหว่างประเทศต่อผู้พลัดถิ่นภายใน

ดินแดน : ศึกษากรณีสถานการณ์การพลัดถิ่นภายในดินแดนประเทศสหภาพพม่า.

วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาสู่ทางในการให้ความคุ้มครองระหว่างประเทศแก่ผู้พลัดถิ่นภายในดินแดนประเทศสหภาพพม่า โดยอาศัยบรรทัดฐานกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ได้รับการพัฒนาเป็นหลักการข้อแนะนำว่าด้วยการพลัดถิ่นภายในดินแดน ตลอดจนอาศัยกลไกทางด้านสถาบันทั้งในระดับหน่วยงานหลักของสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศต่างๆ ซึ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีพัฒนาการที่จะ

เข้าถึงความต้องการเฉพาะของคนกลุ่มน้อยอย่างเห็นได้ชัด เป็นไปตามแนวทางการเข้าไปให้ความคุ้มครองถึงตัวผู้พลัดถิ่นภายในดินแดนพม่า และการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายจากภายนอก

ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาอุปสรรคสำคัญจากนโยบาย กฎหมาย การใช้กฎหมาย และกลไกทางสถาบันภายในประเทศ การต่อต้านการแทรกแซงกิจการภายใน การบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศต่อพม่า ข้อจำกัดการดำเนินงานขององค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนากลไกบังคับใช้และการประสานงานในการออกมาตรการที่จริงจัง และต่อเนื่องอันเกิดผลได้ในทางปฏิบัติ จากกลไกสหประชาชาติ รัฐและองค์การระหว่างประเทศต่างๆ และที่สำคัญ โดยผ่านกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งอาจแสดงบทบาทการเจรจาทางการทูตที่เข้มข้น มุ่งให้ลดหรือยุติการกระทำอันเป็นภัยคุกคามประชาชน และมุ่งให้มีการเข้าไปให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ควบคู่ไปกับการสนับสนุนผู้นำ การประสานงานด้านมนุษยธรรม การพัฒนาศักยภาพขององค์กร และบุคลากรต่อไปเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานภาคสนามในภาวะฉุกเฉินได้

ธนกธ ดวงวิไล. 2542. ปัญหาความสัมพันธ์ไทย-พม่า: ศึกษากรณีการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-พม่า. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประโยชน์ของสะพานมิตรภาพไทย-พม่า ในการกระชับความสัมพันธ์ด้านต่างๆ และเพื่อศึกษาบทบาทและการดำเนินงานของส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งของภาครัฐและเอกชน ถึงประโยชน์ของการสร้างและใช้สะพานแห่งนี้ รวมทั้งต้องการทราบถึงปัญหาและอุปสรรค รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลชั้นนำของอำเภอแม่สอด และของจังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่า สะพานมิตรภาพไทย-พม่า ยังไม่ให้เป็นประโยชน์ในการกระชับความสัมพันธ์ด้านการค้าและการท่องเที่ยวกับประเทศพม่าอย่างเต็มที่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากระบบการปกครองและระบบการค้าของพม่ายังไม่เป็นสากล ประกอบกับการริเริ่มก่อสร้างสะพานเกิดจากฝ่ายไทย แต่อย่างไรก็ตามคาดว่าหากรัฐบาลไทยส่งเสริมความสัมพันธ์ทางด้านสังคม วัฒนธรรม ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศอย่างจริงจังแล้ว ในอนาคตสะพานมิตรภาพนี้อาจจะใช้ประโยชน์ด้านการขนส่งและการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างไทย-พม่า ตลอดจนการเชื่อมโยงประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชียเข้าด้วยกัน ในด้านบทบาทและการดำเนินงานของหน่วยงาน ทั้งของภาครัฐและเอกชน พบว่ากลุ่มนักธุรกิจเอกชนมีบทบาทอย่างมากในการผลักดันนโยบาย ส่วนกลุ่มข้าราชการมีหน้าที่ปฏิบัติตามแนวนโยบายของรัฐในด้านดูแลความมั่นคงบริเวณชายแดน และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในท้องถิ่น ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและอุปสรรค รัฐบาลไทยควรกำหนดนโยบายต่อชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่า ที่ชัดเจนและมีการดำเนินนโยบายที่เป็นรูปธรรม สำหรับด้านเศรษฐกิจควรมีนโยบายที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางด้านสังคม วัฒนธรรม ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

ทั้งนี้ไทยต้องไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของพม่า ให้การช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การศึกษาและเทคโนโลยี เพื่อช่วยในการพัฒนาประเทศ

ธนศักดิ์ เก่งถนอมมัว. 2541. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจุดผ่อนปรนทางการค้า

ชายแดนไทย-พม่าช่องทางก๊วผาออก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการ

ค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินงานและความก้าวหน้าของจุดผ่อนปรนทางการค้าช่องทางก๊วผาออก เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการดำเนินงาน เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในทิศทางและแนวโน้มของจุดผ่อนปรนแห่งนี้ต่อการพัฒนาการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์บุคคลจากหน่วยงาน องค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จากการศึกษาพบว่า โดยการให้ความสำคัญในด้านปัญหาความมั่นคง มากกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้โอกาสในการพัฒนาจุดผ่อนปรนขาดความต่อเนื่อง รัฐบาลทหารพม่า ยังมีท่าทีไม่ไว้วางใจต่อฝ่ายไทย โดยเฉพาะในด้านการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลพม่ามองว่ายังเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบ และฝ่ายไทยยังควบคุมสินค้านำเข้าบางรายการที่พม่าต้องการให้มีการแก้ไขด้วยความคิดเห็นที่แตกต่างและไม่สอดคล้องกันของภาครัฐและเอกชนไทย มุ่งเฉพาะภาระหน้าที่ของตนเพียงด้านเดียว ทำให้การดำเนินงานร่วมกันอยู่เป็นรูปธรรม ณ จุดผ่อนปรนแห่งนี้ ไม่ดำเนินก้าวหน้าเท่าที่ควร ข้อสังเกตจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ทุกฝ่ายควรมีความเห็นที่ตรงกันในความสำคัญของจุดผ่อนปรนแห่งนี้ ที่จะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนให้เกิดขยายตัว และพัฒนาไปสู่จุดผ่านแดนถาวรได้ในอนาคต ดังนั้นจึงสมควรที่ทุกฝ่ายควรพิจารณาดำเนินการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

ธนา ยศตระกูล. 2545. หอการค้าจังหวัดในบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: ศึกษาบทบาท

หอการค้าจังหวัดเชียงรายและหอการค้าจังหวัดตาก ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่า. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของหอการค้าจังหวัดเชียงราย และหอการค้าจังหวัดตากในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่าในช่วงปี พ.ศ.2540-2544 การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่า หอการค้าจังหวัดมีบทบาทเป็นตัวแสดงหนึ่งในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ในการศึกษาได้ใช้แนวคิดของทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์มาเป็นกรอบในการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า หอการค้าเชียงรายและหอการค้าจังหวัดตาก เป็นตัวแสดงที่สำคัญ ในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ที่มีบทบาทเชิงนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างมากแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างไทย-พม่าในโครงการต่างๆ ในขณะที่หอการค้าตากมีบทบาทอย่างมากในการแก้ไขปัญหาการค้าชายแดนไทย-พม่า รวมทั้งมีบทบาทในการส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นด้วย การที่หอการค้าทั้ง 2 แห่งมีบทบาทเช่นนี้ได้ เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ สถานะทางภูมิรัฐศาสตร์ของพื้นที่ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการค้าชายแดน

ธวัชชัย เหล่ารุ่งโรจน์. 2546. ศักยภาพของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย กับ การค้าชายแดนในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

รายงานการศึกษาอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ศักยภาพของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย กับ การค้าชายแดนในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 4 ประการ คือ วิเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของอำเภอเชียงแสน ศึกษาในส่วนของทรัพยากรมนุษย์ ที่ทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน และประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณที่มีการทำการค้าชายแดน ศึกษาการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสารของอำเภอเชียงแสนที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน และวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนส่งเสริมและให้ความสะดวกต่อการค้าชายแดนมากยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน และการออกแบบสอบถามประชาชนในเขตอำเภอเชียงแสน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่ประกอบธุรกิจการค้าชายแดนมีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีความรู้ระดับมัธยมศึกษา มีระยะเวลาประกอบการ 1-5 ปี มีจำนวนพนักงาน 1-10 คน มีมูลค่าการค้า 1-10 ล้านบาท ผู้ผ่านแดน พบว่า ความต้องการเร่งด่วนของผู้ที่ประกอบการค้าชายแดนด้านอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ต้องการในขณะนี้คือ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การโอนเงินระหว่างประเทศ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน การพัฒนาบุคลากรทางด้านภาษาต่างประเทศ และทางรถไฟเชื่อมต่อระหว่างอำเภอเชียงแสน ฝู่ส่วนต่างๆ ของประเทศ ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจุบันศักยภาพของเชียงแสนยังอยู่ในระดับปานกลาง หากต้องการที่จะพัฒนาไปสู่ระดับแนวหน้า รัฐบาลต้องจัดงบประมาณ และบุคลากรอีกเป็นจำนวนมาก เพื่อให้อำเภอเชียงแสนมีความเป็นเลิศในด้านการค้าชายแดนในอนาคต

อวัช จารุกุลส์. 2544. การจัดระเบียบชุมชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงพื้นที่ชายแดนในเขตอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

งานวิจัยนี้กล่าวถึงชุมชนบนพื้นที่สูงในเขตอำเภอแม่ฟ้าหลวง ส่วนใหญ่อยู่อาศัยมาก่อนปี พ.ศ.2500 ราษฎรประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อต้องการที่ดินทำการเกษตร ทำให้พื้นที่มากกว่าร้อยละ 70 ถูกถากถางเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ยังไม่มีสถานะบุคคลที่ชัดเจน ด้วยคุณภาพชีวิต มีปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการสู้รบของชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย - พม่า ปัญหาการค้าขายสิ่งผิดกฎหมาย ปัญหายาเสพติด ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวม ดังนั้น ทางราชการโดยโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่แม่ฟ้าหลวง แม่จัน จึงได้ดำเนินการเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น

จากการศึกษา พบว่า แนวคิด ระเบียบ และข้อกฎหมายที่ทางราชการกำหนดขึ้นให้โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่แม่ฟ้าหลวง แม่จัน นำไปปฏิบัตินั้น บางกรณีมีความยุ่งยากซับซ้อนมากมาย ในขณะที่ปัญหาต่างๆ ที่เกิดในพื้นที่ มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และมีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นอีก เป็นอุปสรรค และปัญหาต่อการนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม จึงเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาที่จะทำให้เกิดความมั่นคงขึ้นในพื้นที่

ธีระพล คล้ายพันธุ์. 2546. แนวทางการแก้ไขปัญหาค้าขั้วฝิ่นระหว่างไทยกับพม่า: ศึกษาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมาคมอาเซียนรับพม่าเป็นสมาชิก. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

งานวิจัยนี้กล่าวถึงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในสมาคมประชาชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540 เป็นต้นมา ทำให้สัมพันธภาพระหว่างประเทศพม่ากับไทยมีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศยังมีปัญหาซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีอยู่ ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศ ที่ยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกันได้อีกหลายจุด และปัญหาอื่นๆ อาทิ ชนกลุ่มน้อย ผู้หลบหนีเข้าเมือง การทำไม้ในประเทศพม่า การลักลอบค้ายาเสพติด การประมง การค้าชายแดนและการลงทุน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทั้งสองประเทศมีศักยภาพ และโอกาสที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันที่ดีให้เกิดขึ้นได้อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านเศรษฐกิจ แต่ก็มีอุปสรรค ซึ่งก็คือปัญหาต่างๆ ที่ทำให้ความสัมพันธ์ไม่สามารถดีขึ้นได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยเสนอแนะให้ประเทศไทยรักษาความสัมพันธ์ที่ดีและพัฒนาความสัมพันธ์กับรัฐบาลทหารพม่าให้ใกล้ชิดต่อไป

นคร พันธุ์รงค์. 2540. ปัญหาชายแดนไทย-พม่า. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

งานศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้ศึกษาปัญหาใหญ่ๆ 4 ประการ คือ 1.สภาพของหัวเมืองชายแดนล้านนาไทยและพม่า ก่อนที่พม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ 2.การจัดการปกครองและการป้องกันหัวเมืองชายแดนของสยาม 3.ปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจา เพื่อหาทางแก้ไขของรัฐบาลสยามและรัฐบาลอังกฤษ 4. ข้อตกลงและการปักปันเขตแดนของรัฐบาลทั้งสอง การศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนได้เสนอข้อเท็จจริง และได้พยายามวิเคราะห์เหตุการณ์ โดยอาศัยเอกสารประเภทจดหมายเหตุ สมัยรัชกาลที่ 5 ที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์ รวมทั้งเอกสารต่างๆ ที่ตีพิมพ์แล้ว เนื้อหาสำคัญสรุปได้ดังนี้

สภาพของหัวเมืองชายแดนล้านนาไทย และพม่าก่อนปี พ.ศ.2428 นั้น ประชาชนอาศัยอยู่โดยปราศจากความปลอดภัย บ้านเมืองไม่มีความสงบเพราะการขยายอำนาจเข้าไปปกครองของทั้งฝ่ายล้านนาไทยและพม่า จากการที่เมืองเชียงตุงไม่พอใจในการปกครองของพม่า สมัยพระเจ้าธิบอ ก็ก่อความวุ่นวายขึ้น ทำให้พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นพิทยทราตรต้องเสด็จขึ้นมาปรับปรุงการปกครองหัวเมืองชายแดนล้านนาไทยทางเหนือ โดยตั้งเป็นเมืองหน้าด่านชื่อ "เวียงไชย ปรีชา" ขึ้น และสยามกับอังกฤษก็เริ่มมีข้อพิพาทกัน เรื่องหัวเมืองชายแดนทางหัวเมืองเจียวทั้งห้า หัวเมืองกะเหรี่ยงตะวันออก เมืองเชียงตุง และหัวเมืองเชียงแขง จนต้องมีการส่งข้าหลวงออกสำรวจเขตแดน และตกลงตัดสินปัญหากัน โดยสยามต้องเสียหัวเมืองบริเวณลุ่มแม่น้ำสาละวินฝั่งตะวันออกให้แก่อังกฤษไป และได้หัวเมืองเชียงแขงมาอยู่ได้อำนาจ แต่เนื่องจากสยามต้องมีเรื่อง ทะเลาะกับฝรั่งเศสที่เรียกว่าเหตุการณ์ ร.ศ. 112 เราจึงเสียหัวเมืองเชียงแขงให้กับฝรั่งเศส ซึ่งก็ถือเป็นการยุติเหตุการณ์ขัดแย้งทางชายแดน รัฐบาลทั้งสามได้มีการปักปันเขตแดนตามแบบสมัยใหม่ ซึ่งก็เป็นพื้นฐานของเส้นเขตแดนไทยทางตอนเหนือในปัจจุบัน

นพรัตน์ แก้วหานาม. 2541. การสำรวจโรคเท้าช้างที่เกิดจากเชื้อ *Wucheraria bancrofti* ในชาวพม่าที่ทำงานในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยใช้วิธี *thick blood film* และ *thin blood film*. กรุงเทพฯ : คณะสหเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การสำรวจนี้กล่าวถึงจังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีแรงงานพม่าเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะใน อ.แม่สอด งานวิจัยนี้ทำเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น พบว่าผู้ติดเชื้อเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิงเพราะมีพฤติกรรมเข้าป่ามากกว่าและมีโอกาส ถูกยุงกัดได้มากกว่า ซึ่งโรคนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางสาธารณสุข และเศรษฐกิจของไทย เพราะ ความเป็นไปได้ที่แรงงานพม่าที่อพยพเข้ามาสามารถจะแพร่เชื้อในไทยค่อนข้างจะสูงมากทีเดียว

นรินทร์ ยานะเดมิย์. 2541. ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มนุษยธรรม: ทางสองแพร่งของรัฐบาลไทย
ต่อนักศึกษาอพยพชาวพม่า. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

งานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยชี้ให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่มีต่อการกำหนดและปฏิบัติตามนโยบาย
ของรัฐบาลไทยต่อนักศึกษาอพยพชาวพม่า ได้แก่ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์
ทางการทหารระหว่างสองประเทศ ส่งผลให้ท่าทีของรัฐบาลไทยต่อนักศึกษาอพยพชาวพม่าเหล่านี้
มีลักษณะที่คำนึงถึงเรื่องมนุษยธรรมน้อยกว่ามากเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมหาศาล
และความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลของสองประเทศ

นิจดา เตชะเจริญวิกุล. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย
จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยและลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มี
ผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ คือ บท
สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง และ
กฎหมาย ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยทางกายภาพ ทุกปัจจัยมีผลกระทบต่อธุรกิจ
บริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย อย่างไรก็ตามในแต่ละปัจจัยย่อยที่
แตกต่างกันมีระดับความสำคัญต่อธุรกิจแตกต่างกัน และในปัจจัยย่อยบางปัจจัยยังมิระดับ
ความสำคัญที่แตกต่างกันในแต่ละประเภทธุรกิจ

นิสริยา ทองกลีบ. 2545. ความสัมพันธ์ไทย-พม่าในช่วงรัฐบาลชวน หลีกภัย สมัยที่ 2 (พ.ศ. 2540
-2544). คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึงภายหลังจากที่ไทยได้เสนอหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” ใน
กลางปี พ.ศ. 2541 ปรากฏว่ารัฐบาลพม่าไม่พอใจ โดยมีปฏิกิริยาโต้ตอบไม่เป็นมิตรต่อไทย ทำให้
สถานการณ์ความสัมพันธ์ไทย-พม่า ช่วงภายหลังจากการประกาศหลักการดังกล่าวของไทย มี
ลักษณะที่เลวร้ายยิ่งขึ้นกว่าช่วงก่อนหน้ารัฐบาลชุดเดียวกัน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การค้าไทย-
พม่า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การทำสัมปทาน การลงทุนของไทยในพม่า การเปิดปิดจุดผ่าน
แดน และการดำเนินนโยบายของฝ่ายไทยที่สร้างความไม่พอใจแก่รัฐบาลพม่า นับตั้งแต่
ไทยประกาศหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” ได้เกิดขึ้นหลายครั้งในหลายลักษณะ

หลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” มีแนวทางที่จะล้มเลิก หลักการการไม่แทรกแซง
กิจการภายในของประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน (non-intervention) ที่ใช้มาตั้งแต่มีการก่อตั้ง
อาเซียนประจำปี พ.ศ. 2510 ด้วย อย่างไรก็ตาม ในการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศอาเซียนประจำปี พ.ศ. 2541 ครั้งนั้นที่ประชุมได้ทำการปรับเปลี่ยนชื่อหลักการ

เกี่ยวพันอย่างยืดยุ่น เป็นหลักการการปฏิสัมพันธ์เชิงเกื้อหนุน (enhanced interaction) และได้ให้การตอบรับหลักการดังกล่าวที่สุด โดยยังคงไว้ซึ่งแนวคิดสำคัญของหลักการ“การเกี่ยวพันอย่างยืดยุ่น” นั้นเอง และนับแต่นั้นเป็นต้นมา กล่าวได้ว่า รัฐบาลไทยช่วงรัฐบาลชวน 2 ได้ยึดถือนโยบาย “การเกี่ยวพันอย่างยืดยุ่น” ต่อมาจนมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใน พ.ศ. 2544

นิสิต พันธมิตร. 2542. ปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย, เชียงใหม่, น่าน, แม่ฮ่องสอน: รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษาปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน เปรียบเทียบมูลค่าการค้าในระบบและนอกระบบของด่านการค้าต่าง ๆ ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์ จากการศึกษาพบว่า จุดการค้าชายแดนของประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น มีจุดการค้าหลักอยู่ที่จังหวัดเชียงราย และจังหวัดน่าน สำหรับเงินที่ใช้ชำระสินค้าได้ใช้เงินบาททั้งหมด การค้าชายแดนของประเทศไทยกับประเทศจีน (ตอนใต้) เป็นการค้ากับมณฑลยูนนานโดยใช้เส้นทางการขนส่งทางแม่น้ำโขงระหว่างอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายกับเมืองเชียงรุ่ง ในสิบสองปันนา โดยใช้เงินหยวนและเงินบาทในการชำระสินค้าระหว่างกัน จากการสำรวจปัญหาการค้าทางฝ่ายไทย พบว่าการค้าชายแดนนั้นมีลักษณะเป็นมีการค้านอกระบบสูงทั้งนั้น เพราะพิธีการนำเข้าและส่งออกมีขั้นตอนมาก และยุ่งยากซับซ้อน ประกอบกับระบบการค้ามีความผูกพันค่อนข้างเหนียวแน่น ระหว่างพ่อค้ากลุ่มเดิมที่ทำการค้าขายกันมาเป็นเวลานาน จึงทำให้พ่อค้าแสวงหาวิธีการที่จะทำให้สินค้าของตนสามารถส่งออกได้ทันตามความต้องการ ปัญหาการค้าที่เกิดจากฝ่ายพม่า ได้แก่ ปัญหาทางด้านคมนาคม ปัญหาความมั่นคงภาคเอกชนของสหภาพพม่าเองไม่มีความพร้อมของการค้าที่เป็นทางการโดยผ่านระบบสถาบันการเงิน ความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในประเทศพม่า ความคลั่งแค้นใจของสหภาพพม่าที่เข้าใจว่าไทยให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อย ค่าเงินจัตมีอัตราแลกเปลี่ยนที่ไม่แน่นอน การขาดแคลนบุคลากรทางธุรกิจและสภาพเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนมีอำนาจการซื้อต่ำ

บริษัทอินเตอร์เนชันแนล คอนซัลแทนซี เน็ทเวอร์ค. โครงการศึกษาแนวทางความร่วมมือด้าน

อุตสาหกรรมระหว่างไทย – สหภาพเมียนมาร์ ในเส้นทางแม่สอด – เมียวดี – เมะละแหม่ง – ย่างกุ้ง. กรุงเทพฯ : บริษัท.

การศึกษาของโครงการนี้มีเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รายงานการสำรวจพื้นที่โครงการในส่วนที่อยู่ในประเทศสหภาพเมียนมาร์ (ระหว่างวันที่ 9-16 กุมภาพันธ์ 2540) การ

พัฒนาอุตสาหกรรมพม่าตามแนวทางท่าเศรษฐกิจตะวันออก/ตะวันตก, บางส่วนของรายงาน
“โครงการศึกษา วิเคราะห์ภาวะการกระจายอุตสาหกรรม 9 จังหวัดเป้าหมายไปสู่จังหวัดใกล้เคียง:
กรณีเขตเศรษฐกิจชายแดนตะวันตกภาคเหนือ (แม่สอด) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(มุกดาหาร) และสรุปการประชุมโครงการแนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างไทย – สห
ภาพเมียนมาร์ ในเส้นทาง แม่สอด – เมียวดี – เมะละแหม่ง – ย่างกุ้ง

ปกรณ์ สรรพกิจ. 2541. ปัญหาและผลกระทบจากนโยบายและมาตรการผ่อนผันแรงงาน

ต่างชาติผิดกฎหมาย: ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานต่างชาติพม่า, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร.

งานวิจัยนี้กล่าวถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย และการขาดแคลนแรงงาน รวมทั้ง
การที่แรงงานไทยมีค่าแรงสูง ทำให้มีแรงงานพม่าไหลเข้าสู่เมืองไทยเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้
เกิดผลดี และผลเสียต่อไทยหลายด้าน ผู้ศึกษาจึงต้องศึกษาเพื่อเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์
ต่อการกำหนดนโยบายต่อไป ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของการย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในไทยของ
แรงงานพม่า เกิดจากปัจจัยหลักต้นจากประเทศพม่า เป็นภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ ในการแก้ไข
สถานการณ์การขาดแคลนแรงงาน ทำให้มีมติคณะรัฐมนตรี ออกมาในปี พ.ศ. 2535 และพ.ศ. 2539 ซึ่ง
ทำให้นายจ้างต้องจ่ายเงินประกันให้แก่แรงงานและมีการจำกัดอนุญาต แต่แรงงานจาก พม่า ลาว
และเขมร เท่านั้น ทำให้นายจ้างให้ความร่วมมือน้อย และยังมีปัญหาการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี
คือ ความไม่ชัดเจนในนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประสานงานที่ดี และผลกระทบของ
การย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในประเทศไทยของแรงงานพม่า มีทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม

ปิ่นกรณีย์ ใต้ถนอม. 2545. ผลกระทบของการค้าชายแดนไทย-พม่าต่อความมั่นคงแห่งชาติ.

รายงานการค้นคว้าแบบอิสระเชิงวิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบด้านความมั่นคงของประเทศจากกรณี
ปัญหาการค้าชายแดนไทย-พม่า เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาการค้าชายแดนไทย-พม่า ใน
เขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากพ่อค้า นักธุรกิจ ผล
การศึกษาพบว่า การค้าชายแดนไทย-พม่า มีประโยชน์กับประเทศด้านเศรษฐกิจ ทำให้ท้องถิ่น
เจริญขึ้น เพราะประชาชนมีรายได้จากการทำงานเพิ่มขึ้น ส่วนแนวทางการพัฒนาการค้าชายแดน
ยั่งยืน คือ ไทยต้องพัฒนาความสัมพันธ์กับพม่าให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพื่อช่วยลดข้อบาดหมาง และ
ไทยต้องกำหนดการค้าชายแดนระหว่างไทย-พม่าให้ชัดเจน ปัญหาของการค้าชายแดนไทย-พม่า
ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านเศรษฐกิจมากกว่าผลกระทบความมั่นคงด้าน

การทหารและด้านนโยบายการเมือง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากที่สุด คือ การแพร่ระบาดของยาเสพติด การค้าที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากร การปิดพรมแดนบ่อยครั้ง และความไม่พอใจจากฝ่ายพม่าที่เชื่อว่าไทยให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อย

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการค้าชายแดน โดย 1) ไทยต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และกำหนดนโยบายความสัมพันธ์ให้มีความชัดเจน 2) ไทยต้องร่วมมือกับทางการพม่า เพื่อควอล้างกระบวนการค้ายาเสพติด การค้าชายแดนที่ผิดกฎหมายเพื่อเป็นการฟอกเงินให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว 3) ต้องมีการเจรจาประเทศในกลุ่มสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นโดยเร็ว 4) ควรกำหนดบทบาทของธนาคารพาณิชย์ไทยในท้องถิ่น ให้เชื่อมต่อธุรกิจการค้าชายแดน 5) รัฐบาลควรปรับปรุงกลไกของรัฐ การควบคุมกำกับดูแลการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ตลอดจนการหามาตรการให้การการค้าชายแดนผ่านพิธีการศุลกากรเพิ่มมากขึ้น

ประทีป สุนทราน. 2539. ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่ากับความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ:

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านความมั่นคงของประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์นโยบายและมาตรการดำเนินการของทางราชการไทยในการแก้ไขปัญหา และ เพื่อกำหนดแนวทางความคิดทางยุทธศาสตร์อย่างสมจริงและเห็นผลอย่างชัดเจน เก็บรวบรวมจากเอกสารการวิจัยของทางราชการและนักวิชาการ รวมทั้งการสัมภาษณ์หรือสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับผู้กำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติ และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในพม่า ปัญหาการสู้รบของทหารพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อย ในพื้นที่ชายแดนไทย - พม่า ปัญหาการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐในการควบคุมและสกัดกั้นแรงงานพม่าที่ไม่เป็นไป อย่างเคร่งครัดและจริงจัง ทำให้เกิดผลกระทบต่อแรงงานไทยที่ถูกแย่งการเข้ามาหาเงิน โดยแรงงานพม่ามีราคาถูก และยินดีรับจ้างทำงานบางอย่างที่แรงงานไทยไม่ยอมทำ เพราะค่าแรงถูก และงานหนัก ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าของผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการลักขโมย ปัญหาโรคติดต่อ ปัญหาโสเภณี โดยเฉพาะปัญหาความหวาดระแวงจากรัฐบาลพม่า เรื่องการให้ที่พักพิงของกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านรัฐบาลพม่า

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยให้มีการเร่งรัดให้ปฏิบัติตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติโดยเคร่งครัด เป็นรูปธรรม การเร่งรัดมาตรการผลักดันและสกัดกั้นผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า รวมทั้งการลงโทษผู้ให้ความช่วยเหลือ และ/หรือ ให้ที่พักพิงแก่ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า ทำความเข้าใจกับนานาชาติประเทศให้เข้าใจถึงนโยบายการให้ความช่วยเหลือผู้หลบหนีจาก

พม่า ของไทยเป็นไปตามหลักมนุษยธรรม ไม่ใช่เพราะแทรกแซงกิจการภายในพม่า การสนับสนุนให้พม่าแก้ไขปัญหาการเมืองภายใน และเข้ามีส่วนร่วมในประชาคมโลก เพื่อให้พม่ามีความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เพื่อป้องกันการหลบหนีของชาวพม่า ควรมีการเตรียมมาตรการสำหรับผู้พลัดถิ่นบางกลุ่มที่เข้ามาในไทยเป็นเวลานาน มีลูกหลาน วัฒนธรรมความเป็นอยู่เป็นคนไทย ให้ได้รับการผ่อนผันอยู่ในไทยต่อไป โดยไม่ก่อปัญหาให้สังคมไทย

ประเทือง สุขเกษม. 2540. ความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่า: ศึกษาปัญหาทางการเมือง (พ.ศ. 2531-2539). วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่สร้างความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างไทยกับพม่าในช่วงปี พ.ศ. 2531-2539 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่ประมงไทยแสวงหาสัตว์น้ำอย่างไร้ขอบเขต การขอสัมปทานและการลักลอบทำประมงในน่านน้ำของพม่า ปัญหาได้เพิ่มความรุนแรงขึ้น เมื่อ พม่าและเพื่อนบ้านอื่น ๆ ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ในขณะเดียวกันหน่วยราชการของไทย ก็ไม่สามารถควบคุมเรือประมงและทำการประมงให้อยู่ในกฎเกณฑ์สากลได้ ส่วนปัจจัยนอกคือการที่พม่าให้ความสนใจต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในน่านน้ำของตนมากขึ้นด้วยการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ นักธุรกิจของไทยได้เข้าไปขอสัมปทาน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประมงไทยบางกลุ่มลักลอบทำประมงกันมากขึ้น จึงส่งผลให้พม่าแสวงหามาตรการต่าง ๆ เพื่อรักษาทรัพยากรของตน สิ่งเหล่านี้ได้นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่ายิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาเสนอแนวทางแก้ปัญหา โดยควรให้ความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีการประมงสมัยใหม่ แก่ชาวประมง เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมให้ถูกต้อง จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งได้ทางหนึ่ง ควรกำหนดมาตรการช่วยเหลือชาวประมงเร่งด่วน เพื่อให้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว ทำให้แก้ปัญหาขัดแย้งระหว่างประเทศได้ การจัดทำทะเบียนชาวประมง เรือประมง ลูกเรือประมง การควบคุมการเดินเรือ เพื่อสามารถบังคับให้อยู่ในกฎ ระเบียบ การทำประมงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การขอความร่วมมือจากพม่าในการทำประมงภูมิภาคร่วมกัน

ปิยวัฒน์ ภูสุวรรณ และคนอื่นๆ. 2543. ความมั่นคงตามแนวชายแดนภาคตะวันตกของไทย.

กรุงเทพฯ : สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประเทศพม่าเป็นเป้าหมายหลัก เนื่องจากปัญหาภายในของพม่าในเรื่องการปราบปรามชนกลุ่มน้อยได้ส่งผลกระทบต่อไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะการอพยพของผู้ลี้ภัย และแรงงานชาวพม่ารวมถึงปัญหายาเสพติด ในที่นี้จึงได้

ทำการศึกษาและติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในพม่า เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับปกป้องอธิปไตยของไทย

ผลจากการศึกษาในด้านต่างๆ ของพม่ามีดังนี้ ด้านภูมิศาสตร์มีลักษณะเป็นภูเขา และที่สูง การเมืองการปกครองมีการแบ่งเป็น 6 ชวง ได้แก่ ก่อนจักรวรรดินิยมอังกฤษ อาณานิคมอังกฤษ และการเรียกร้องเอกราช การปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองโดยสภาปฏิวัติ การปกครองช่วง SLORC และการปกครองช่วง SPDC ด้านเศรษฐกิจเป็นแบบสังคมนิยมแบบพม่า มีรายได้ส่วนใหญ่จากเกษตรกรรม และการให้สัมปทานทรัพยากรธรรมชาติ การทหารมีกองทัพเป็นหลักในการปกครองประเทศ การติดต่อสื่อสารและการขนส่งทางน้ำใช้แม่น้ำอิระวดีทางบกมีถนนและทางรถไฟ ทางอากาศมีสายการบินทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศในทวีปเอเชีย

สำหรับแนวทางปฏิบัติการทางจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์และแนวทางการปฏิบัติของไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับพม่าและในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ทำให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยตามบริเวณแนวชายแดน ขยายความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา

พงศ์ชนก ยิ่งวิริยะ. 2546. บทบาทของกองทัพภาคที่ 3 ในการจัดปัญหาเสพติดตามแนว

ชายแดนไทย-พม่า. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของทหารในการรักษาความมั่นคงของชาตินอกเหนือการสงคราม เพื่อศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของกองทัพภาคที่ 3 ในการปราบปรามลักลอบค้ายาเสพติดบริเวณแนวชายแดน และเพื่อศึกษาถึงปัญหาและข้อจำกัดของการใช้กำลังทหารเพื่อปราบปรามยาเสพติด ในการวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ประกอบกับการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่หรือเคยมีหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด

ผลจากการศึกษาพบว่ายาเสพติดที่แพร่ระบาดจากประเทศพม่าสู่ประเทศไทยเป็นการคุกคามต่อโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศ ทำให้กองทัพต้องเข้ามามีบทบาทในการปราบปรามร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ อำนาจของกองทัพภาคที่ 3 ในการใช้มาตรการทางทหารปราบปรามยาเสพติดที่มีอยู่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่รับผิดชอบ และนโยบายทางการเมือง และกฎหมายในปัจจุบันช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของทหารเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพส่วนระบบการสื่อสารสั่งการระหว่างหน่วยราชการต่างๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติดในปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และทำให้การทำงานร่วมกันของทหารกับหน่วยงานอื่นดำเนินไปได้อย่างดี

พงศธร พลรัฐ. 2545. การศึกษาความปลอดภัยและการประชาสัมพันธ์ของโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า: ศึกษากรณี หมู่ 2-6 ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าคือ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของชุมชนต่อการดำเนินงานในด้านความปลอดภัยและการประชาสัมพันธ์ของระบบท่อส่งก๊าซฯ หลังการก่อสร้างแล้วเสร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงความปลอดภัย และการประชาสัมพันธ์ต่อชุมชนตามแนวท่อส่งก๊าซธรรมชาติ เพื่อขยายผลการศึกษาไปปรับใช้กับโครงการต่างๆ ในอนาคต เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต จากกลุ่มประชาชนในหมู่ที่ 2-6 ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าท่อส่งก๊าซมีระบบป้องกันความปลอดภัยที่ยอมรับได้ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบท่อส่งก๊าซที่เหมาะสม มีการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและความรู้ที่ต่อเนื่อง แต่ไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์

โดยรวมแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจถึงความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ และยินดีให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ประชาชนต้องการได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยควรพิจารณาถึงความต้องการของชุมชน จากพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนนั้นๆ มิใช่เพียงมอบเงินหรือสิ่งของเท่านั้น

พรพิมล ตรีโชติ. 2541. ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามชายแดนไทย-พม่า: ศึกษาผลกระทบที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่า. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษานี้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ ในประเทศพม่าที่เกิดขึ้นมานานจนปัจจุบัน ผลของการปราบปรามส่งผลให้บรรดากองกำลังชนกลุ่มน้อยต่างๆ ถอยร่นมาตั้งฐานที่มั่นประชิดพรมแดนไทย ทำให้กองกำลังชนกลุ่มน้อยบางกลุ่ม เช่น กลุ่มกะเหรี่ยง และมอญมีโอกาสเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการค้าชายแดนนอกระบบ ทำให้ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้มีความเข้มแข็งขึ้น ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลพม่าเป็นฝ่ายเสียผลประโยชน์ การดำเนินนโยบายความมั่นคงของพม่าคือการแก้ไขความขัดแย้ง และหาทางให้กองกำลังชนกลุ่มน้อยล้มเลิกการสู้รบ และยอมอยู่ใต้กฎหมายการปกครองของรัฐบาล โดยการเจรจาหยุดยิง และการปราบปราม เมื่อปัญหานี้คลายความยุ่งยากลง รัฐบาลพม่าหันมาให้ความสนใจกับการจัดระเบียบชายแดนใหม่เพื่อหาผลประโยชน์จากการค้าเข้าประเทศ แต่การออกระเบียบใหม่ของรัฐบาลพม่า และบางมาตรการไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางเศรษฐกิจของไทย จึงมีความพยายามที่จะหวนกลับไปสู่การค้านอกระบบเช่นเดิม โดย

ผ่านกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ยังหลงเหลืออยู่ รัฐบาลพม่าจึงใช้นโยบายการปิดพรมแดนเพื่อบีบบังคับให้รัฐบาลไทยให้ความร่วมมือกับรัฐบาลพม่า ในการปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยให้หมดสิ้น ปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อการค้าชายแดนระหว่างสองประเทศ

พอล คอนซัลแตนท์. 2544. รายงานฉบับสรุปผู้บริหาร: การศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย. รายงานเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

รายงานฉบับนี้ทำขึ้นเพื่อศึกษาหาความเหมาะสมของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงรายในรูปแบบต่างๆ และกำหนดรูปแบบที่ควรดำเนินการเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งและโอกาสทางเศรษฐกิจของพื้นที่เมือง ชุมชน และคนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีศักยภาพที่จะเป็นประตูการค้าติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านนานาชาติ

เนื้อหาของรายงานประกอบด้วยส่วนต่างๆ ได้แก่ พื้นที่โครงการ สภาพการณ์พัฒนาในปัจจุบัน ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของการพัฒนา รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่เสนอ การพิจารณาคัดเลือกที่ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป้าหมายและแผนพัฒนาโครงการ องค์การบริหารการพัฒนาโครงการ กลไกที่จำเป็นในการผลักดันให้โครงการประสบความสำเร็จ และประเด็นนโยบายที่รัฐบาลต้องดำเนินการ

พัฒนา อินทะไชย. 2545. การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากทุ่นระเบิดตามแนวชายแดนไทย-พม่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาลังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากทุ่นระเบิด ศึกษาความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุจากทุ่นระเบิด และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการได้รับอุบัติเหตุจากทุ่นระเบิด ประชากรที่ศึกษาคือผู้ที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า และมีบ้านเรือนตั้งอยู่ห่างจากพรมแดนไม่เกิน 1 กิโลเมตร ในอำเภอพบพระ และอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา มีเผ่าพันธุ์ไทย ม้ง และกะเหรี่ยง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-40 ปี การศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ความรู้เกี่ยวกับทุ่นระเบิดมีอยู่ สาเหตุที่เข้าไปส่วนใหญ่อ้างอิงไปหาอาหารและเก็บของป่า ความรู้เกี่ยวกับทุ่นระเบิดส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการได้รับอุบัติเหตุจากทุ่นระเบิดของผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยง มีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยง

ต่อการได้รับอุบัติเหตุจากทุ่นระเบิด ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว
เผ่าพันธุ์ การศึกษา รายได้ รายจ่าย และหนี้สินของครอบครัว เพศหญิงมีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำกว่า
เพศชาย ผู้ที่แต่งงานแล้วมีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำกว่าผู้ที่เป็นโสด ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีพฤติกรรม
เสี่ยงสูงกว่าผู้ที่ได้เรียนหนังสือ คนไทยมีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำกว่าชาวไทยภูเขาเผ่าม้งและกะเหรี่ยง
กลุ่มผู้มีอาชีพเกษตรกรรมพฤติกรรมเสี่ยงสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ผู้ที่ไม่เคยมีสมาชิกในครอบครัว
ได้รับอุบัติเหตุจากทุ่นระเบิดมีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำกว่าผู้ที่สมาชิกในครอบครัวเคยได้รับอุบัติเหตุจาก
ทุ่นระเบิด และผู้ที่เคยเข้าไปในพื้นที่ที่มีทุ่นระเบิดฝังอยู่ มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงกว่าผู้ที่ไม่เคยเข้าไปใน
พื้นที่ที่มีทุ่นระเบิดฝังอยู่

พินิจ ขาญธนรัตน์. 2538. *คริสตศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมูเซอแดง :*

*การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีระหว่างหมู่บ้านยาป่าแหน กับหมู่บ้านแสนคำลือ ในกิ่ง
อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึงความเชื่อทางศาสนามีความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจ

ระบบทางการศึกษา ระบบการรักษาพยาบาล และระบบอื่น ๆ ภายในชุมชน ถ้าศาสนา
เปลี่ยนแปลงไป ย่อมส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวบ้าน
ซึ่งสามารถพบเห็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านวัตถุได้ง่ายกว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม
ด้านความคิดพบว่า ทั้ง 2 หมู่บ้านมีความแตกต่างกัน โดยที่หมู่บ้านยาป่าแหน มีบุคคลชื่อจำลา
อพยพมาอยู่หมู่บ้านนี้ ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับศาสนาคริสต์ซึ่งเป็นผลมาจากการถ่ายทอดให้ของพวก
มิชชันนารี เป็นผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ให้กับชาวมูเซอ และมีความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านด้วย
นั้นคือสมาชิกของกลุ่มคริสต์จะกล่าวหาพวกนับถือศาสนาคริสต์ดั้งเดิมว่าเป็นพวกนับถือผี เกิด
ความขัดแย้งทางความเชื่อขึ้น เกิดทั้งในหมู่ผู้ใหญ่และเด็ก เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ การ
รักษาพยาบาล คนตรี ศาสนสถาน ผู้สืบต่อ ผู้ประกาศศาสนา การศึกษา หมู่บ้านนี้ผู้นำได้รับการ
สนับสนุนจากองค์กรภายนอกที่เขาสังกัดอยู่ ทำให้ชาวบ้าน หนึ่งในห้าหันมานับถือศาสนาคริสต์ได้
สุดท้ายกลุ่มนับถือคริสต์กับกลุ่มดั้งเดิมมีความขัดแย้งกันมาก จึงย้ายออกไปตั้งชุมชนใหม่

ส่วนหมู่บ้านแสนคำลือ มีผู้เผยแพร่เป็นบุคคลซึ่งอพยพมาได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก
มิชชันนารีเช่นเดียวกัน แต่การเผยแพร่ศาสนาไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผู้นำ
ศาสนาขัดแย้งกับองค์กรที่สังกัดอยู่จนทำให้ถูกตัดงบประมาณและการสนับสนุน การเผยแพร่
ศาสนาอย่างไม่ต่อเนื่องและเกิดมีการต่อต้าน จากผู้นำภายในชุมชนหมู่บ้านแสนคำลืออย่างมาก
งานสอนศาสนาคริสต์ของเขาจึงดำเนินไปอย่างล่าช้าและไม่ประสบความสำเร็จ

สรุป ชาวมูเซอแดงที่เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์นั้น เป็นปัจจัยเกิดจากการขัดแย้ง และ การพัฒนาชุมชนของชาวมูเซอแดง เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนสังคมและวัฒนธรรมไปสู่ความเป็น สากลมากยิ่งขึ้น

พิรพงษ์ คุสินธุ์. 2543. สาเหตุการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัด ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงสาเหตุการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ใน จังหวัดราชบุรี ในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2541-2542 ในกิจการที่ได้รับการผ่อนผันให้จ้างแรงงาน ต่างด้าวสัญชาติพม่า ได้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2542 รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการ วิจัยในเชิงเอกสาร และวิธีการวิจัยในเชิงสำรวจ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษา พบว่าประเด็นที่เป็นสาเหตุสำคัญในการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าในจังหวัดราชบุรีมี 3 ประเด็นเรียงตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้คือ ต้นทุนในด้านค่าจ้างแรงงานพม่าถูกกว่าการจ้าง แรงงานคนไทย การที่สามารถจัดหาแรงงานพม่าได้ง่ายและเหตุผลด้านมนุษยธรรม การขาดแคลน แรงงานไทยและความขยันอดทนของแรงงานพม่า

ภริตา โกเชก. 2548. การสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีผลต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติ: ศึกษากรณี ชาวพม่าในจังหวัดพรมแดนประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาวิจัยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิง คุณภาพ โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตจังหวัด พรมแดนไทย-พม่า อันได้แก่ จ.เชียงราย จ.ตาก จ.ระนอง จำนวน 400 คน และการสัมภาษณ์ เชิงลึกจำนวน 12 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำลองการสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีผลต่อการ ปรับตัวของคนข้ามชาติ และศึกษาอิทธิพลของปัจจัยในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว โดย ศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารของทั้งประเทศไทยและประเทศพม่าควบคู่กันไป

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติของ พม่า ได้แก่ คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ความสามารถด้านการสื่อสารในสังคมไทย และ ทักษะชีวิตที่มีต่อคนไทย สังคมไทย ส่วนพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนเป็นอิทธิพลทางตรงเชิงลบ คือ คนข้ามชาติที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนของประเทศพม่าในระดับสูงจะส่งผลให้มีการปรับตัวใน สังคมไทยน้อยลง

ภัทรา บุญบุญเมธานันท์, และคนอื่นๆ. 2536. การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคเนื้อดิบ: กรณีศึกษา ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. แม่ฮ่องสอน: สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดแม่ฮ่องสอน.

งานชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคเนื้อดิบของประชากรอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และศึกษาถึงความสัมพันธ์และอิทธิพลของเงื่อนไขทางสังคม สิ่งแวดล้อม และบุคคลที่ต่อการบริโภคเนื้อดิบ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และแบบสอบถาม

สรุปผลได้ว่า พฤติกรรมการบริโภคของประชากรอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ ยังคงมีพฤติกรรมด้านการบริโภคเนื้อดิบอยู่ ส่วนมากจะทานลาบดิบมากที่สุด รองลงมาคือ เนื้อหมู ในงานเลี้ยงต่าง ๆ ก็จะมีการเลี้ยงลาบดิบ ซึ่งเป็นเครื่องแสดงฐานะทางเศรษฐกิจของเจ้าภาพ คนชอบทาน ท่าง่ายไม่สิ้นเปลือง นอกจากนั้นแล้ว เงื่อนไขทางสังคม สิ่งแวดล้อม และบุคคลที่ว่ามี ความสัมพันธ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเนื้อดิบ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจำเป็นต้องให้ ความรู้สู่ศึกษาในชุมชนทั้งด้านสื่อ ภาษาที่ใช้ และเนื้อหาสาระ สาเหตุการติดต่อของโรค การ ป้องกัน และการรักษา

มนตรี ชุมภูจันทร์. 2545. แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่ากับความมั่นคงของประเทศไทย. กรุงเทพฯ:

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

งานวิจัยนี้ กล่าวถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และความมั่นคงของแรงงาน อพยพพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ในด้านเศรษฐกิจแรงงานเหล่านี้แย่งอาชีพ และงาน ของคนไทย นำเงินตราออกนอกประเทศ และแย่งใช้บริการภาครัฐในด้านต่าง ๆ เช่น การ รักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ด้านสังคมจิตวิทยา แรงงานอพยพเหล่านี้เป็นสาเหตุให้เกิดแหล่ง เสื่อมโทรม ปัญหายาเสพติด เป็นพาหนะการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ และจะทำให้สังคมไทยเผชิญ ปัญหาการเพิ่มจำนวนของเด็กเร่ร่อนขึ้นอย่างสูงมากในอนาคตอันใกล้นี้ เนื่องจากมีอัตราการ ตั้งครรภ์ในหมู่แรงงานต่างด้าวจำนวนมาก และในด้านความมั่นคง แรงงานต่างด้าวทำให้เกิด อาชญากรรมสูงขึ้น

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ผ่านมา ยังไม่ประสบผล เนื่องด้วยมีอุปสรรคหลายประการ รวมทั้งการพิจารณาผ่อนผันให้ใช้แรงงานต่างด้าวไม่สอดคล้อง กับจำนวนความต้องการที่แท้จริง แนวทางแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยนำเสนอไว้มีหลายประการ อาทิ จะต้องมีการศึกษาถึงอาชีพที่คนไทยไม่ต้องการทำ และจำเป็นก่อนจึงนำแรงงานต่างด้าวเข้ามา ทำงานโดนถูกต้องตามกฎหมาย ต้องมีการเจรจากับรัฐบาลสหภาพพม่าเรื่องการเดินทางเข้ามา

ทำงานของแรงงานพม่าในประเทศไทย แรงจัดการจัดตั้งศูนย์เศรษฐกิจตามแนวชายแดนไทย-พม่า
ขึ้นในพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อจำกัดให้แรงงานต่างด้าวอยู่บริเวณชายแดน

มนตรี โทธิเสน. 2542. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการท่อส่งก๊าซไทย-พม่า. วิทยานิพนธ์

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ผู้วิจัยได้ศึกษาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนบริเวณชายแดนไทย-พม่าอันเนื่องมาจากการ
ดำเนินการโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ระหว่างประเทศ โดยแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายที่
สนับสนุนและคัดค้าน เนื่องจากการดำเนินการวางท่อส่งก๊าซดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาหลาย
ด้านต่อชุมชนชายแดนที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน ปัญหาสิ่งแวดล้อมและระบบ
นิเวศวิทยา ปัญหาสังคมและปัญหาเศรษฐกิจ

มานัส เรืองจิตต์ชาวลย์. 2545. พฤติกรรมการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของพ่อค้า

ชายแดนในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาลักษณะการให้บริการธนาคารพาณิชย์ของพ่อค้า
ชายแดน เพื่อศึกษาปัจจัยที่จูงใจให้พ่อค้าชายแดนใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ เพื่อศึกษาปัญหา
และอุปสรรคในการให้บริการของธนาคารพาณิชย์แก่พ่อค้าชายแดน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้
จากแบบสอบถามพ่อค้าชายแดนไทย พฤติกรรมการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของพ่อค้าชายแดน
ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่นิยมใช้บริการเฉพาะด้านฝากถอนเงินสดและใช้
บริการสินเชื่อ มีการใช้บริการเพื่อชำระค่าสินค้าเล็กน้อยมาก สำหรับปัจจัยที่จูงใจให้พ่อค้าชายแดนใช้
บริการธนาคารพาณิชย์ ความต้องการเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียน นโยบายสนับสนุนการค้าชายแดน
ของธนาคารพาณิชย์ ความไม่คุ้นเคยและความไม่ไว้วางใจระหว่างพ่อค้าชายแดนคู่ค้า และ
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นไปด้วยความราบรื่นโดยไม่มีปัญหาการปิดชายแดน ส่วนปัญหา
และอุปสรรคในการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ พนักงานธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถให้
คำแนะนำการใช้บริการแก่พ่อค้าชายแดนได้ชัดเจน ระบบธนาคารของประเทศพม่าไม่ได้
มาตรฐานสากล และ อัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลจ๊าดไม่มีเสถียรภาพ ธนาคารต้องสำรองเงินสดเป็น
จำนวนมาก เนื่องจากพ่อค้านิยมชำระค่าสินค้าเป็นเงินสด พ่อค้าต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของ
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) การปิดชายแดนบ่อยครั้ง

มีนาวัฒน์ ชำกลิน. 2544. แนวพรมแดนระหว่างไทยกับสหภาพพม่า: กรณีศึกษาการดำเนินการ
ของรัฐในการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างประเทศทั้งสอง. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ต้องการศึกษาระยะและวิเคราะห์เกี่ยวกับ เหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดเป็นปัญหา
เส้นเขตแดนระหว่างไทยกับพม่า การดำเนินการของรัฐในการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดน เสนอ
แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับพม่าที่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรม
และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

ผลการศึกษาสรุปพบว่า เหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดเป็นปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับพม่า
มีดังนี้ คือ การกำหนดเขตแดนในอดีตมิได้เป็นไปตามหลักความเสมอภาคระหว่างรัฐ มีการใช้
อิทธิพลทางการเมืองและการทหารที่เหนือกว่าบีบบังคับทำสัญญาข้อตกลงเกี่ยวกับเขตแดนอย่าง
ไม่เป็นธรรม สนธิสัญญาและแผนที่ปักปันที่ใช้กำหนดเขตแดนในอดีตขาดความชัดเจนและความ
สมบูรณ์ในตัวเอง ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติที่รัฐบาลพม่าปราบปรามชนกลุ่มน้อยตาม
แนวชายแดน การเปลี่ยนแปลงสภาพทางภูมิศาสตร์ของแนวเขตแดน การดำเนินการของรัฐบาล
ไทย อยู่ภายใต้แนวนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ส่วนการเจรจาในการแก้ปัญหาเขตแดนกับพม่า
จะเป็นหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศ การใช้กลไกที่จัดตั้งร่วมกันดังกล่าวแก้ไขปัญหาเขต
แดน มักจะเป็นไปอย่างล่าช้า และส่วนใหญ่มักจะไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากต่างฝ่ายต่าง
พยายามรักษาสถาปัตยกรรมของประเทศ การแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับพม่าให้
บรรลุผลสำเร็จ จำเป็นต้องวางยุทธศาสตร์ และกำหนดท่าทีในการเจรจาไว้ล่วงหน้า การมีนโยบาย
ระหว่างประเทศที่สอดคล้องกันบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ฯลฯ จะเป็นช่องทางที่
นำไปสู่ผลสำเร็จ และลดความขัดแย้ง ความไม่ไว้วางใจ และความหวาดระแวงที่มีต่อกัน แนวทาง
ในการแก้ปัญหา ต้องอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นธรรม โดยชี้ให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้น หลักการ
ทางเทคนิคที่เป็นสากลและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย

ยศ สันตสมบัติ. 2544. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการ
ทรัพยากร. เชียงใหม่: โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากร
ชีวภาพในประเทศไทย (โครงการ BRT).

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่บางแห่งของจังหวัด
แม่ฮ่องสอนเพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบและภูมิปัญญาไทยในการใช้ประโยชน์ และ
การจัดการทรัพยากรชีวภาพของท้องถิ่นและชุมชนว่าจะมีการปรับตัวและสร้างเสริมความเข้มแข็ง
ได้อย่างไรในสภาวะที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจ
และสังคมของชุมชนและชาติพันธุ์ โดยคาดหวังว่าผลของงานวิจัยจะนำไปสู่การวางแผน การ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการจัดการท่องเที่ยว และดูแลทรัพยากรธรรมชาติ

ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตภาคเหนือตอนบนเชื่อมโยงกับปัญหาความด้อยพัฒนาและความเป็นคนชายขอบของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งถูกกระทำให้กลายเป็น “ผู้ถูกเที่ยว” ฉะนั้นปัญหาพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงอยู่ที่การสร้างคามเข้มแข็งให้กับชุมชน พื้นฟูจิตสำนึกในสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ศักดิ์ศรีทางชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม รวมทั้งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้าน

ยุทธนา ไทยภักดี. 2540. *แรงงานพม่ากับความมั่นคงของชาติ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

รายงานวิจัยฉบับนี้เกี่ยวกับปัญหากลุ่มน้อยโดยเฉพาะเขตติดต่อระหว่างไทย-พม่า การขัดแย้งกับรัฐบาลทหาร และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประกอบกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย ทำให้มีการไหลทะลักของแรงงานพม่าเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเพิ่มขึ้น ได้แก่ ปัญหาสาธารณสุข อาชญากรรม แรงงานเด็กและสตรี ค่าประเวณี ผลกระทบที่เกิดกับแรงงานไทย เรื่องสัญชาติ การศึกษาและวัฒนธรรม ปัญหาการจับกุมและผลักดันกลับสู่ประเทศเดิม และก่อให้เกิดปัญหาด้านการเมืองระหว่างประเทศอีกด้วย

ผู้ทำการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า สมควรให้แรงงานทั้งหมด เข้ามารายงานตัวเสียก่อน เพื่อให้ทราบถึงจำนวนและทำให้มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง เข้าสู่ระบบ เพื่อสะดวกในการควบคุม โดยเพิ่มแรงจูงใจให้แรงงานทุกคนเข้ามารายงานตัว ควรมีการกำหนดมาตรการในการตั้งจุดสกัดช่องทางเข้า-ออกของแรงงาน เพิ่มการสร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศไทยและพม่า

ยุทธนา เมืองมั่งคั่ง. 2539. *ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่ากับความมั่นคงแห่งชาติ: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่มีส่วนผลักดันหรือเอื้ออำนวยให้ชาวพม่าหลบหนีเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดจากผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง เพื่อนำผลของการวิจัยมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษา พบว่า การที่มีผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจตกต่ำ การปกครองแบบสังคมนิยมในพม่า รวมทั้งปัญหากลุ่มน้อย ประกอบกับทางจังหวัดเชียงใหม่ประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และมาตรการของรัฐบาล

ไทยในการควบคุมและสกัดกั้นผู้หลบหนีเข้าเมืองมีความไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการที่ผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า เข้ามาทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของคนไทย ปัญหาเศรษฐกิจ รวมทั้งปัญหาการเมืองการปกครองของจังหวัดเชียงใหม่ และประเทศไทย

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางแก้ปัญหา โดยควรกำหนดและมีการปฏิบัติตามมาตรการกฎระเบียบเกี่ยวกับการควบคุม สกัดกั้นผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าโดยเคร่งครัด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของสภาพการณ์ในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ แนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว มีข้อจำกัดอยู่ที่ว่าการแก้ปัญหา มักจะเป็นฝ่ายไทยฝ่ายเดียว อีกทั้งปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองในพม่า ยังไม่มีความมั่นคง ปัญหาการเข้าออกทำได้ง่าย รวมทั้งปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยังคงหาผลประโยชน์จากผู้หลบหนีเข้าเมืองเหล่านี้

รพีพร ทานะมัย. 2547. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการเมืองไทย-พม่า: ศึกษาพื้นที่ชายแดนด้านจังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในจังหวัดระนองที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ดีระหว่างไทย-พม่าด้าน จ.ระนอง โดยใช้แนวคิดทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศว่าด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างซับซ้อนมาเป็นกรอบในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-พม่าเกิดจากความสัมพันธ์อันดีเครือญาติของผู้คนบริเวณชายแดนทั้งสองประเทศ ความร่วมมืออย่างเป็นทางการ ไม่เป็นทางการของรัฐและเอกชนทั้งสองประเทศ และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านการค้าชายแดน

รัศมี ศรีชื่น. 2548. ปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อมาเลเรียในพื้นที่ชายแดนไทย-สหภาพเมียนมาร์ จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การศึกษาเรื่องนี้ เป็นการศึกษาแบบ Case Control เก็บรวบรวมข้อมูล ณ มาเลเรียคลินิก และมาเลเรียคลินิกเคลื่อนที่ ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่ 11.5 จังหวัดระนอง พบว่าระดับการศึกษา บุคคลในครอบครัวมีประวัติการติดเชื้อมาลาเรีย และการเข้าไปพักค้างนอกพื้นที่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อมาลาเรีย

จากผลการศึกษาี้ ควรมีการวางแผนป้องกันและควบคุมการติดเชื้อมาลาเรียในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อมาเลเรีย โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการเข้าไปพักค้างนอกพื้นที่อาศัย ซึ่ง

หากมีการติดต่อมาลาเรียแล้วกลับเข้ามาทำสวนยางพารา หรือสวนปาล์มในพื้นที่ ก็จะส่งผลให้มีบุคคลในครอบครัวมีประวัติการติดต่อมาลาเรียด้วย

ฤทธิพงศ์ พวงมณี. 2542. อาเซียนกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายจากประกาศพม่าใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ ศึกษาความเป็นไปได้ของการสร้างกลไก วัตถุประสงค์
ปฏิบัติ กรอบความร่วมมือ (regimes) ขึ้นมาภายในอาเซียน พิจารณาว่า อาเซียนมีศักยภาพที่จะ
เผชิญกับประเด็นปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในบรรดาประเทศสมาชิกได้เพียงใด ด้วยกลไกที่มีอยู่ใน
ปัจจุบัน โดยพิจารณาจากประสบการณ์แก้ไขปัญหาที่ผ่านมา และแนวทางที่ประเทศไทยจะสามารถ
ใช้การดำเนินการผ่านอาเซียนในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีปัญหาการอพยพแรงงานข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็น
การอพยพของแรงงานจากประเทศลาว กัมพูชา พม่าเข้ามาทำงานในประเทศไทย แรงงานไทยที่
หลังไหลเข้าทำงานในสิงคโปร์และมาเลเซีย แรงงานฟิลิปปินส์ที่กระจายตัวทำงานอยู่ใน
ทุกประเทศในภูมิภาค ดังปรากฏในผลการสำรวจของศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชีย
ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศึกษาประเทศสิงคโปร์
ซึ่งคาดการณ์ว่ามีแรงงานไทยที่ผิดกฎหมายทำงานในสิงคโปร์กว่า 36,000 คน

เมื่ออุปสงค์หรือความต้องการของแรงงานมีลดลง อันเนื่องมาจากการขาดสภาพคล่อง
ทางเศรษฐกิจ ในขณะที่แนวโน้มการอพยพของแรงงานต่างชาติกลับมีสูงขึ้น แรงงานต่างชาติจึง
กลายเป็นส่วนเกินของสังคมที่จำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อมิให้กลายเป็นปัจจัย
ที่สร้างปัญหา ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มาตรการที่ชัดเจนประการหนึ่ง คือ
การผลักดันแรงงานผิดกฎหมายเหล่านั้นกลับประเทศ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับ
ผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน ปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย
ในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องส่งกลับ ประเด็นปัญหาแรงงานต่างชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น
บุคคลสัญชาติพม่าจึงเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องด้วยประเทศมีแรงงานสัญชาติพม่ามากที่สุด

ปัญหาแรงงานข้ามชาติที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ได้เป็นปัญหาเฉพาะประเทศคู่กรณีเท่านั้น หากแต่
เป็นปัญหาของภูมิภาคที่ต้องการความร่วมมือในระดับภูมิภาคในการแก้ไข

ฤทธิ อนุจรพันธ์. 2543. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่ออำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัด

แม่ฮ่องสอน. ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ ศึกษาและวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อ
การใช้ที่ดิน สภาพทางเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะอย่าง
ยิ่งพื้นที่เขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนซึ่งมีพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ซึ่งในการวิเคราะห์ได้
ทำแผนการใช้ที่ดินในช่วงปี พ.ศ. 2523 กับปี พ.ศ. 2540 มาวางทับซ้อน เพื่อผู้เขียนจะได้ศึกษา
ความเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและพื้นที่ที่มีการขยายตัวของชุมชนเมืองเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรง
และทางอ้อมในด้านการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน เนื่องจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา
ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ย่านการค้าและ
การบริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่บริเวณถนนสายหลักได้เปลี่ยนจาก
ที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่การค้า และการบริการซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ แก่
ประชากรในท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม จากปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นรวมทั้งการเข้ามา
ประกอบกิจการค้าขายและบริการของคนต่างถิ่น ทำให้จำนวนประชากรในเขตเทศบาลมีจำนวนที่
เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้พื้นที่เกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ 2 ด้านคือ ปริมาณขยะที่
เพิ่มขึ้นในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนและปัญหาน้ำเสียจากการปล่อยน้ำทิ้งของพื้นที่พักอาศัย
อาคารพาณิชย์และโรงแรมต่าง ๆ

ลัดดา ตั้งสุภาชัย. 2544. การสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในมิติ
ทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการทหารสูงสุด.

การศึกษากรณีเฉพาะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับไทยศึกษาสภาพและผลของความ
ร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่าที่มีต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศทั้งสอง และเสนอแนะการใช้มิติทางวัฒนธรรมในการสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดน
ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ผลการศึกษารูปได้ดังนี้คือ ประเทศไทยและประเทศ
เพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับไทย จำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ประเทศพม่า ลาว กัมพูชา และ
มาเลเซีย ล้วนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาช้านานตั้งแต่อดีต มีความร่วมมือระหว่างกันเป็นไป
อย่างกว้างขวางและครอบคลุมงานหลายด้าน ความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับ
ประเทศพม่า โดยในส่วนของความร่วมมือกับประเทศพม่านั้นมีทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งจะ

เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหลายระดับ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์จากลักษณะร่วมทางวัฒนธรรม ข้อเสนอแนะการใช้มิติทางวัฒนธรรมคือการปรับใช้แนวทางความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมในโครงการพัฒนาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับต่างประเทศ การจัดทำแผนการสร้างความสุข และการกำหนดสารรูปแบบ และกระบวนการของการดำเนินกิจกรรม

ลือชัย วงษ์ทอง. 2539. การศึกษาวิถีชีวิตชาวพม่าที่หลบหนีเข้าเมืองไทยผิดกฎหมายในจังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญา (พัฒนาศึกษา) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะทราบถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการอพยพวิธีการติดต่อ การลักลอบเข้าเมืองของชาวพม่าที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางด้านเศรษฐกิจของชาวพม่าที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางสังคม-วัฒนธรรม ของชาวพม่าที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์

จากการศึกษาพบว่า ชาวพม่าที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เป็นผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ อายุเฉลี่ยไม่เกิน 30 ปี มาจากพื้นที่ทวาย มะริด มอละแหม่ง โดยมีปัจจัยที่ทำให้หลบหนีเข้ามาไทยได้แก่ การปกครองโดยเผด็จการในพม่า ความอดอยาก ไม่มีรายได้เพียงพอ มักเข้ามาจับจ้างเกี่ยวกับงานประมง งานโรงงานอุตสาหกรรม บริการร้านอาหารและก่อสร้าง ซึ่งมีรายได้ดีกว่าในพม่า โดยชาวพม่าที่หลบหนีเข้าเมืองเหล่านี้ไม่มีการปรับตัวกับคนไทย เช่น ไม่พูดภาษาไทย ไม่ร่วมกิจกรรมประเพณีต่างๆ ของไทย และมีการแต่งงานระหว่างชาวไทยกับชาวพม่าน้อยมาก

ผู้ศึกษาเสนอแนวทางแก้ไขว่า ควรมีนโยบายเข้มงวดต่อการหลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายของพม่า และนโยบายในการผ่อนปรนให้ผู้หลบหนีมีโอกาสทำงานมากขึ้น ทำให้แรงงานพม่าหลังไหลเข้าอย่างมากมาย ซึ่งจะก่อปัญหาทางสังคมตามมาอีกมาก

วรรณิ ตั้งเสาวภาคย์. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของแรงงานผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติชาวพม่า ใน

อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัย

ประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึง แรงงานผู้ย้ายถิ่น สามารถปรับตัวได้ปานกลาง การปรับตัวขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่แม่สาย โดยตัวแปรที่ช่วยในการปรับตัว ได้แก่ อาชีพเป็นสำคัญรองลงมา คือ รายได้ การศึกษา ประสบการณ์การย้ายถิ่น สถานภาพและการติดต่อกับบ้านเกิด

วันดี สันติวุฒินิธิ. 2545. กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยใหญ่ชายแดนไทย-

พม่า: กรณีศึกษาหมู่บ้านเบียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึง หมู่บ้านเบียงหลวงเป็นหมู่บ้านชายแดนทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
ของประเทศไทยติดต่อกับรัฐฉานในประเทศพม่า เหตุผลในการเลือกหมู่บ้านนี้เพราะเป็นหมู่บ้านที่
เกี่ยวข้องกับกระบวนการรัฐชาติไทใหญ่ และเผชิญสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทางการเมืองระหว่างกอง
กำลังรัฐชาติ ไทใหญ่กับรัฐบาลพม่ามาโดยตลอด และถึงแม้จะเป็นหมู่บ้านที่กลุ่มทหารไทใหญ่
เป็นกลุ่มที่มีบทบาททางการเมืองต่อพื้นที่มากที่สุด

ได้มีการกล่าวถึงประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า และเรื่องราวของหมู่บ้านเบียงหลวง พร้อมแดน
ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยใหญ่บ้านเบียงหลวงทั้งในนิยามตัวตน ภาษา การแต่งกาย
ขนบธรรมเนียมและประเพณีต่าง ๆ และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ ซึ่งได้แก่ การสร้างจิตสำนึก
ทางประวัติศาสตร์ การสืบทอดภาษาและวัฒนธรรมโดยการใช้โรงเรียนและศาสนา การผลิตสื่อ
การเมืองทั้งการผ่านทางดนตรี เช่น เพลงชาติ และวารสาร และการรื้อฟื้นประเพณีเก่าแก่ ประดิษฐ์
ประเพณีใหม่ โดยอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยใหญ่บ้านเบียงหลวงจะเป็นสิ่งไม่แน่นอน
ตายตัวเพราะความเป็นพื้นที่ชายแดนและการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเองให้สอดคล้องกับ
สถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

วิจิตร ทิวกกรม. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน : ความร่วมมือ
ในปฏิญญาพุกาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทย
ชุดปัจจุบันในการสร้างผลประโยชน์แห่งชาติในคาบสมุทรอินโดจีน และเพื่อศึกษาที่มาและผล
สืบเนื่อง อันเกิดจากความร่วมมือระหว่าง 4 ประเทศ ที่มีต่อประเทศไทย เป็นการศึกษาวิจัยเชิง
คุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร

จากการศึกษาพบว่า รัฐบาลไทยปัจจุบันภายใต้การนำของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้
กำหนดกรอบนโยบายต่างประเทศ คือ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี และความร่วมมือกับประเทศ
เพื่อนบ้าน พัฒนาศักยภาพของไทยให้เป็นที่เชื่อถือ และยอมรับ พร้อมทั้งขยายบทบาทในด้าน
การเมือง และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และส่งเสริมกระทรวงการต่างประเทศให้มีบทบาททางรุก
ในเวทีระหว่างประเทศ และเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับส่วน
ราชการอื่น และภาคเอกชนของไทย จากหลักการดังกล่าว นำมาซึ่งนโยบายความร่วมมือด้าน
เศรษฐกิจ อันนำมาสู่ "ปฏิญญาพุกาม" หลักการจะครอบคลุมกรอบยุทธศาสตร์ ความร่วมมือ

ระหว่าง 4 ประเทศ 1 เขตเศรษฐกิจ ใน 5 ด้าน ตั้งแต่การอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน ความร่วมมือด้านเกษตรและอุตสาหกรรม การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

วิทยา วัชรเกียรติศักดิ์. 2539. ปัญหาจีนฮ่ออพยพภายใต้การควบคุมของกระทรวงมหาดไทย:

ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาของจีนฮ่ออพยพ ภายใต้ระเบียบ
การควบคุมของกระทรวงมหาดไทย เพื่อทราบถึงสาเหตุที่จีนฮ่ออพยพไม่ปฏิบัติตามระเบียบการ
ควบคุมของกระทรวงมหาดไทย และเพื่อให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญห
เกี่ยวกับระเบียบการควบคุมจีนฮ่ออพยพ ตลอดจนแนวนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้ในการ
ควบคุมดูแลจีนฮ่ออพยพต่อไป วิธีการศึกษาจากเอกสารและการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจาก
หัวหน้าหมู่บ้านจีนฮ่ออพยพและราษฎรจีนฮ่ออพยพในพื้นที่อำเภอแม่สาย พบว่าปัญหาจีนฮ่อ
อพยพที่สำคัญ ได้แก่ กฎระเบียบของกระทรวงมหาดไทย มีลักษณะไม่ยืดหยุ่นเสียเวลาและไม่ได้
รับความสะดวก ต้องการถือบัตรประจำตัวจีนฮ่ออพยพ เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบ ปัญหา
ทางเศรษฐกิจทำให้เกิดกรณีการหลบหนีออกจากพื้นที่ควบคุม เพื่อไปประกอบอาชีพหารายได้มา
เลี้ยงครอบครัว ต้องการให้ทางราชการมาดูแล โดยส่งเสริมอาชีพ และพัฒนามหมู่บ้าน ที่สำคัญจีน
ฮ่ออพยพต้องการให้มีการแก้ไขระเบียบควบคุมของกระทรวงมหาดไทย ให้สามารถมีความเป็น
อิสระ ไม่ต้องถูกควบคุม หรือต้องขออนุญาตออกนอกเขต เพราะเห็นว่าอยู่ในประเทศไทยมาไม่
ต่ำกว่า 40 ปีแล้ว

วีรชัย ศาสตราภักย์. 2542. แรงงานอพยพพม่า: ศึกษากรณีอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การวิจัยเรื่องนี้ ได้ศึกษาเรื่องแรงงานอพยพชาวพม่า โดยกำหนดให้อำเภอแม่สาย จังหวัด
เชียงรายเป็นพื้นที่สำหรับใช้เป็นกรณีศึกษา โดยศึกษาถึงปัจจัยภายในของประเทศพม่าที่ทำให้
คนงานเหล่านี้อพยพเข้ามาหางานทำในประเทศไทย ซึ่งเกิดจากปัจจัยใหญ่ 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน
การเมืองภายใน ด้านเศรษฐกิจและสังคม ในขณะเดียวกัน ปัจจัยภายในประเทศไทยก็เป็นส่วน
สำคัญที่ดึงดูดให้คนเหล่านี้อพยพ โดยลักลอบเข้ามาทำงานที่สำคัญ ได้แก่ การเจริญเติบโต
ทางเศรษฐกิจ นโยบายการควบคุมประชากร นโยบายขยายการศึกษาภาคบังคับ ความสัมพันธ์กับ
ญาติพี่น้องที่ได้เข้ามาอยู่ประเทศไทย มาตรการสกัดกั้นและป้องกันที่รัฐไม่สามารถควบคุมดูแลได้
อย่างมีประสิทธิภาพ และปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ทั้งนี้ มีผลกระทบเกิดขึ้นต่อประเทศไทย

หลายด้าน ทั้งด้านความมั่นคงทางการเมือง เนื่องจากนโยบายของรัฐไม่ชัดเจน ขาดความต่อเนื่อง และไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ส่วนด้านเศรษฐกิจ แรงงานผิดกฎหมายเหล่านี้ทำให้โครงสร้างค่าจ้างของแรงงานถูกทำลาย และถูกโจมตีจากประชาคมโลกว่ามีการกดขี่แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และด้านสังคม แรงงานอพยพเหล่านี้ ทำให้ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี การค้ายาเสพติดและด้านสาธารณสุขรุนแรงขึ้น

ศรัณย์ สุดใจ. 2548. การบริหารจัดการปัญหาชนกลุ่มน้อย กรณีชาวไทยใหญ่ในกลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมืองจากประเทศพม่า ประเภทมีถิ่นที่อยู่ถาวร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการด้านสวัสดิการเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชนกลุ่มน้อยชาวไทยใหญ่ ที่ถือบัตรผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่าประเภทมีถิ่นที่อยู่ถาวร ในด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การทำงาน และการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบายของรัฐ รวมถึงบทบาทและแนวคิดของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยอื่นๆ ที่มีส่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์ การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิบุคคลของรัฐบาล

ผู้ศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) รวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม โดยศึกษาชาวไทยใหญ่จำนวน 55 ครอบครัว (230 คน) ในพื้นที่ จ. เชียงราย แม่ฮ่องสอน และเชียงใหม่ ส่วนกรณีศึกษาบทบาทและแนวคิดในการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิบุคคลนั้น ได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ กระทรวงแรงงาน ฯลฯ จำนวนรวม 7 คน

ผลการศึกษาพบว่า บุตรหลานชาวไทยใหญ่ประสบปัญหาไม่สามารถเดินทางออกนอกพื้นที่เขตอำเภอที่กำหนดไว้เป็นเขตควบคุม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในพื้นที่ที่อยู่ห่างออกไป นอกจากนี้ยังไม่สามารถไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่เขตควบคุมได้ ในด้านการรักษาพยาบาลชาวไทยใหญ่ต้องการที่จะได้รับการประกันสุขภาพภาครัฐ ส่วนประเด็นการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิบุคคลนั้น พบว่าหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาสถานะสิทธิของชนกลุ่มน้อยคือ สำนักงานสภาพความมั่นคงฯ กรมการปกครอง นักวิชาการ และหน่วยงานคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศรินทร วงศ์ใจ. 2543. ผลกระทบจากแรงงานพม่าผิดกฎหมายในประเทศไทย : กรณีศึกษาอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดของการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานพม่าผิดกฎหมาย และเพื่อศึกษาผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากแรงงานพม่าผิดกฎหมาย ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุและปัจจัยของการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานพม่าผิดกฎหมาย เกิดจาก ปัจจัยผลักดันภายในประเทศพม่า ได้แก่ปัจจัยทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยดึงดูดในประเทศไทย ได้แก่ การขาดแคลนแรงงาน เครือข่ายของการอพยพ นโยบายขยายการศึกษาภาคบังคับ นโยบายควบคุมประชากร และสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการอพยพข้ามเขตแดน ส่วนผลกระทบที่เกิดจากแรงงานพม่าผิดกฎหมาย จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ผลกระทบทางด้านการเมือง รัฐบาลไทยไม่สามารถกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จากการลงทุนของธุรกิจ พบว่ามีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างด้าว และ ผลกระทบด้านสังคม แรงงานพม่าผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาโสเภณี ปัญหาการปราบปรามผู้หลบหนีเข้าเมือง และปัญหายาเสพติด

ศักดิ์ดา ธรานิศร. 2547. ความต้องการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

รายงานการศึกษาอิสระนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา ความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับความต้องการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย ระดับการใช้ภาษาจีนต่อการประกอบธุรกิจบริเวณเขตชายแดนจังหวัดเชียงราย การขยายตัวทางธุรกิจ เมื่อมีการใช้ภาษาจีนบริเวณเขตชายแดนจังหวัดเชียงราย และ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อความต้องการใช้ภาษาจีนต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการ 6 กิจการ คือ สถาบันการเงิน ยานยนต์/ขนส่ง ร้านอาหาร/ภัตตาคาร ท่องเที่ยว โรงแรม/ห้องพัก และร้านค้าปลีก ในเขตอำเภอเมือง อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับความต้องการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมากทั้งในระดับ

บุคคล ระดับสังคม และระดับประเทศ สำหรับสัดส่วนของผู้มีความสามารถใช้ภาษาจีนในการประกอบธุรกิจบริเวณเขตชายแดนจังหวัดเชียงรายมีเพียง ร้อยละ 31.90 ขณะที่ระดับการขยายตัวทางธุรกิจ เมื่อมีการใช้ภาษาจีนบริเวณเขตชายแดนจังหวัดเชียงราย เพิ่มขึ้นเล็กน้อย และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อความต้องการการใช้ภาษาจีนต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย พบว่า ตัวแปรประเภทกิจการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญในการใช้ภาษาจีนในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย และความสามารถในการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการที่ต่างกัน ทำให้มีความต้องการในการใช้ภาษาจีนในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงรายต่างกัน

ศิริรักษ์ ธรรมรักษ์. 2540. ปัญหาแรงงานบุคคลต่างด้าวสัญชาติพม่าหลบหนีเข้าเมืองโดยผิด

กฎหมายในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การวิจัยเรื่องนี้ ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองของบุคคลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อประเทศไทย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสังกัดกันและผลักดันคนกลุ่มนี้อย่างเคร่งครัด ควรจัดให้มีศูนย์ควบคุมผู้หลบหนีเข้าเมืองขนาดใหญ่และสามารถดำเนินการได้ครบวงจร (การจับตัว - การควบคุม - การส่งกลับ) และเสนอให้ศึกษา และนำแนวคิด วิธีการควบคุมการนำเข้าแรงงานต่างชาติดังกล่าวของประเทศที่มีการใช้แรงงานต่างชาตินี้ในแถบเอเชียด้วยกันมาปรับใช้กับประเทศไทย

สถิตภาณุจน์ วัชรคุปต์. 2544. สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ กับการเข้าร่วม

แก้ไขปัญหาลี้ภัยผู้ลี้ภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนชายไทย - พม่า. วิทยานิพนธ์

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิจัยเรื่อง สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติกับการเข้าร่วมแก้ไขปัญหาลี้ภัยผู้ลี้ภัย จากการสู้รบตามแนวชายไทย - พม่า ศึกษาถึงการเข้ามามีบทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติในการให้ความร่วมมือ กับรัฐบาลไทยในสมัยนายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย (ค.ศ.1998-2001) เพื่อช่วยเหลือผู้ลี้ภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนไทย - พม่า ซึ่งถือว่ารัฐบาลไทยยอมรับบทบาทของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ให้ดูแลผู้ลี้ภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนไทย - พม่า ระหว่างรอการส่งกลับไปประเทศมาตุภูมิ โดยมุ่งศึกษาถึงกระแสผลักดันจากประชาคม

ระหว่างประเทศ ซึ่งเรียกร้องให้รัฐบาลไทยยินยอมให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ เข้ามามีบทบาทร่วมแก้ไขปัญหาลี้ภัยจากกลุ่มชาวยานไม-พม่า สมชาย จักรพันธุ์. 2546. *สภาวะสุขภาพแรงงานต่างด้าวในพื้นที่จังหวัดตาก: บริบทด้านความ มั่นคงของประเทศ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

การศึกษาเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับจังหวัดตากที่อาณาเขตติดต่อกับพม่า 56 กิโลเมตร ใน เขต 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และ อำเภออุ้มผาง สภาวะสุขภาพของแรงงานต่างด้าวจำนวนมากที่เข้ามาทำงานในเขตจังหวัดนี้อยู่ใน ระดับต่ำ เพราะส่วนมากมาจากเขตชนบทของพม่า ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีบริการสาธารณสุขไม่ดีพอและ ทัวถึง ทำให้แรงงานเหล่านี้เป็นพาหนะนำโรคติดต่อหลายชนิดที่หายากมากแล้วในเขตประเทศไทย มาสู่ประเทศไทยอีก โรคดังกล่าว ได้แก่ โรคเท้าช้าง โรคแอนแทรกซ์ ไข้กาฬหลังแอ่น นอกจากนี้ ยังเป็นพาหนะนำโรคซิฟิลิส มาลาเรีย วัณโรค และโรคเอดส์เข้ามาอีกด้วย

ผู้วิจัยศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ. 2544 จังหวัดตากต้องใช้จ่ายเงินจำนวนประมาณ 20 ล้านบาท เพื่อรักษาพยาบาลแรงงานต่างด้าวชาวพม่าที่เจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆเหล่านี้ ในแง่ความมั่นคงถือว่า แรงงานเหล่านี้ มาแย่งใช้ทรัพยากรซึ่งมีจำกัด ทำให้เกิดปัญหาในการให้บริการ รักษาพยาบาล ต่อคนไทยและต่อแรงงานต่างด้าวเอง

ผู้วิจัยเสนอให้รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนในการควบคุมจำนวนแรงงานต่างด้าว ในด้าน สาธารณสุข รัฐจะต้องมีงบประมาณสนับสนุนในเรื่องการป้องกันโรค การควบคุมโรคตามแนว ชายแดนให้มีประสิทธิภาพ และให้เจ้าของกิจการต่างๆที่รับแรงงานต่างด้าวเข้าทำงานและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการดูแลสุขภาพของแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ด้วย และจำเป็นที่ ภาครัฐจะต้องมีการประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเจรจากับประเทศ เพื่อนบ้าน รวมทั้งประสานงานกับองค์กรต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินงานในเรื่องการดูแลสุขภาพ ของผู้ลี้ภัยอาศัยตามชายแดน

สมโชค สวัสดิรักษ์. 2538. *ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า: ศึกษากรณีปัญหาชนชาติกะเหรี่ยง*

ค.ศ. 1988-1994. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์ปัญหาของอุปสรรคในความสัมพันธ์ ระหว่างไทย กับพม่าในช่วงปี ค.ศ. 1988-1995 โดยเฉพาะปัญหาชนชาติกะเหรี่ยง หรือกองทัพสหภาพแห่งชาติ กะเหรี่ยง (KNU) ภายใต้การนำของพลเอกโบเมียะ ทั้งนี้จะเป็นการศึกษาในช่วงปี ค.ศ. 1988- 1994 อันเป็นช่วงของรัฐบาลพม่า (SLORC) ภายใต้การนำของพลเอกชานม่อง จนถึงสมัยพลเอก ตานช่วย โดยให้ทฤษฎีความเกี่ยวพัน : กระบวนการตอบโต้ (reactive process) ของเจมส์ เอ็น โรสเนา เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงและชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ใน สหภาพพม่า นั้น รากเหง้าของปัญหาเกิดจากตัวรัฐบาลสหภาพพม่าหรือรัฐบาลทหารพม่าเอง ที่ไม่ยอมให้ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ได้รับสิทธิในการปกครองตนเองและเป็นรัฐอิสระ ตามเงื่อนไขตกลง “แอตลี – อองซาน” (28 มกราคม ค.ศ.1945) ดังนั้น ชนกลุ่มน้อยจึงได้จับอาวุธขึ้นต่อสู้กับรัฐบาลทหารพม่า เพราะคิดว่าไม่มีวิธีการอื่นที่ดีกว่านี้อีกแล้ว สงครามกลางเมืองในสหภาพพม่ายืดเยื้อยาวนาน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948-1994 ยังไม่ยุติชนกลุ่มน้อยไม่สามารถจะบังคับให้รัฐบาลทหารพม่า ยอมเจรจายุติสงคราม แต่รัฐบาลพม่าก็ไม่อาจจะปราบปรามชนกลุ่มน้อยได้อย่างเด็ดขาด เช่นเดียวกัน

รัฐบาลพม่าได้กำหนดยุทธศาสตร์ให้กองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง เป็นศัตรูอันดับหนึ่ง ที่รัฐบาลทหารพม่าต้องการปราบปรามอย่างเด็ดขาด เพราะกองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง มีศักยภาพทางทหารสูงกว่าชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ และเป็นแกนนำสำคัญของกลุ่มพันธมิตรประชาธิปไตยพม่า (DAB) แต่ทหารพม่าก็ไม่สามารถกวาดล้างฐานที่มั่นของทหารกะเหรี่ยง ซึ่งตั้งอยู่ตามริมแม่น้ำเมย ใกล้ชายแดนตะวันตกของประเทศไทยได้ทั้งหมด เพราะรัฐบาลไทย ดำเนินนโยบาย “รัฐกันกระหนบ” และการลักลอบค้าอาวุธสงครามบริเวณชายแดนไทย – พม่าของ กลุ่มอิทธิพลและบริษัทเอกชนไทย โดยแลกเปลี่ยนกับทรัพยากรธรรมชาติ ไม้สัก แร่ธาตุ และ อัญมณีจากรัฐกะเหรี่ยง ประกอบกับรัฐกะเหรี่ยงเป็นที่ตั้งส่วนหนึ่งในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ของ 4 ประเทศ คือ ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพพม่า และลาว ด้วยเหตุนี้ การลงทุน ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนไทยในสหภาพพม่า และลาว ด้วยเหตุนี้ การลงทุนทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนไทยในสหภาพพม่า และหรือความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่าใน ปัจจุบัน และอนาคตนั้น ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งรัฐกะเหรี่ยงทั้งสิ้น กองทัพสหภาพแห่งชาติ กะเหรี่ยง มีส่วนสำคัญที่จะให้ความร่วมมือหรือขัดขวางด้วยการโจมตีวางกับระเบิด และ ก่อวินาศกรรม ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นานัปการ ชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงจึงเป็นปมปัญหา และเป็นตัวแปรสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า เป็นเครื่องบ่งชี้ระดับความสัมพันธ์ ระหว่างไทยกับพม่าในทศวรรษนี้ได้เป็นอย่างดี

สมศักดิ์ ถนอมพล. 2546. ปัญหาการทำประมงทะเลนอกน่านน้ำไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีน่านน้ำ ประเทศพม่า. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ความสำคัญของการประมง ทะเล นโยบายและกฎระเบียบเกี่ยวกับการประมงนอกน่านน้ำ ปัญหาการประมงทะเลในน่านน้ำ ประเทศพม่า การแก้ไขที่ผ่านมาและปัจจุบัน และข้อเสนอแนะ จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าประเทศไทย ประสบปัญหาการทำประมงทะเลเกินศักยภาพของการผลิตทดแทนในน่านน้ำไทย ทำให้ต้อง

ขยายแหล่งทำการประมงไปยังบริเวณทะเลหลวง นอกทะเลอาณาเขตของประเทศเพื่อนบ้าน มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 ก่อนที่แหล่งประมงทะเลนอกน่านน้ำไทยจะมีพื้นที่ลดน้อยลงจากการ ประกาศเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้านจนทำให้ชาวประมงไทยต้อง เข้าทำการประมงในเขตน่านน้ำของพม่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ทั้งนี้หลังจากรัฐบาลพม่ามีนโยบาย เปิดประเทศและให้สัมปทานการประมงแก่บริษัทเอกชนไทย อย่างไรก็ตาม นโยบายและ การดำเนินงานตามนโยบายการให้สัมปทานดังกล่าวไม่มีความต่อเนื่อง ไม่ราบรื่นทำให้เรือประมง ไทยถูกทางการพม่าจับกุมเสมอ สาเหตุสำคัญเกิดขึ้นเนื่องจากปัญหาการเมืองภายในของ ประเทศพม่า โดยเฉพาะ ปัญหาชนกลุ่มน้อย

ปัจจุบันรัฐบาลพม่าต้องการให้สัมปทานการทำประมงแก่บริษัทเอกชนไทยแล้ว แต่เปิดโอกาส ให้ทำการประมงทะเลในน่านน้ำพม่าได้ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องร่วมลงทุนกับฝ่ายพม่า ในขณะที่ ทางการไทย โดยกองทัพเรือได้ตั้งศูนย์ประสานงานชายแดนทะเลไทย-พม่า (ศปชล.ทพ.) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 ที่จังหวัดระนอง เพื่อเป็นช่องทางในการปกป้องกองเรือประมงของไทยที่ทำการประมง บริเวณน่านน้ำต่อเนื่องของสองประเทศ

สารภี ศิลา, 2540. การศึกษาสภาพปัญหาที่สัมพันธ์กับการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ใน

หมู่บ้านชาวเขาพื้นที่เขตน่านน้ำกลาง กิ่งอำเภอ ปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่:

ฝ่ายบริการและเผยแพร่สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

การวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนชาวเขามีส่วนร่วมในการ ป้องกันการเผยแพร่ระบาดของโรคเอดส์ โดยมีจุดมุ่งเน้น 3 ประการ คือ เน้นการทำงานโดยให้ ชุมชนเป็นฐาน ดำเนินทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหา และเป็นโครงการนำร่องแบบR&D ซึ่งพื้นที่ ในการสำรวจดังกล่าวประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านวนาหลวง บ้านหนองดอง บ้านยะป่า แหน และบ้านผาแดง

ผลการสำรวจและศึกษาปัญหาพบว่าทั้ง 4 หมู่บ้าน มีสภาพปัญหาที่สัมพันธ์กับการแพร่ ระบาด คือ พบผู้ติดเชื้อ HIV จากการสุ่มตรวจเลือดผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงมีจำนวนมาก มีปัญหา ยาเสพติดค่อนข้างมาก ปัญหาการค้าประเวณี การอพยพของแรงงานไปทำงานนอกชุมชน และ การรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของชุมชน มีความแตกต่างกันโดยชุมชนที่อยู่ใกล้ชุมชนเมืองจะรับรู้เรื่อง เอดส์มากกว่ากลุ่มที่ไกลชุมชนเมือง และชุมชนยังไม่ตระหนักว่าเอดส์เป็นปัญหา

มีการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวดังนี้ ให้รัฐเข้ามาจัดการปัญหายาเสพติด ในพื้นที่โดยจัดการกับกลุ่มการค้า เพราะองค์กรชุมชนไม่สามารถทำได้เองและสำหรับผู้กลับไปติดยา ข้างหลังจากที่เคยบำบัดแล้ว ชุมชนเสนอว่าครั้งต่อไปไม่ต้องช่วยเหลือเรื่องการบำบัดให้ผู้นั้น

ไปบำบัดเอง จ่ายเงินเองแต่ชุมชนจะช่วยกันดูแลครอบครัวให้ ในปัญหาการค้าประเวณี ก็ทำการป้องกันไม่ให้มีกลุ่มใหม่เกิดขึ้น โดยจัดกิจกรรมฝึกอาชีพให้แก่สตรีและเปิดโอกาสให้สตรี มีการปรับตัวที่เหมาะสมกับสังคมภายนอกควบคู่ไปด้วย ทำการประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องเอดส์ ให้ตระหนักถึงปัญหา และสมควรให้เด็กในหมู่บ้านมีโอกาสอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เข้ารับการศึกษา ระบบเรียนประจำจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หรือสถานศึกษาภายนอกชุมชนจนกว่าสถานการณ์ใน ชุมชนจะคลี่คลาย

สิริมน อติแพทย์, 2544. ทหารกับการต่างประเทศไทย: ศึกษาบทบาทของกองทัพไทยใน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึง การที่กองทัพไทยมีบทบาทสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า นั้น เป็นผลมาจากการที่ผู้บัญชาการทหารบกขณะนั้นมีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่ดีกับผู้นำรัฐบาล พม่า ส่งผลให้สามารถเจรจาแก้ไขปัญหาได้ง่ายขึ้น ขณะเดียวกันในระดับสถาบันกองทัพเองได้ ส่งเสริมให้ มีการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของทั้ง 2 ฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับบทบาท ในคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ได้เปิดโอกาสให้ กองทัพไทยสามารถเข้าแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศได้โดยตรงมากขึ้น กรณีนี้เป็น กรณีพิพาทที่แสดงให้เห็นว่าบทบาทของความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมีส่วนสำคัญ ในการแก้ไขปัญหา ระหว่างประเทศ

ช่วง 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 - 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 เป็นช่วงที่พลเอกชวลิต ยงใจ ยุทธ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พลเอกชวลิตดำเนินตามหลักการไม่เข้าไปแทรกแซงการเมือง ภายในพม่า โครงการความร่วมมือระหว่างไทย-พม่า ที่ได้หยุดชะงักมาตั้งแต่รัฐบาล ชูดก่อนได้นำมาเจรจากับพม่ากับพม่าอีกครั้ง เช่น โครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพ พลเอกชวลิตได้นำเอา ผู้นำทางทหารเข้ามาแก้ไขความขัดแย้ง กับพม่าในหลายๆเรื่องจนทำให้ไม่มีองค์กรใดสามารถ ทำงานประสบความสำเร็จเท่า และเป็นช่วงที่พลเอกเชษฐา ฐานะจาโรเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ บัญชาการทหารบก ความสัมพันธ์ไทย-พม่าได้เริ่มต้นอย่างราบรื่น พลเอกเชษฐา ได้เข้ามามี บทบาทอย่างมากในการแก้ไขปัญหา โดยขั้นแรกได้มีความพยายามจะใช้กลไกระหว่างประเทศ ใน ส่วนคณะกรรมการชายแดนทั้ง 2 ระดับในการคลี่คลายปัญหา ต่อจากนั้นจึงเป็นบทบาทของ กระทรวงการต่างประเทศ หากคณะกรรมการชายแดนและกระทรวงการต่างประเทศยังไม่สามารถ แก้ไขปัญหาได้ทางพลเอกเชษฐา จะใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเข้าเจรจากับผู้นำรัฐบาลพม่า โดยตรงและสามารถหาข้อยุติในความขัดแย้งได้ในที่สุด

สุพจน์ เจริญรัตนกุล. 2546. การประกอบธุรกิจที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดน เขต
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขา
บริหารธุรกิจ สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลกระทบด้านความมั่นคงตามแนว
ชายแดนจากการประกอบธุรกิจ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อการประกอบธุรกิจ ใน
เขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูล เป็นแนวทางให้กับส่วน
ราชการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือผู้ที่สนใจจะวิเคราะห์ทางด้านอื่นต่อไป วิธีการศึกษาวิจัย
โดยการวิจัยเอกสาร และแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ทางด้านเศรษฐกิจ โดยการประกอบธุรกิจชายแดนทำให้เกิดสินค้า
ลอกเลียนแบบ สินค้าด้อยคุณภาพ สินค้าราคาต่ำทำกำไรได้น้อย ละเมิดลิขสิทธิ์ของสินค้าไทย
และการส่งผลกระทบต่อด้านการลักลอบเข้าเมืองของคนต่างด้าว และปัญหาสิ่งแวดล้อม
ทางด้านการทหาร โดยการประกอบธุรกิจชายแดน ทำให้เกิดปัญหาการกระทบกระทั่งของทหาร
ไทยกับทหารต่างชาติ การลักลอบเข้ามาดักฟังความเคลื่อนไหวทางการทหาร และการลักลอบเข้า
มาสร้างสถานการณ์ไม่พึงประสงค์ และทางด้านการเมือง โดยการประกอบธุรกิจชายแดน ทำให้
เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น การนำทรัพยากรท้องถิ่นมา
ใช้ในการค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้าน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองไทยกับ
นักการเมืองต่างประเทศ และนักการเมืองไทยร่วมลงทุนในต่างประเทศโดยใช้เส้นสายส่วนตัว

สุภักดิ์ เสวตวิษุวัต. 2539. มูลเหตุจริงจังในการหลบหนีเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าด้านอำเภอ
เมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการ
ปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การค้นคว้าอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสาเหตุและความต้องการของผู้หลบหนีเข้า
เมืองสัญชาติพม่า ตลอดจนปัจจัยที่เป็นมูลเหตุจริงจังในการผลักดันกับปัจจัยดึงดูดให้เกิดการ
ลักลอบหลบหนีเข้าเมือง และผลกระทบด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ
ตัดสินใจหลบหนีเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าด้านอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน การเก็บข้อมูล
จากการสัมภาษณ์ผู้นำหรือหัวหน้าผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด
แม่ฮ่องสอน จากการศึกษาได้ค้นพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการหลบหนีเข้าเมือง ปัจจัยผลักดันที่
สำคัญ เช่นการเกณฑ์ชายที่มีอายุระหว่าง 13 ปีขึ้นไป ไปเป็นทหาร และเป็นลูกหาบให้ทหารพม่า
และปัญหาความยากจนและการไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สำหรับปัจจัยดึงดูดนั้น เกิดจากความ

ต้องการในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความยากจน ตลอดจนความมีการอยู่ดีกินดีมากกว่าเดิม

แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ รัฐบาลไทยต้องริบหามาตรการและแนวทางป้องกันการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างจริงจัง การปฏิบัติอย่างเข้มงวดของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะมีการพิจารณาหาทางเปิดจุดผ่อนปรนเพิ่มขึ้น

สุภาศพรพน ชันชัย, และคนอื่น ๆ. 2546. การประเมินความต้องการของชุมชนบริเวณพื้นที่รองรับผู้หนีภัยชายแดนไทย-พม่า: กรณีศึกษาอำเภอท่าสองยางและอำเภอพบพระ จังหวัดตาก. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษานี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังและสถานการณ์การอพยพหนีภัยของผู้พวยพจากพม่าในพื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้พวยพจากพม่าที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่รองรับผู้หนีภัยที่กระทรวงมหาดไทยจัดไว้ เพื่อศึกษาผลกระทบของการมีพื้นที่รองรับต่อชุมชนไทยในบริเวณใกล้เคียง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ประชากรท้องถิ่นไทยศึกษาในส่วนผลกระทบที่ได้รับจากพื้นที่รองรับ ผู้พวยพจากพม่า ศึกษาความต้องการทางด้านต่าง ๆ เช่น สาธารณสุข สุขาภิบาล และการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและความต้องการของผู้พวยพคือ ความยากจน กลัวถูกตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจับ และความต้องการคือ คนในครอบครัวได้เรียนหนังสือ ต้องการให้ส่งกลับบ้านเกิดโดยสมัครใจรัฐบาลไทยอนุญาตให้อยู่ ในไทยอย่างถูกกฎหมาย และให้หน่วยงานต่างๆช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน และความคิดเห็นของผู้พวยพต่อนโยบายรัฐบาลไทยคือ ไม่เห็นด้วยกับนโยบายผลักดันกลับประเทศ ส่งไปประเทศที่ 3 และให้เข้าไปอยู่ในพื้นที่รองรับ และในส่วนที่ปัญหาและผลกระทบจากพื้นที่รองรับ พบว่าผลกระทบที่มีต่อไทย ได้แก่ ด้าน สาธารณสุข ซึ่งโรคบางอย่างที่หายไปจากไทยแล้วกลับอุบัติขึ้นอีกเพราะมาจากผู้พวยพ ด้านความมั่นคงเป็นปัญหายาเสพติด และการกระทบกระทั่งกับรัฐบาลพม่า ด้านเศรษฐกิจ คือแรงงานต่างด้าวเข้ามาแย่งงานแรงงานไทย อีกทั้งการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านบริเวณพื้นที่รองรับไปในทางที่เสื่อมโทรมมากขึ้นและการลักขโมยโดยผู้พวยพ ซึ่งความต้องการ ในปัจจุบันของคนไทย คือ ให้เจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะความยากจน และ ให้รัฐบาลผลักดันผู้หนีภัยกลับบ้านเกิด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ในส่วนของผู้พวยพจากพม่า เสนอให้จัดทำทะเบียนผู้พวยพในแต่ละหมู่บ้าน และกำหนดสถานภาพผู้พวยพให้ชัดเจนและรัฐต้องนำบริการสาธารณสุขเข้าไปให้ถึงกลุ่มผู้พวยพเหล่านี้ ในส่วนของคนไทยในท้องถิ่น คือ หน่วยงานรัฐต้องเข้ามาดูแล

ความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้มากขึ้น และวางแผนประชาสัมพันธ์ไม่ให้คนไทยท้องถิ่นเกิดทัศนคติทางลบกับผู้นิยในพื้นที่รองรับ

สุภาวศ์ จันทวานิช, และอมรทิพย์ อมราภิบาล. 2544. รายงานการวิจัย เรื่องการย้ายถิ่นข้ามพรมแดนไทย-พม่าและสถานการณ์เสี่ยงต่อโรคเอดส์ในกลุ่มผู้ย้ายถิ่น: พื้นที่แม่สอดและแม่สาย. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนอุดมศึกษา.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลด้านการย้ายถิ่นและข้อมูลด้านโรคเอดส์ และสถานการณ์เสี่ยงต่อโรคเอดส์ซึ่งหมายถึง ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มผู้ย้ายถิ่นสัญชาติพม่าในบริเวณอำเภอแม่สอดและอำเภอแม่สาย ซึ่งผู้ย้ายถิ่นจากแม่สอดมี 3 กลุ่ม คือกลุ่มผู้นิยการสู้รบ ผู้ย้ายถิ่นสัญชาติพม่าและผู้หลบหนีเข้าเมือง ส่วนที่แม่สายนั้นมี 2 กลุ่ม คือ ผู้ย้ายถิ่นสัญชาติพม่าและผู้หลบหนีเข้าเมือง

ผลการศึกษาจะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่แม่สอดและแม่สาย พบว่าในพื้นที่แม่สอด การแพร่ระบาดของโรคเอดส์มีแนวโน้มที่คงที่ มีผู้ป่วยเอดส์เป็นชาวพม่ามากกว่าชาวไทย แต่ในพื้นที่แม่สายการแพร่ระบาดมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราการติดเชื้อเอดส์ของชาวไทยลดลง แต่ของชาวพม่าเพิ่มขึ้น ทั้งนี้สถานการณ์ด้านการบริการสาธารณสุขของแม่สายมีมากกว่าแม่สอด ในส่วนของปัญหาในทัศนะของผู้ให้บริการมีคล้ายกันคือ บุคลากรไม่เพียงพอ ภาระค่าใช้จ่ายที่สูง เศรษฐกิจพม่า ปัญหาในการสื่อสาร ความยากในการติดตามผู้ป่วย และการร่วมมือกับฝั่งพม่า ในส่วนด้านทัศนคตินั้นผู้ย้ายถิ่นกลัวโรคเอดส์ ระวังผู้ป่วยเอดส์แต่ก็รู้สึกสงสาร สำหรับสถานการณ์เสี่ยงที่เกิดขึ้นทั้งที่ฝั่งไทยและฝั่งพม่า ส่วนใหญ่เป็นการมีเพศสัมพันธ์แล้วไม่ใช้ถุงยางอนามัยและมีคู่เพศสัมพันธ์มากกว่าหนึ่งคน

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ เฝ้าพัฒนานโยบายสาธารณสุขสำหรับผู้ย้ายถิ่นให้มีความรู้ด้านสุขภาพเพื่อให้ผู้ย้ายถิ่นช่วยเหลือตนเองได้ระดับหนึ่ง โดยใช้สื่อภาษาพม่า มีการเร่งอบรมอาสาสมัครชาวพม่าเพื่อทำงานในกลุ่มผู้ย้ายถิ่นในการให้ความรู้สุขภาพ และให้คำปรึกษาพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน ซึ่งผู้กำหนดนโยบายทางสังคม และสาธารณสุขควรมีส่วนร่วมด้วยและควรมีการศึกษาติดตามผลการดำเนินงาน

สุมิตร ปิติพัฒน์. 2544. ชุมชนไทยในพม่าตอนเหนือ : รัฐฐานตอนใต้, ภาคบัณฑิตเจย์, คำดีหลวง.

กรุงเทพฯ : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โครงการวิจัยนี้เป็นรายงานการสำรวจภาคสนาม เพื่อหาข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มคนไทยในประเทศพม่า ตั้งแต่ประวัติศาสตร์ลงมาถึงปัจจุบัน โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ตอน คือ ตอนแรก เป็นการศึกษาชุมชนเมเมียว (Maymao) ที่เป็นชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้นภายหลังอังกฤษ

เข้าไปปกครองพม่า ภาคมันตะเลย์ (Mandalay Division) ชุมชนที่เก่าแก่ในเขตของห้วย (Yaungshwe) และทะเลสาบอินเล (Inle Lake) โดยมุ่งไปที่ประเด็นของความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนไทในพม่า และการอ้างไว้ซึ่งความสำนึกชาติพันธุ์ในความเป็นไทใหญ่หรือชาน ตลอดจนถึงการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ตลอดจน เป็นการศึกษาชุมชนไทใกล้ชายแดนพม่ากับรัฐอัสสัมของอินเดียที่เมืองคำตีหลวง (Putao ปัจจุบัน เรียก ปูเตา หรือ ปูตาโอ) ในรัฐกะฉิ่น โดยเน้นการจัดระเบียบทางสังคมและเครือญาติที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของสังคมไทคำตีในอดีต และความสำนึกชาติพันธุ์ของคนไทในคำตีหลวง โดยการสัมภาษณ์ผู้รู้ในพื้นที่ และการสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด

สุมิตร ปิติพัฒน์. 2544. ไตเมิงชาง : รายงานการศึกษาคนไทยในรัฐกะฉิ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รายงานฉบับนี้ นำเสนอผลการศึกษาภาคสนามทางมานุษยวิทยา ในพื้นที่รัฐกะฉิ่น ซึ่งเป็นรัฐทางตอนเหนือสุดของประเทศพม่า ประเด็นหลักที่งานศึกษาชิ้นนี้คือ กระบวนการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของ “ไตหลง” ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่ง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า “ไตหลง” เคยดำรงอยู่ในฐานะเจ้าของพื้นที่ โดยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เก่าแก่ที่สุดในรัฐกะฉิ่น เคยมีความยิ่งใหญ่ทางการเมืองมาก่อน ส่งผลให้ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถสร้างสำนึกทางชาติพันธุ์ และอำนาจต่อรองทางการเมืองได้สูงด้วย แต่ในปัจจุบันถูกกลืนเป็นพม่าในเกือบทุกมิติวัฒนธรรม รวมถึงสำนึกทางชาติพันธุ์ด้วย เหตุที่ไตหลงเปลี่ยนแปลงได้มากกว่าคนไทกลุ่มอื่น ๆ คือ สมัยพระเจ้าบุเรงนองช่วงหนึ่ง และสมัยพระเจ้าอลองพญาอีกช่วงหนึ่ง พม่าได้รุกรานและเข้าครอบครองดินแดนของพวกไตหลง พร้อมกับใช้มาตรการบังคับให้ “ไตหลง” รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากพม่า ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องศาสนา ภาษา และเครื่องแต่งกาย ซึ่งทำให้ยุคสมัยนี้ “ไตหลง” ถูกปรับเปลี่ยนภายใต้รูปลักษณะทางวัฒนธรรม โดยมีวัฒนธรรมพม่าเป็นแหล่งอ้างอิง “ตัวตน” จากการสังสรรค์แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับคนไทย กลุ่มอื่น ๆ ที่อพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่ และมีความพยายามในกลุ่มของตัวเองที่จะฟื้นฟูสำนึกของความเป็น “ไตหลง” ขึ้นมาให้เห็นอีกครั้งหนึ่ง รูปลักษณะแบบของ “พม่า” ที่ติดตัวคนไตหลงมาเป็นเวลานาน ก็ยังคงมีได้หมดไป เพียงแต่ลดกลืนอายุของความหมายเป็น “พม่า” ลงบ้าง

สุรเกียรติ์ เจนวัฒนะศิริชัย. 2547. ความต้องการของนักธุรกิจท้องถิ่นต่อการลงทุนในเขตเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

การศึกษาโดยอิสระครั้งมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อทราบถึงการรับรู้และความคิดเห็นของนักธุรกิจท้องถิ่นต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย เพื่อทราบถึงศักยภาพของนักธุรกิจท้องถิ่นต่อการลงทุนในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ทำให้ให้นักธุรกิจท้องถิ่นมีความสนใจในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจชายแดน เพื่อทราบถึงความต้องการของนักธุรกิจท้องถิ่นในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย และเพื่อทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสรรค/ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อความสนใจในการลงทุนของนักธุรกิจท้องถิ่นเกี่ยวกับการค้าชายแดน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้ นักธุรกิจมีการรับรู้เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนในเรื่องเกี่ยวกับระบบคมนาคมเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน การจัดวางผังเมือง นโยบายและแผนงานการพัฒนากลุ่มประเทศความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคสุโขทัย-โขง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนคือ ปัจจัยภายนอกได้แก่ ปัจจัยด้านอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คู่แข่งขัน การกระจายของฐานลูกค้า รายได้ของประชากร พฤติกรรมผู้บริโภค สถานการณ์การแข่งขันในภาคอุตสาหกรรม ปัจจัยภายในที่แสดงถึงจุดแข็งของนักธุรกิจคือ ปัจจัยด้านเงินทุน เทคโนโลยี การกระจายธุรกิจ และผู้ประกอบการ และปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ ปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านสาธารณูปโภค การจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จในเขตเศรษฐกิจชายแดน สิทธิประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกด้านธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ การส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล SMEs สำหรับประเภทของของธุรกิจที่นักธุรกิจให้ความสนใจลงทุน คือ ธุรกิจนิคมอุตสาหกรรม ได้แก่ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้า/อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องจักรกล อัญมณี และเครื่องประดับ อุปกรณ์ทางการเกษตร และผลไม้กระป๋อง และธุรกิจนอกนิคมอุตสาหกรรม ได้แก่ ก้าวค้าส่ง การท่องเที่ยว การค้าปลีก การบริการ และการขนส่ง การเกษตร

สุริย์ บุญญานวงศ์, 2539. ผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว: ศึกษากรณีจังหวัด

แม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรต่างๆในพื้นที่ท่องเที่ยว และเหตุผลที่เลือกจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพราะเป็นพื้นที่ ที่การท่องเที่ยวเพิ่งเปิดใหม่และมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าหลายประเภท

จากการศึกษาพบว่า ช่วง 10 ปีที่ผ่านมาที่มีการเปิดการท่องเที่ยวทำให้การเปลี่ยนแปลงในชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะ การพัฒนาด้านคมนาคม การบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆได้รับการสนับสนุนมากขึ้น ทำให้ชุมชนขยายตัวมากขึ้น ประชากรในชุมชนที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าไป จะมีรายได้และโอกาสสูงเพิ่มขึ้นมากกว่าชุมชนที่ไม่มีการท่องเที่ยว

เข้าไป นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อ สังคม วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ในทางลบมากกว่าทางบวก ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นเพราะกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเดียวแต่เป็นเพราะความอ่อนแอของวัฒนธรรมเองด้วย

ดังนั้นเพื่อรักษาสมดุลระหว่างอิทธิพลของการท่องเที่ยว กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางคือ กำหนดเขตพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อป้องกันไม่ให้มีการขยายกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงทางด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์โบราณคดี และศิลปสถาปัตยกรรมเนื่องจากพื้นที่เหล่านี้ถูกทำลายได้ง่าย เตรียมพร้อมในด้านสิ่งบริการ และบุคลากรที่จะให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการพัฒนากิจกรรมที่สนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวให้แก่ประชากรในชุมชนที่ไม่มีการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแก่นแท้ของวัฒนธรรมแก่คนในท้องถิ่นโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน แต่ทั้งนี้ก็ต้องเป็นการร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของประเพณี

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2558. คู่มือการลงทุนในพม่า. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

หนังสือเรื่องคู่มือการลงทุนในพม่านี้ กล่าวถึงภาพรวมทางการเมืองและเศรษฐกิจของพม่า การลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ ภาพนโยบาย กฎระเบียบและขั้นตอนของการลงทุน และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและพม่าซึ่งเสนอทั้งโอกาสและอุปสรรค

อมรทิพย์ อมราภิบาล. 2542. การใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มและระเบียบวิธีคิวในการ

ประเมินความต้องการของเด็กต่างชาตินักเรียนพม่า: กรณีศึกษาชุมชนผู้ย้ายถิ่นชาวพม่าในจังหวัดระนอง. ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการของเด็กต่างชาตินักเรียนพม่าในจังหวัดระนองและศึกษาประสิทธิภาพของการประยุกต์ใช้เทคนิควิธีเชิงคุณภาพร่วมกับปริมาณ ใช้การเลือกตัวอย่างเด็กต่างชาตินักเรียนพม่าในจังหวัดระนอง แบบเจาะจงเครื่องมือวิจัยใช้การสนทนากลุ่ม บัตรรายการ และการสัมภาษณ์ปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า 2 เทคนิควิธีมีข้อดีและข้อจำกัดในการใช้งานและแต่ละเทคนิควิธีสามารถเสริมจุดอ่อนของกันและกันได้ แล้วทั้ง 2 วิธียังสามารถใช้งานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านจิตใจเกี่ยวกับศาสนาวัฒนธรรมประเพณีเดิม การปรับตัวกับสังคมใหม่ ความต้องการด้านการศึกษา ในเรื่องเนื้อหาวิชาเพศศึกษา วิชาชีพและพื้นฐานต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามภูมิหลังของผู้ย้ายถิ่นแต่ละคนก็ต่างกัน ดังนั้นจึงเป็นตัวแปรที่ควรนำมาพิจารณาด้วย

อมรทิพย์ อมราภิบาล. 2544. การประเมินความต้องการของเด็กต่างชาติ: กรณีศึกษาเด็กพม่าใน

จังหวัดระนอง. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กต่างชาติ ชาวพม่า ในจังหวัดระนอง โดยเนื้อหาประเมินแบ่งเป็น 3 ส่วน คือสภาพปัญหา และความต้องการด้านกายภาพ สภาพปัญหาและความต้องการด้านจิตใจ และความต้องการด้านการศึกษา โดยจำแนกกลุ่มคนต่างชาติที่ย้ายถิ่นเข้ามาในจังหวัดระนอง ดังนั้นกลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า ผู้ใช้แรงงานจากพม่า และผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย ซึ่งศึกษาประชากรเด็กลูกหลานแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่าและผู้ใช้แรงงานจากพม่า

ผลการศึกษา ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในการเรียน เพราะปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าเรียนค่าใช้จ่าย การปรับตัวให้เข้ากับเด็กไทย และเด็กไม่ได้รับใบรับรองทำให้ไม่สามารถเรียนต่อในระดับสูงขึ้นได้ ในโรงเรียนปกติและถึงแม้เมื่อมีการจัดการศึกษากันเองตามชุมชนผู้ย้ายถิ่นก็มีข้อถกเถียงกันถึงเรื่องอริปไตยและความมั่นคงของชาติ เนื่องจากมีการจัดครูไปร่วมสอนภาษาไทย และมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร ในการศึกษาแบบนี้ จะมีการสอนในเรื่องวัฒนธรรมและภาษาพม่าด้วยซึ่งอาจทำให้มีข้อถกเถียงกันขึ้น

อรรถวุฒิ เกียรติวัฒน์. 2544. การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของเขตแดนและภูมิทัศน์ชายแดนไทย-

พม่า: กรณีศึกษาบริเวณแม่น้ำเมย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร

มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของเขตแดนไทย-พม่าบริเวณแม่น้ำเมย เพื่อวิเคราะห์พื้นที่ที่มีปัญหาข้อขัดแย้งอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของเขตแดน และ เพื่อศึกษาถึงรูปแบบ และการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ชายแดน วิธีการศึกษาเป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลแผนที่ภูมิประเทศ และข้อมูลดาวเทียม ร่วมกับการวิเคราะห์จากข้อมูลเอกสาร การสำรวจภาคสนาม และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากการศึกษา พบว่า ผังแม่น้ำเมยที่ถูกกำหนดให้เป็นเส้นเขตแดนระหว่างไทย - พม่า มีการเปลี่ยนแปลงทางเดินของลำน้ำ และได้ทำให้พื้นที่สองฝั่งน้ำเกิดความเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยความยาวของเส้นเขตแดนได้เพิ่มขึ้นมากกว่า 6 กิโลเมตร และทำให้ฝั่งไทยมีดินแดนสูญเสียไปประมาณ 600 เฮกตาร์ ในขณะที่ฝั่งพม่ามีดินแดนสูญเสียไปประมาณ 500 เฮกตาร์ ซึ่งมีสาเหตุหลักจากการเปลี่ยนแปลงทางเดินของลำน้ำตามธรรมชาติ เนื่องจากน้ำท่วม โดยมีปัจจัยการสร้างหลักพรก และการถมที่ เป็นปัจจัยเสริม ทำให้ปัจจุบันมีปัญหาข้อขัดแย้ง 3 บริเวณ คือ บริเวณวัดพระธาตุคอกช้างเผือก บริเวณสะพานมิตรภาพไทย - พม่า และบริเวณบ้านไม้โพนะเกน

ปัจจุบันรูปแบบของภูมิทัศน์ชายแดนไทย - พม่า บริเวณแม่น้ำเมย มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น อันจะนำไปสู่ปัญหาข้อขัดแย้งที่จะติดตามมา รัฐบาลของทั้งสองประเทศจึงควรเร่งรัดให้มีการปักปันเขตแดนแบบคงที่โดยเร็ว ผลจากการศึกษานี้ จะสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเจรจาตกลงปักปันเขตแดนแบบคงที่ในบริเวณแม่น้ำเมย รวมทั้งช่วยจัดข้อขัดแย้งระหว่างไทยและพม่าที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

อริศรี ปาณินท์. 2539. การศึกษา บ้าน หมูบ้าน และเทคโนโลยีการก่อสร้างของหมู่บ้านจีนฮ่อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ม.ป.ท.

การศึกษานี้กล่าวถึงการวางผังหมู่บ้าน องค์ประกอบในผังของหมู่บ้านที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ สังคม ประเพณีและความเชื่อ ผังบริเวณของบ้าน ตัวบ้าน ผังพื้น โครงสร้าง วัสดุ ก่อสร้าง เทคโนโลยีในการก่อสร้างและรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับตัวบ้าน และยังศึกษาถึงการใช้อิทธิของการก่อสร้างบ้านที่ถ่ายทอดจากกลุ่มชนที่เป็นบรรพบุรุษที่เป็นชาวจีนฮ่อในไทย ซึ่งได้แก่กลุ่มชนในชนบททางตอนใต้ของมณฑลยูนนาน

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบผังพื้นมาตรฐานของบ้านในทุก ๆ ส่วนลักษณะทุกอย่างล้วนได้รับการถ่ายทอดจากบ้านชนบทในยูนนานอย่างแทบไม่ผิดเพี้ยน และพบว่าเป็นลักษณะเด่นทางกายภาพอันเป็นเอกลักษณ์สำคัญของหมู่บ้านที่มีแนวโน้มที่จะเก็บรักษาไว้ได้ ถ้าหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาเข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของหมู่บ้านอย่างถ่องแท้ พยายามชี้แนะให้ชาวบ้านรักษาสภาพบ้าน และส่งเสริมให้รักษารูปแบบของการนำวัสดุก่อสร้างที่เป็นอย่างปัจจุบัน ซึ่งผลที่ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับคือ หากจะส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยว จะได้รับข้อมูลที่แท้จริงจะได้ไม่เปลี่ยนลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้าน เพื่อสนองการท่องเที่ยวและสถาปนิกที่ต้องการประยุกต์ลักษณะท้องถิ่นกับสถาปัตยกรรมร่วมสมัยจะได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

อริศรา เจริญปัญญาเนตร. 2545. การแพร่ระบาดและการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงของโรคมาลาเรีย

บริเวณชายแดนไทย-พม่าในอำเภอแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร

มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อบรรยายและอธิบายถึงรูปแบบการกระจายทางพื้นที่และการแพร่ระบาดของโรคมาลาเรียบริเวณชายแดนไทย-พม่า ในอำเภอแม่ฮ่องสอน เพื่อวิเคราะห์และอธิบายถึงความสัมพันธ์ของการเคลื่อนย้ายประชากร และการแพร่ระบาดของโรคมาลาเรียในตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์วิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคมาลาเรีย ในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากผลการดำเนินงานควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคมาลาเรียจาก

หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการศึกษาเป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ การสำรวจภาคสนาม และการสัมภาษณ์ประชาชนชาวไทย ไทยใหญ่ และกะเหรี่ยง รวมถึงเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

ผลการศึกษา พบว่า ตำบลผาบ่อง และตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นอำเภอที่มีการกระจายของโรคมาลาเรียสูงสุด ด้วยเหตุที่เป็นพื้นที่ที่ชาวต่างชาติ ข้ามแดนเข้ามาอาศัยอยู่กับคนไทยพื้นราบ ระดับการศึกษาสูง ส่งผลให้มีความรู้เกี่ยวกับโรคถูกต้องมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นโรคที่รุนแรง น่ากลัว แต่ก็ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคอย่างจริงจัง ด้วยเห็นว่าเป็นโรคที่รักษาได้ วิธีป้องกันโรคอย่างง่าย ๆ ของประชาชนในพื้นที่ก็โดยการนอนกางมุ้ง และใช้มุ้งชุบสารเคมี ปัญหาในการดำเนินงานป้องกันโรคมาลาเรีย คือ มาตรการที่ใช้ในการป้องกันโรคไม่รัดกุม และไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชน เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ไม่มีผลงานเท่าที่ควรขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชน ให้เห็นความสำคัญของโรค และการป้องกันโรค กำหนดแผนปฏิบัติให้มีความสอดคล้องเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ ประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างระบบเตือนภัยในช่วงของการแพร่ระบาด ปรับปรุงเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ สถานบริการทางการแพทย์ ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

อชฎา หรินทรวะ. 2541. แนวทางการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวและการค้าชายแดน: กรณีศึกษา สุขาภิบาลแม่สาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาถึงลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาเมืองแม่สาย ตลอดจนบทบาทและศักยภาพของพื้นที่ทางการค้าและการท่องเที่ยวของสุขาภิบาลแม่สาย พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนา และแนวทางแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าเมืองแม่สายมีการขยายตัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมูลค่าการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหามากมาย เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาการระบายน้ำทำให้เกิดน้ำท่วมขัง ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

งานวิจัยนี้มีการเสนอแนวทางการพัฒนาอำเภอแม่สาย และสุขาภิบาลแม่สาย ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและการค้าชายแดน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสุขาภิบาลแม่สาย และเป็นการพัฒนาเมืองให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวระหว่างอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนต่อไป

อัชฎาภรณ์ โปรวณานนท์, และคนอื่น ๆ. 2538. การศึกษาเพื่อจัดทำแผนการจัดการการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อมธรรมชาติบริเวณถ้ำน้ำลอด จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: สำนักงานนโยบาย
และสิ่งแวดล้อม.

การศึกษานี้เกี่ยวกับถ้ำซึ่งถือว่าเป็นแหล่งธรรมชาติประเภทหนึ่งที่มีความงดงาม และเป็น
สถานที่ท่องเที่ยว ที่สำคัญ แต่ในปัจจุบันได้ถูกทำลายและมีสภาพเสื่อมโทรม หากปราศจาก
การวางแผนจัดการที่ถูกต้องแล้วอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว
บริเวณดังกล่าวทางสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดโครงการจัดทำแผนการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณถ้ำน้ำลอด จังหวัดแม่ฮ่องสอนและถ้ำหลวงนางนอน จังหวัดเชียงราย
เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ โดยมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องคำนึงถึง
ระบบนิเวศน์ และสภาพแวดล้อมในปัจจุบันบริเวณถ้ำน้ำลอด จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นแนวทาง
บรรจุไว้ในแผนระดับจังหวัดสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการ
สอดคล้อง และเป็นไปตามแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ และเพื่อประยุกต์ใช้กับแหล่ง
ธรรมชาติประเภทเดียวกัน ในพื้นที่อื่นๆ

อานันท์ จักรแก้ว. 2545. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการจัดการฐานข้อมูลการท่องเที่ยวใน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภูมิศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ เพื่อการออกแบบฐานข้อมูลของระบบข้อมูลการท่องเที่ยว จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้เทคโนโลยีทางด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ จัดทำโปรแกรมประยุกต์
เพื่อการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศทางด้านการท่องเที่ยว ในลักษณะของเมนูการเรียกค้นข้อมูล
ทางหน้าจอภาพ จัดลำดับศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยว เพื่อใช้วางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน
อนาคตทำการจัดการทั้งหมด 39 แห่งแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการวิจัยทำให้ได้ฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ โปรแกรมประยุกต์ที่นำเสนอข้อมูลสารสนเทศ ทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้ผู้ใช้ได้
สอบถามผ่านหน้าจอภาพในระบบเมนูภาษาไทย ได้ค่าศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแบ่งได้
3 กลุ่มคือแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง 12 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลาง 11 แห่ง
และแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่ำ 16 แห่ง เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาการ
ท่องเที่ยวต่อไป

อุทัย สุขศาลา. 2539. การศึกษาแนวทางที่ตั้งที่เหมาะสมในการสร้างสะพานระหว่างประเทศไทย-

พม่า: การวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์การเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญา

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำ
เมยเชื่อมบริเวณชายแดนจังหวัดตากของประเทศไทย กับเมืองเมียวดี ประเทศพม่า โดยจาก
การวิเคราะห์พื้นที่ตามหลักวิชาแล้ว พบว่ามีที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับการสร้างสะพานรวม 3 จุด
ได้แก่ บริเวณบ้านกุใหญ่ ตำบลแม่กุ บริเวณบ้านริมเมย ตำบลท่าสายลวด และบริเวณบ้านท่าอาจ
ตำบลท่าสายลวด

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยกำหนดให้การวิเคราะห์ครอบคลุมปัจจัยสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่
โครงสร้างทางธรณีฐานวิทยา โครงข่ายการคมนาคมขนส่ง ข้อมูลแหล่งลำน้ำ ข้อมูลหน่วยดิน
ข้อมูลระดับชั้นความสูง และเขตแดนชายฝั่งแม่น้ำเมย

หนังสือ

กรมยุทธการทหารบก. 2540. สะพานมิตรภาพไทย-พม่า ข้ามแม่น้ำเมย. กรุงเทพฯ : กรม.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย และสหภาพพม่า ข้อมูล
พื้นฐานเกี่ยวกับสหภาพพม่า ประกอบกับนำเสนอเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-
พม่า ข้ามแม่น้ำเมย ในเรื่องของความเป็นมาของโครงการ การดำเนินการก่อสร้างสะพานมิตรภาพ
ไทย-พม่า ข้ามแม่น้ำเมย พร้อมทั้งประมวลภาพการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-พม่า ข้ามแม่น้ำ
เมย และประเด็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-พม่า
ข้ามแม่น้ำเมย

เครือข่ายแม่น้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และศูนย์ข่าวสาละวิน. 2546. เชื้อนสาละวิน โศกนาฏกรรม
สองแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง แม่น้ำสาละวิน ในฐานะสายน้ำและชีวิต ภาพรวมและลำดับ
เหตุการณ์ของเขื่อนบนลุ่มน้ำสาละวิน นำเสนอเกี่ยวกับเขื่อนท่าซาง ในประเด็นเรื่องเมื่อสายน้ำ
ของรัฐบาลไทยไหล และเขื่อนสาละวินชายแดนไทย-พม่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประเด็นโศกนาฏกรรม
ของแผ่นดิน โครงการผันน้ำสาละวิน พร้อมทั้งวิเคราะห์การเมืองของการสร้างเขื่อนสาละวิน เบื้อง
หน้าไฟฟ้าราคาถูก เบื้องหลังธุรกิจ และการล่าฝันของวิศวกร ประเด็นที่ต้องตระหนัก ซึ่งควร
คำนึงถึงเชิงยุทธศาสตร์ต่อมโนธรรม ประกอบกับชี้ให้เห็นถึงเหตุการณ์ อีโตะ บาลูของ ท่อก๊าซไทยพม่า

และปากมูล ซึ่งเป็นบพเวียนที่น่าจดจำ นอกจากนี้ กล่าวถึงประเด็นข้อเสนอแนะและทางออกของ
กรณีเขื่อนสาละวิน แผ่นดิน สายนํ้า และลมหายใจ ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่จะจมใต้นํ้าอีกด้วย

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, และคนอื่น ๆ. 2541. *ไทยมองพม่า*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรณรงค์เพื่อ
ประชาธิปไตยในพม่า.

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการสถานการณ์ในพม่าที่ประชาชนยังถูกละเมิดสิทธิ
มนุษยชน และมีการใช้อำนาจกดขี่ประชาชนโดยรัฐบาลทหารสืบทอด ซึ่งปัญหานี้ทำให้ประเทศไทย
ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่นมีผู้ลี้ภัยเข้าในไทย และไทยก็ได้มีบทบาทในการเสนอ
นโยบายระดับอาเซียนเพื่อเข้าไปช่วยเหลือ ในการรวมบทความไทยมองพม่านี้อีกเพื่อ ให้คนไทยได้
เข้าใจพม่าในแง่มุมที่หลากหลายขึ้นเพื่อจะมีประโยชน์ต่อสังคมไทยที่จะสร้างองค์ความรู้ในเรื่อง
พม่า

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย.2541. *ทิศทางการส่งออกและลงทุน: เล่มที่ 2*.
กรุงเทพฯ : เปรี๊ยว.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง การค้าไทย-พม่า ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ค่าเงินบาทว่า ด้าน
การค้าชายแดนนั้น รัฐบาลพม่าได้ประกาศปิดด่านเมียวดี ซึ่งเป็นด่านที่มีปริมาณการค้ากับไทย
มากที่สุด เพื่อควบคุมปริมาณการค้าระหว่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อธุรกิจการค้า
ชายแดนด้านอำเภอแม่สอดเป็นอย่างมาก ทั้งที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพิ่งจะมีการเปิดใช้
สะพานไทย-พม่า เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2540 ส่งผลให้สินค้าไทยที่เข้าสู่พม่าลดลง

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย.2543. *ทิศทางการส่งออกและลงทุน: เล่มที่ 3*.
กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง มาตรการควบคุมการค้าของพม่า เนื่องจากผลกระทบจาก
วิกฤตการณ์ค่าเงินเอเชีย ทำให้ค่าเงินจิตของพม่าอ่อนตัวนับตั้งแต่กลางปี 2540 ส่งผลให้พม่า
ขาดดุลการค้า รัฐบาลพม่าจึงกำหนดมาตรการทางการค้าขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้า
ดังเช่น กำหนดให้การค้าชายแดนต้องชำระเงินผ่านระบบธนาคารพาณิชย์และต้องชำระเป็นเงิน
ดอลลาร์สหรัฐ การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากการส่งออกสินค้า
ทางชายแดน โดยรัฐบาลพม่าจะหักค่าธรรมเนียมดังกล่าวนี้ จากบัญชีเงินตราต่างประเทศของผู้
ส่งออก เมื่อมีการโอนเงินมาชำระค่าสินค้า มาตรการทางการค้าดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อการค้า
ระหว่างไทยกับพม่า ทั้งการค้าชายแดนและการค้าปกติ โดยเฉพาะการค้าชายแดน ซึ่งมีมูลค่า
ประมาณร้อยละ 60 ของมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับพม่า

ธรรมรัตน์ ทองเรือง. 2543. *กะเหรี่ยง ฉนวนหรือชนวนสงครามไทย-พม่า ยุคใหม่*. กรุงเทพฯ :
ธารบัวแก้ว.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง กะเหรี่ยงในฐานะตัวแปรสำคัญ ของความสัมพันธ์ไทย-พม่า ความ
เป็นมาของกะเหรี่ยง รวมทั้งนำเสนอเรื่องปัญหาเส้นกันเขตแดนไทย-พม่า ซึ่งประกอบไปด้วย
ประเด็นปัญหาบริเวณแม่น้ำปากจั่น หรือกระบุรี ปัญหาบริเวณบ้านเจดีย์สามองค์ ปัญหาบริเวณ
ดอยกลาง ปัญหาแม่น้ำเมย และเกาะกลางแม่น้ำเมย และปัญหาสะพานมิตรภาพ ไทย-พม่า
นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงข้อมูลการกระทบกระทั่งกัน ระหว่างไทย-พม่า ด้านชายแดน
แม่ฮ่องสอน ในช่วงตั้งแต่ 12 พฤศจิกายน 2540 – 1 พฤษภาคม 2542 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความ
เสียหายทั้งทรัพย์สินและชีวิตของทั้งราษฎร และเจ้าหน้าที่

เจียรชาย อักษรดิษฐ์, และคนอื่น ๆ. 2545. *ล้านนา: จักรवाल ตัวตน อำนาจ*. กรุงเทพฯ: โครงการ
อาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงวัฒนธรรมล้านนาในด้านคติความเชื่อ เช่น การบูชาพระธาตุ
ประจำปีเกิด ด้านสิ่งก่อสร้างอย่างเช่น พระธาตุ วัด กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ของ
ชาวไทยใหญ่ ซึ่งได้สะท้อน ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่อิงกับศาสนาความสัมพันธ์ต่อไทยกับพม่า
และความเป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

พรพิมล ตรีโชติ. 2547. *จากลุ่มฮิรวดี สู่อสาละวิน: บทวิเคราะห์การเมือง-สังคม-และความสัมพันธ์
ไทย-พม่า*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า.

หนังสือเล่มนี้เป็นการบันทึกทางประวัติศาสตร์ และยังให้คุณค่าทางวิชาการต่อการสร้าง
ความรู้และเข้าใจพม่าได้อย่างกระจ่างและลุ่มลึก โดยเสนอประเด็นปัญหา ซึ่งทำให้เข้าใจ
ปัญหาทางการเมืองภายในพม่า และปัญหาระหว่างพม่ากับไทย รวมทั้งภูมิหลังและอัตลักษณ์ของ
สังคมการเมืองพม่า ได้แก่ เรื่องจักรวรรดินิยม เภกราช และเอกภาพของชาติ ในหนังสือเล่มนี้มี
เนื้อหาประกอบไปด้วย เรื่องการเมืองของพม่า เสรีภาพ ออง ซาน ซู จี การก่อกบฏในพม่า เรื่อง
ยาเสพติด กล่าวถึงสถานการณ์ยาเสพติดบริเวณชายแดนไทย , เรื่องฝิ่น เรื่องความสัมพันธ์ไทย -
พม่า กล่าวถึงเรื่องของยาเสพติด เอดส์ การเข้ายึดสถานทูตพม่าในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีเรื่อง
สถานการณ์ทั่วไป ได้แก่ ILO กับรัฐบาลพม่า มหาวิทยาลัยในพม่า และเรื่องชนกลุ่มน้อยและ
ผู้ลี้ภัย กล่าวถึงเรื่องคำมั่นสัญญาที่จะให้ชนกลุ่มน้อยเป็นอิสระ หรือเรื่องนโยบาย
การส่งผู้ลี้ภัยกลับ

พรสุข เกิดสว่าง, จี๊ ลวิน, และแสงเหมย. 2542. *มุงหาแสงตะวัน: ชีวิตของเหล่าประชาชน*

รากหญ้าจากประเทศพม่าที่มาเป็นแรงงานผิดกฎหมายในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สภาเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาแห่งเอเชีย (ฟอร์รัมเอเชีย).

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง เรื่องราวของโซ่ และจอร์ซึ่งเป็นชาวมอญจากเมืองเย รัฐมอญ เรื่องราวของการต่อสู้ไร้พรมแดน ชีวิตประชาชนจากประเทศพม่า เส้นทางชีวิต เมื่ออพยพมาอยู่ที่เมืองไทย ต้องใช้ชีวิตแบบคนนอกกฎหมาย ต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่ง "แสงตะวัน" อันเป็นสันติภาพที่พวกเขาต้องการ

พรสุข เกิดสว่าง, และคนอื่นๆ. 2540. การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศพม่า จากผู้ลี้ภัยสู่

แรงงานข้ามชาติ. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง สถานการณ์การค้าประเวณีในประเทศไทยที่เปลี่ยนไป หญิงบริการต่างชาติเป็นที่นิยมทั้งจากเจ้าของสถานบริการ และชายนักเที่ยว ซึ่งแรงงานหญิงบริการข้ามชาติเหล่านี้มาจาก ประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ รวมทั้งแสดงการคาดประมาณจำนวนหญิงบริการข้ามชาติในประเทศไทย

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงปัจจัยผลักดันในถิ่นต้นทาง ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยเชิงโครงสร้างด้านสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ทางการเมือง และปัจจัยเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยผลักดันกับสัดส่วนชาติพันธุ์ของหญิงบริการข้ามชาติ ประตุและเส้นทางสู่สถานบริการทางเพศในประเทศไทย ทั้งทางด้านชายแดนไทย-พม่า ไทย-ลาว และไทย-เขมร ซึ่งมีกระบวนการชักนำสู่อาชีพการค้าบริการทางเพศทั้งถูกส่อลวง และเต็มใจ โดยมีเครือข่ายนายหน้าเป็นผู้นำเข้า และส่งออก มีการสังเกตรูปแบบสถานบริการ สภาพการทำงาน และรายได้ ปัญหาสุขภาพ โรคภัย และความรุนแรงของหญิงบริการข้ามชาติ พร้อมทั้งมีบทส่งท้ายว่าด้วยชีวิต ความคิด ของหญิงบริการข้ามชาติ แนวโน้มสถานการณ์ และข้อเสนอแนะ

ไพรัตน์ สูงกิจบูลย์. 2545. เทียวเมียนมาร์. กรุงเทพฯ : อทิตตา พรินติ้ง.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมาร์ในปัจจุบัน อาทิ ในช่วงที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ไปเยือนพม่า นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ยุคใหม่ระหว่างไทยกับพม่า เป็นการเดินทางของผู้นำทางการเมืองไทยที่ว่างเว้นการเดินทางไปเยือนพม่ามานาน และพื้นฐานทางการทหารของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ มีส่วนช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศราบรื่นยิ่งขึ้นพอควร นอกจากนี้ยังมีนายกรัฐมนตรีของไทยเคยไปเยือนพม่ามาแล้ว กล่าวคือ นายบรรหาร ศิลปอาชา พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ลัดดาวัลย์ แซ่เหี่ยว. 2545. 200 ปี พม่าในล้านนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

หนังสือเล่มนี้ เป็นงานศึกษาเรื่องการเมืองล้านนาภายใต้การปกครองของพม่า ระหว่าง พ.ศ. 2101-2317 โดยศึกษาในประเด็นของเรื่อง การเมืองล้านนาโดยเฉพาะความขัดแย้งในช่วง พม่าปกครอง และวัตถุประสงค์ และนโยบายของพม่าในการปกครองล้านนา

จากการศึกษาหลักฐานล้านนาศึกษาพม่าปกครอง พบว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น มิใช่เป็นลักษณะทางการเมืองเพียงอย่างเดียวที่เกิดขึ้นในล้านนาเท่านั้น แต่เป็นยุคสมัยที่ดินแดนล้านนามีพัฒนาการทางการเมืองที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความเปลี่ยนแปลงของนโยบายการปกครองของพม่าในล้านนา ความไม่มั่นคงของอำนาจจักรวรรดิพม่าในล้านนา การปรับเปลี่ยนอำนาจทางการเมืองในล้านนา ตลอดจนความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในล้านนาที่มีอยู่ 2 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างชนชั้นปกครอง ไม่ว่าจะเป็น ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นปกครองชาวล้านนากับตนเอง หรือความขัดแย้งระหว่างชนชั้นปกครองชาวพม่าที่มาปกครองในดินแดนล้านนาก็ตาม ลักษณะที่สอง คือ ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างชนชั้นปกครองกับชนชั้นผู้ถูกปกครอง เช่น กฎตบฏต่างๆที่เกิดขึ้นปลายพุทธศตวรรษที่ 23

วรวิธ สุวรรณฤทธิ์. 2545. *กาญจนบุรีดินแดนตะวันตก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจมีเรื่องราวสำคัญทางภูมิศาสตร์ โบราณคดีและด้วยเป็นแผ่นดินเหมาะสำหรับการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัย และตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และในหนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมเรื่องราวเนื้อหาต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดกาญจนบุรี ที่ตั้ง สภาพภูมิศาสตร์ มรดกทางธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ ธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัด เช่น ดอกไม้ประจำจังหวัด สัตว์ป่าหายาก เชื้อในจังหวัด และกาญจนบุรีก่อนประวัติศาสตร์ หลักฐาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตำนานต่างๆของพงศาวดารชนโบราณสมัยทวารวดี ปราสาท เมืองสิงห์ พระปรางค์ที่สร้างอยู่บนยอดแห่งแรกของไทย ด้านสำคัญของสงครามไทย-พม่า จังหวัดกาญจนบุรี ความเชื่อเรื่องเจดีย์ยุทธหัตถี เมืองด่านรามัญ 7 เมือง การเสด็จประพาสต้นเมืองกาญจนบุรี เพลงเขมรไทรโยค เมืองกาญจนบุรี พระตำกระดาน ราชานั่งนักรบ หรือขุนศึกแห่งลุ่มน้ำแม่กลอง สงครามเก้าทัพ หรือสงครามทุ่งลาดหญ้า เส้นทางทางเดินทัพไทย-พม่า จิตรกรรมฝาผนังที่วัดเทวสังฆาราม ทะเบียนโบราณ พระแท่นดงรัก และเรื่องสงครามมหาเอเชียบูรพา

วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2542.

กรุงเทพฯ: คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการ

อำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

หนังสือเล่มนี้เป็น หนังสือในชุด “วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และ
ภูมิปัญญา” 76 จังหวัด เพื่อเป็นหนังสือที่ระลึกเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในนามของรัฐบาล ซึ่งจัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทยร่วมกันโดยได้รับ
ความเห็นชอบจากคณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสาร และจดหมายเหตุในคณะกรรมการ
อำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชินี
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 7 เรื่อง คือสภาพ
ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นในจังหวัด
แม่ฮ่องสอน มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยี
ท้องถิ่น เอกลักษณ์ของท้องถิ่น บุคคลสำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และพระมหากษัตริย์คุณใน
การพัฒนาท้องถิ่น

วิลเฮล์ม โคลน์. 2541. *พม่า (สภาพเมียนมาร์)* กรุงเทพฯ: หน้าต่างสู่โลกกว้าง.

หนังสือนี้เป็นหนังสือสารคดีท่องเที่ยว และมีข้อควรรู้ในการท่องเที่ยวพม่า อันเป็น
ข้อเท็จจริงที่ใช้ปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยเป็นหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์พม่า ประชากรซึ่งมี
ความหลากหลายในพม่า ศิลปะ สถานที่ที่สำคัญในพม่าและสถานที่ที่ซึ่งมีผู้คนรู้จักกันน้อยมาก
สถานที่ที่นักท่องเที่ยวน่าจะเดินทางไป และแผนที่ในพม่าเพื่อเป็นประโยชน์ในการเดินทางเที่ยว
พม่า และหนังสือเล่มนี้ได้แสดงให้เห็นความผูกพันในระหว่างสถานที่ และจิตวิญญาณของผู้คนที่มี
ต่อเจดีย์ชเวดากอง ภาพที่น่าสนใจในพม่าและตลอดจนความหลากหลายของเชื้อชาติเผ่าต่างๆใน
พม่า

เวณิกา บุญมาลี. 2540. *พม่า นโยบายต่างประเทศไทย สมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ.*

กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

หนังสือเล่มนี้ กล่าวถึง ปัญหาที่เกิดจากการสู้รบระหว่างกองกำลังชนกลุ่มน้อยกับกอง
ทหารรัฐบาลพม่า ปัญหาการผลิตและค้ายาเสพติด ปัญหาการค้าตามแนวชายแดน ปัญหาเขต
แดนระหว่างไทยกับพม่า ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งหมดในบริเวณแนวพรมแดนไทย-พม่า ซึ่งส่งผล
กระทบต่อความมั่นคงของไทย การแก้ไขปัญหาก็ต้องร่วมมือกันจึงจะสำเร็จ ไทยเองมีความ
ต้องการที่จะเร่งแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้ลุล่วงเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนด้านตะวันตก
ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาสัมพันธภาพอันดีกับรัฐบาลพม่าไว้ต่อไป

สุนทร ชุตินานนท์. 2543. *สุลุ่มอิสระวดี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.

หนังสือนี้เป็นหนังสือประเภทสารคดีท่องเที่ยวพม่า ผู้เขียนต้องการให้หนังสือเล่มนี้
เชื่อมโยงช่องว่างระหว่างความเก่าและความใหม่ของพม่า ซึ่งปัจจุบันยังไม่ประสานสนิทกัน พม่า
นับได้ว่าเป็นแผ่นดินที่มีความแตกต่าง หลากหลาย เหลื่อมล้ำกันมาก และยังเห็นได้จากความรู้
ภูมิหลังทางสังคม ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของพม่าโดยมีเนื้อหาครอบคลุม เช่น เรื่องเมือง
พม่า พะโค อย่างกุ้ง ขเวดากอง เป็นต้น

สุรกิจ จุฑาเทศ. 2547. *เปิดเส้นทางการค้า-การลงทุน ในทหะเลียมเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ :
อินฟอร์มีเดีย บัคส์.

หนังสือเล่มนี้ กล่าวถึง เส้นทางการค้า-การลงทุน ในทหะเลียมเศรษฐกิจ อันประกอบไป
ด้วย ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ได้แก่ จีนตอนใต้ พม่า ลาว เวียดนาม
กัมพูชา และไทย ซึ่งนับว่าเป็นตลาดการค้า และการลงทุนที่น่าสนใจ ในปัจจุบัน รัฐบาลของ
ประเทศในกลุ่มทหะเลียมเศรษฐกิจ ได้มีนโยบายอย่างชัดเจนที่จะผลักดันเศรษฐกิจ การค้า และ
การลงทุน ตลอดจนสาธารณูปโภค ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน อันจะนำไปสู่การขยายตัว
ทางการค้า และการลงทุนในกลุ่มประเทศเหล่านี้ อย่างขนานใหญ่ในอนาคตอันใกล้

อดิศร เกิดมงคล (บรรณาธิการ). 2543. *จากย่างกุ้งสู่ราชบุรี: บทเรียนเพื่อสันติภาพ*. กรุงเทพฯ:
เคสัดไทย.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง เรื่องชาติพันธุ์ และความขัดแย้งในประเทศพม่า ในแง่ของความ
เข้าใจในสังคมไทย ซึ่งให้เห็นถึงหลายแง่มุมในเหตุการณ์ก๊อดอาร์มียึดโรงพยาบาลศูนย์ราชบุรีและ
ทำทีของชาวพุทธที่มีต่อเหตุการณ์ปฏิบัติการที่ราชบุรี ข้อคิดเห็นจากวิธีการรักษาความสงบใน
กรณีผู้ร้ายชาวกะเหรี่ยง รวมทั้งบทบาทของสื่อในกรณีก๊อดอาร์มี พร้อมทั้งสรุปข้อคิดเกี่ยวกับ
เหตุการณ์ก๊อดอาร์มี และวิเคราะห์เรื่องความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จากกรณีนี้

อนุรักษ์ พันธุ์รัตน์. 2541. *แม่สอดหนึ่งร้อยปี*. ตาก: ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่สอด โรงเรียนสรรพ
วิทยาคม.

หนังสือนี้เป็นหนังสือที่ระลึกในโอกาสที่อำเภอแม่สอดได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอครบ
100 ปีพอดี มีประโยชน์ใช้ศึกษาค้นคว้า อ้างอิงเป็นวิทยาทานและเผยแพร่ไปยังหน่วยราชการและ
ศูนย์วัฒนธรรมต่างๆทั่วประเทศไทย โดยมีเนื้อหาที่ครอบคลุมในเรื่องความสำคัญของแม่สอดทาง
ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ทางเศรษฐกิจและทางสังคมและวัฒนธรรม แม่สอดในอดีต แม่สอดใน
ปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีข้อมูลสำหรับค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับแม่สอด เช่น ประชากร อาชีพ ศาสนา
ศาสนสถาน ศาสนบุคคล เป็นต้น

อัมพร จิรัฐติกร. 2544. *ไทยกับพม่า: ข้อควรทำและไม่ควรทำ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยา
สิรินธร.

หนังสือนี้กล่าวถึง ประเด็นเรื่องเกี่ยวกับไทยและพม่านั้น เป็นเรื่องที่ยืดเยื้อพูดกันมาตั้งแต่
อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการที่คิดว่า พม่าเป็นศัตรู ได้ถูกผลิตซ้ำเรื่อย ๆ เช่นออกมาในรูปของ
สื่อต่างๆ อย่างสื่อโทรทัศน์ เพลง ละคร วิจัย และภาพยนตร์เป็นต้น ยิ่งทำให้เรามองพม่าเป็นศัตรู
อยู่เรื่อยมา นับได้ว่าได้สร้างความอ่อนไหวให้กับพม่า อีกทั้งปัญหาความขัดแย้งระหว่างไทยกับ
พม่านั้น อยู่ที่วิธีคิดและวิธีมองปัญหานั้นๆ ของฝ่ายผู้มีความรับผิดชอบ ซึ่งแต่ละฝ่ายก็มีมุมมอง
เฉพาะที่แตกต่างกัน ทำให้การแก้ไขปัญหานั้นแยกออกเป็นส่วนๆ ไม่สอดคล้องกันและเป็นไปใน
ทิศทางเดียวกัน โดยมีประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แรงงานพม่าและการค้าชายแดน
ไทยพม่าที่ไทยควรทำและไม่ควรทำต่อพม่า โดยมีบทความเกี่ยวกับสถานการณ์ชายแดน
ภาคเหนือตอนบน ปัญหา การจัดการผู้อพยพจากประเทศพม่า การค้าชายแดนไทย-พม่า
ความสัมพันธ์ของการเมืองและการค้า ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อเรื่องความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ประเทศ
และเป็นข้อเสนอแนะให้กับนโยบายเพื่อนบ้านที่ดี (good neighbor policy)

บทความ

กมลวรรณ พานารก, และคนอื่น ๆ. 2539. "การพัฒนารูปแบบผสมผสานงานชั้นสูตรใช้มาลาเรีย
และโรคเท้าช้าง จังหวัดแม่ฮ่องสอน," *วารสารมาลาเรีย*, 30 (3), หน้า 112-123.

บทความเกี่ยวกับการค้นหาผู้ป่วยใช้มาลาเรียและโรคเท้าช้างในท้องที่อำเภอแม่สะเรียง
และกิ่งอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยพัฒนารูปแบบผสมผสานงานชั้นสูตร เพื่อให้สามารถ
ตรวจวินิจฉัยได้ทั้งเชื้อมาลาเรียและพยาธิโรคเท้าช้างในแผ่นฟิล์มโลหิตเดียวกัน การศึกษาครั้งนี้
เป็นการศึกษาเบื้องต้น ดังนั้นรูปแบบการพัฒนายังอาจจะต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมมาก
ยิ่งขึ้นในแต่ละท้องที่ แต่อย่างไรก็ตามแนวทางการศึกษาน่าจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ซึ่งการ
คมนาคมยากลำบากและเป็นทั้งแหล่งแพร่กระจายของใช้มาลาเรียและโรคเท้าช้าง เพื่อให้สามารถ
ดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกัน โดยใช้บุคลากรและทรัพยากรบางอย่างร่วมกันได้อย่าง
เหมาะสม

เกษม ชูจารุกุล. 2549. "การขนส่งทางถนนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน," วารสาร การขนส่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (ฉบับปฐมฤกษ์), หน้า 15-30.

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงสถานะปัจจุบันของการขนส่งทางถนนของ ประเทศไทย ให้ทราบถึงโครงข่ายต่างๆ ทั้งภายในและเส้นทางที่มีการตกลงในระดับทวิภาคีและ พหุภาคี รวมไปถึงสถานการณ์การขนส่ง ณ ด้านชายแดนที่สำคัญของประเทศ ในอันที่จะเป็น ประโยชน์ต่อการตัดสินใจวางแผนงานต่างๆ ในอนาคต อีกทั้งยังให้ข้อมูลจำเป็นประกอบการ พิจารณากฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ประเทศไทยจะนำมาใช้จัดทำแผนการดำเนินการตามความตกลงด้าน การขนส่งทางถนนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

"ความหมายและการรับรู้ต่อไข้มาลาเรียของนักเรียนระดับประถม จังหวัดตาก," 2538.

วารสารมาลาเรีย, 30 (6), หน้า 279-287.

บทความนี้มาจากการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อต้องการรู้ถึงการให้ความหมายของนักเรียน เกี่ยวกับ อาการ สาเหตุ การติดต่อ การตรวจหาเชื้อมาลาเรียและการรับรู้ต่อไข้มาลาเรีย รวมถึง ความคิดเห็นต่อ การได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องไข้มาลาเรีย โดยทำการศึกษากับเด็กชั้น ป. 6 ใช้ เวลา 2 เดือน จากการสอบถามแบบเจาะลึก พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่ป่าเขาติดชายแดน ที่มีการแพร่เชื้อของไข้มาลาเรียให้ความหมายค่อนข้างถูกต้อง และในกลุ่มพื้นที่ราบยังคงสับสนกับ โรคไข้เลือดออกอยู่ในเรื่อง การตรวจหาเชื้อคนที่เคยป่วยจะบอกว่าต้องไปเจาะเลือด แต่ผู้ที่ไม่ เคยป่วยบอกว่าให้วัดแขนด้วยสายยางแล้วดูตุ่มที่ขึ้น กลุ่มตัวอย่างทั้งจากป่าเขา และพื้นที่ราบมี ความเห็นคล้ายกันในเรื่องความรุนแรงของ ไข้มาลาเรียว่าเสียชีวิตได้ และรับรู้ว่าเป็นภัยคุกคาม โดย ไม่ให้ยุ่งกีดและทำลายแหล่งพันธุ์ยุง ในกลุ่มตัวอย่างที่เคยป่วยด้วยมาลาเรียยังมีจำนวนน้อย อยู่ที่ตระหนักถึงการป้องกันตนเอง

จิระพัฒน์ เกตุแก้ว, และคนอื่น ๆ. 2542. "บทบาทของผู้ให้บริการเอกชนในงานควบคุมไข้ มาลาเรีย," วารสารมาลาเรีย, 34 (1), หน้า 2-18.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษารูปแบบและแบบแผนการให้บริการของผู้ ให้บริการเอกชน รวมทั้งคุณภาพการให้บริการทั้งในด้านการวินิจฉัยและการรักษาไข้มาลาเรีย โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ระดับลึก ผลการศึกษาพบว่า โรงพยาบาลเอกชน เป็นผู้กำหนดวิธีการให้บริการตามมาตรฐานทุกขั้นตอน ส่วนร้านขายยาจะ ให้บริการโดยผู้ให้บริการและผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน ร้านค้าของชำให้บริการ ตามที่ผู้ใช้บริการเป็นผู้กำหนดเอง สำหรับหมอนบ้าน/หมอนซัดยา มีทั้งการให้บริการตามประสงค์ของ ผู้รับบริการ และการให้บริการภายใต้การตัดสินใจของผู้ให้บริการร่วมกับความสมัครใจของ

ผู้รับบริการ ส่วนในด้านขีดความสามารถพบว่า โรงพยาบาลเอกชนเป็นสถานบริการที่มีขีดความสามารถในการวินิจฉัยและรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้ความรู้เรื่องการเข้ายามาลาเรียแก่ผู้จำหน่ายยาในร้านขายยา และสนับสนุนให้ผู้จำหน่ายยาในร้านค้าของชำ หรือหมอบ้าน/หมอจืดยา เข้ามาทำหน้าที่ยาอาสาสมัครมาลาเรีย เพื่อให้อยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนปรับปรุงรูปแบบของการจำหน่ายยาให้เป็นแผนสำเร็จรูป เพื่อลดการจำหน่ายยาชนิดแบ่งจำหน่ายในชุมชนห่างไกล

ไตรวิทย์ เตมหิวงศ์, และคนอื่น ๆ. 2543. "บทบาทของผู้ให้บริการเอกชนในการตรวจวินิจฉัย รักษา โรคมาลาเรียในพื้นที่ใช้มาลาเรียสูง ชายแดนไทย-พม่า จังหวัด ระนอง," *วารสาร มาลาเรีย*, 35 (1), หน้า 2-19.

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative design) เพื่อศึกษาวิธีการตรวจวินิจฉัยและรักษาไข้มาลาเรียของผู้ให้บริการภาคเอกชน ในพื้นที่ไข้มาลาเรียสูงที่อำเภอเมือง จังหวัดระนองได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ snowball และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่าวิธีการตรวจ วินิจฉัย และการรักษาไข้มาลาเรียที่ให้อยู่ในภาคเอกชนส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามแนวทางการตรวจรักษาของกองมาลาเรีย อย่างไรก็ตามผู้ให้บริการส่วนใหญ่ยินดีที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการตรวจ และรักษามาลาเรียของตน และให้ความร่วมมือกับทางหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการแก้ไขนั้นควรจะมีการอบรมเพิ่มเสริมความรู้เกี่ยวกับวิธีการตรวจ รักษาแก่ผู้ให้บริการเอกชน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างสถานบริการของรัฐและเอกชนในระดับท้องถิ่น ควบคู่กับการให้สุขศึกษา ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาการสงสัยของไข้มาลาเรีย

ธงชัย กิริติหัตถยากร. 2545. "การศึกษาระบาดวิทยาโรคเท้าช้างชนิด Wuchereria bancrofti จังหวัด ระนอง," *วารสารมาลาเรีย*, 11 (3), หน้า 301.

บทความนี้เป็นการศึกษาการแพร่เชื้อจากแรงงานพม่าสู่ชาวไทย เพราะเชื่อกันว่าไม่เคยพบในคนไทย โดยศึกษาที่เกาะคนตี ที่มีคนไทยและแรงงานพม่าอยู่ใกล้ชิดกัน จากการตรวจพบตัวอ่อนหนอนพยาธิโรคเท้าช้างในแรงงานพม่าแต่ไม่พบในคนไทย และจากกาตรวจหาแอนติเจน พบว่าในแรงงานพม่ามีมากกว่าโดยมีมากในกลุ่มที่มาจากมะละหม่ง มะริดและทวาย ซึ่งเข้ามาในระหว่าง 1-6 เดือน โรคเท้าช้างสายพันธุ์พม่านี้อาจแพร่ระบาดได้เพราะพื้นที่ดังกล่าวองค์ประกอบทางด้านระบาดวิทยาครบ

นิตยา ธนวิวัฒน์, และคนอื่น ๆ. 2540. "ปัจจัยสัมพันธ์กับอุบัติการณ์การป่วยเป็นมาลาเรียใน อำเภอ

ทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี," *วารสารมาลาเรีย*, 32 (2), หน้า 57-58.

บทความนี้สรุปมาจากงานวิจัย ซึ่งศึกษาจากกลุ่มที่เป็นผู้ป่วย 100 คน กับคนที่ไม่เป็น 100 คน พบว่าปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พฤติกรรมด้านการป้องกันตนเอง ปัจจัยด้านความรู้และทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับการป่วยเป็นมาลาเรีย ซึ่งผู้ที่เคยป่วยมักจะเป็นซ้ำมากกว่า 1 ครั้ง และมักรักษาด้วยการซื้อยากินเอง

พยนต์ ทิมเจริญ. 2544. "ด้านสิงขร," *เอเชียปริทัศน์*, 22 (3), หน้า 64-77.

บทความนี้เกี่ยวกับด้านสิงขรเป็นช่องทางผ่านพรมแดนไทย-พม่า ซึ่งเป็นจุดที่ยังมีผู้เข้าใจผิดถึงตำแหน่ง ที่ถูกต้อง ด้านสิงขรตั้งอยู่ในพื้นที่ อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ ส่วนในเขตพม่าอยู่ในเขตจังหวัดมะริด ทางประวัติศาสตร์ ด้านสิงขรเป็นหัวเมืองหน้าด่านของสยามมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งอยู่ระหว่างกลางชายฝั่งทะเลตะวันตกและตะวันออกของคาบสมุทรแหลมทอง มีการทำหนังสือสัญญาและปักปันเขตแดนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ร่วมกันปักปันเขตแดนมาตั้งแต่สมัยเมย จนออกสู่ทะเลที่ อ.เมือง จ.ระยอง ในการสำรวจปักปันเขตแดนนั้นทำกันในลักษณะฝ่ายอังกฤษ ซึ่งฝ่ายไทยเป็นฝ่ายชี้ระวางแนวเขตเท่านั้น เพราะยังไม่มีกรมทำแผนที่ที่จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปร่วมทำแผนที่ด้วย จากหลักฐานทางสัญญาแสดงว่าด้านสิงขรที่ถูกต้องแล้วต้อง เรียกว่าช่องมุดองตามกรมแผนที่นั้นถูกต้องเพราะด้านสิงขรเป็นชื่อเขตแดนอยู่ในของพื้นที่พม่าแต่เป็นเพราะว่า ยังมีคนไทยตกค้างอยู่ที่นั่นมากตามที่เคยเป็นเมืองหน้าด่าน แต่จะเอาชื่อเมืองกับเส้นเขตแดน มาเกี่ยวกันไม่ได้

พรพิมล งามเทววิ. 2540. "สรุปการประชุมชายแดนประเทศไทยและประเทศพม่า," *วารสาร*

มาลาเรีย, 32 (4), หน้า 184-190.

การประชุมได้จัดขึ้น 3 ครั้ง โดยมีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการหารือระหว่างผู้เชี่ยวชาญในการควบคุมโรคติดต่อ โดยเฉพาะโรคมาลาเรีย และ AIDS ตลอดแนวชายแดน จากผลที่ประชุมจัดให้มีคณะกรรมการประสานขึ้น 3 ระดับ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและแก้ปัญหาโรคติดต่อ มีทั้งระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น จากข้อเสนอแนะของที่ประชุม ทำให้มีคลินิกที่จุดผ่านแดน มีการสรุปสถานการณ์ปัจจุบันของปัญหาเชื้อมาลาเรียที่ตื้อยา และเฝ้าสังเกตจุดที่คัดเลือกเพื่อดูการตอบสนองของเชื้อต่อการรักษา แต่สำหรับในเรื่อง ให้มีโครงการศึกษาร่วมกันและร่วมกันจัดทำตารางยาเพื่อให้มีขนาดยา และชนิดยาเดียวกัน ยังทำไม่ได้เพราะปัญหาการสื่อสารและความแตกต่างในการวินิจฉัยเชื้อ

ครั้งที่ 2 หรือแบบเดียวกับครั้งที่ 1 และมีข้อเสนอแนะและผลการดำเนินการจากการประชุมดังนี้ : เรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระดับปฏิบัติการ การพัฒนาสื่อสาธารณสุข, การศึกษาวิจัยร่วม ยังไม่บรรลุผล เพราะปัญหาทางภาษา การบริหาร ข้อมูลทั้ง 2 ประเทศไม่ได้เชื่อมโยงกันและขาดนักวิจัยทางสังคม ส่วนในเรื่องมาลาเรียคลินิกยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ครั้งที่ 3 ใช้ชื่อในการประชุมว่า The Task Force Malaria Border Meeting Myanmar and Thailand จากการประชุมและดูงานที่โรงพยาบาลทั้งในไทยและพม่า มีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) จัดให้มีมาลาเรียคลินิกเพิ่ม
- 2) ให้มีโครงการร่วมเพื่อศึกษาและเฝ้าระวังประสิทธิผลของยามาลาเรีย ตามวิธีการทดสอบแบบองค์รอนามัยโลกแนะนำ
- 3) มีความเห็นให้พัฒนาเครือข่ายเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาในการควบคุมมาลาเรียตามบริเวณชายแดน
- 4) ส่งเสริมให้กลุ่มแรงงานเคลื่อนย้ายใช้ถุงซุบสารเคมี เพื่อป้องกันการติดเชื้อใช้มาลาเรีย

พิชญ พงษ์สวัสดิ์. 2548. ว่าด้วยเรื่อง "เมืองชายแดน" ข้อสังเกตด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง ความมั่นคง และวัฒนธรรม ที่เมืองแม่สอด และแม่สาย," วารสารสังคมศาสตร์, 34 (1), หน้า 398-443.

บทความนี้กล่าวถึงปัญหาชายแดน เกี่ยวกับการรุกล้ำเข้ามาซึ่งมีด้วยกันอย่างน้อยสองลักษณะ ลักษณะแรก เป็นเรื่องของการสู้รบกัน ศัตรู และกองกำลังต่างชาติ และลักษณะที่สอง เป็นเรื่องของการรุกล้ำเข้ามาของคนต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย และแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมือง และไม่มีใบอนุญาตทำงาน ซึ่งในประเด็นที่สองนั้น เป็นประเด็นที่ค่อนข้างจะมีความซับซ้อนกว่าประเด็นการรุกล้ำทางการทหารด้วยว่า ยังไม่ได้มีความเห็นพ้องในสังคมมากไปกว่า คนเหล่านี้จะต้องได้รับการบริหารจัดการที่ดี ทั้งนี้เพราะบางกลุ่มเชื่อว่า แรงงานต่างด้าวเหล่านี้เข้ามาแย่งแรงงานไทย ขณะที่บางกลุ่มเห็นว่างานที่แรงงานต่างด้าวเหล่านั้นทำเป็นงานระดับล่างสุดของโครงสร้างตลาดแรงงานที่แรงงานไทยไม่ทำอีกต่อไปแล้ว อาทิ อาชีพประมง และคนใช้ในบ้าน เป็นต้น

วันเพ็ญ สิตไทย, และคนอื่น ๆ. 2541. "การศึกษาทางระบาดวิทยาโรคเท้าช้างในแรงงานชาวพม่า จังหวัดระนอง," วารสารมาลาเรีย, 33 (5), หน้า 239-241.

บทความนี้ได้เสนอเรื่องเกี่ยวกับการสำรวจค้นหาผู้ป่วยโรคเท้าช้างที่เป็นแรงงานพม่า พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่มาจากเมืองมะละแหม่ง และเมืองทวายตามลำดับ กลุ่มที่เป็นโรคสูงอยู่ในวัย 5-14 ปี รองลงมา คือ กลุ่ม 45-64 ปี ผู้หญิงจะเป็นมากกว่าผู้ชาย เชื้อพยาธิ Wuchereria

bancroft ที่ศึกษาพบ จะปรากฏตัวในเส้นโลหิตใต้ผิวหนังเวลากลางคืน ซึ่งปรากฏตัวสูงสุดเวลา 1 นาฬิกา 18 นาที และจากการสำรวจพบว่ามียุงหนาแน่นมากซึ่งถือว่าอยู่ในระดับเป็นปัญหาทางสาธารณสุข

ศูนย์ข่าวสาละวิน. 2547. "พม่าในสายตาเพื่อนบ้าน." สาละวินโพสต์, 18, (17 ตุลาคม-15 พฤศจิกายน), หน้า 8-13.

บทความนี้ กล่าวถึง พม่าในสายตาเพื่อนบ้าน เป็นบทสัมภาษณ์อาจารย์พรพิมล ตรีโชติ นักวิชาการด้านพม่าและชนกลุ่มน้อย จากสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเทศไทยควรมองพม่าว่า ที่ตั้งของพม่ามีความสำคัญมากกว่า การมีพรมแดนสองพันกว่ากิโลเมตรติดกับเรา เพราะโดยทางภูมิศาสตร์เขาอยู่ใกล้กับมหาอำนาจถึงสองอำนาจในเอเชีย คือ จีนและอินเดีย ประเด็นสำคัญก็คือ ทั้งจีนและอินเดีย สามารถใช้ประโยชน์จากพม่าได้เยอะมาก โดยเฉพาะจีนใช้ประโยชน์จากพม่าทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ แต่ที่สำคัญกว่านั้น คือ ใช้สภาพภูมิศาสตร์หรือภูมิประเทศของพม่าให้เกิดประโยชน์กับเขาได้มาก เพราะฉะนั้นจึงควรจะต้องมองพม่าอย่างองค์รวมและมองพม่าในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ศูนย์ข่าวสาละวิน. 2548. "วิพากษ์อคติต่อเพื่อนบ้าน ในประวัติศาสตร์ไทย," สาละวินโพสต์, 25, (16 ธันวาคม-30 กันยายน), หน้า 11-17.

บทความนี้ เป็นบทสัมภาษณ์ อาจารย์ยิณี เขียวศรีวงศ์ ซึ่งได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับอคติต่อเพื่อนบ้าน ในประวัติศาสตร์ไทย ดังนี้ "ไม่มีมิตรแท้และศัตรูถาวร" ส่วนเรื่องนี้อาจไม่ตรงกับเรื่องราวเกี่ยวกับชาติพม่า ที่ปรากฏในตำราประวัติศาสตร์ไทย เพราะชาติพม่าได้ถูกสร้างภาพให้เป็นศัตรูของชาติไทยในตำราเรียนประวัติศาสตร์ที่สอนกันในห้องเรียนมานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนเพื่อนบ้านอื่นๆ อย่างลาว เขมร และมาเลเซีย ก็ถูกสร้างภาพในเชิงดูถูกมากกว่ายกย่อง ภาพเหล่านี้เกิดขึ้นมาจากประวัติศาสตร์ และเป็นผลพวงจากอคติที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของเรา กับประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน

สุนันทา เจริญปัญญาธิง. 2549. "ท่าเรือบนริมฝั่งแม่น้ำโขงกับการใช้เส้นทางแม่น้ำโขงในการขนส่งสินค้า," วารสารการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (ฉบับปฐมฤกษ์), หน้า 45-66.

บทความนี้กล่าวถึงพัฒนาการความร่วมมือระหว่างประเทศในการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำโขงร่วมกัน เช่น การใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ การเดินเรือพาณิชย์เสรี การเปิดท่าเรือตามแนวแม่น้ำโขง อีกทั้งยังกล่าวถึงอุปสรรคของการใช้เส้นทาง เช่น

อันตรายจากเกาะแก่งโขดหินใต้น้ำ และกระแสน้ำที่เชี่ยวกราก รวมไปถึงปริมาณน้ำในฤดูแล้งที่ไม่เหมาะกับการเดินเรือขนาดใหญ่ ซึ่งนำมาสู่แนวคิดของจีนที่เสนอให้มีการระเบิดเกาะแก่งใต้น้ำ และสร้างเขื่อนขนาดใหญ่กันแม่น้ำ

สุกัลักษณ์ กาญจนบุรี. 2539. "พม่าในรูปเหลี่ยมเศรษฐกิจ," *เอเชียปริทัศน์*, 17 (3), หน้า 1-16.

บทความนี้กล่าวถึงกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคทั้ง 4 เหลี่ยมเศรษฐกิจ(ไทย จีน พม่า ลาว) และลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (จีน ไทย พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา) เป็นการเปิดโอกาสให้พม่าได้พัฒนาและส่งเสริมการเปิดประเทศแก่พม่า ช่วยเพิ่มความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แม้ว่าโดยปกติพม่าจะติดต่อกับไทย และจีนตอนล่างอยู่แล้วตามสภาพของพื้นที่ที่ติดกันโดยธรรมชาติ สำหรับท่าทีของพม่าต่อกรอบความร่วมมือนั้น จะให้ความสนใจต่ออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมากกว่าสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจเพราะความเป็นรูปธรรม และมีการสนับสนุนอย่างเป็นทางการของธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียของกรอบลุ่มแม่น้ำโขง และคิดว่าโครงการของสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจไม่ค่อยคืบหน้าและมีการทับซ้อนกับความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขงแล้ว การดึงพม่าเข้ามาร่วมในเหลี่ยมเศรษฐกิจ ยังช่วยให้พม่าใกล้ชิดกับอาเซียนมากยิ่งขึ้นและส่งเสริมในเรื่องสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

เสาวนิต วิชัยทศะ, และคนอื่น ๆ. 2540. "การศึกษารูปแบบการแพร่กระจายของผู้ป่วยมาลาเรีย จังหวัดกาญจนบุรี," *วารสารมาลาเรีย*, 32 (1), หน้า 3-5.

บทความนี้กล่าวถึงจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจัดว่ามีปัญหาเรื่องโรคมาลาเรียมากที่สุดจังหวัดหนึ่งในประเทศ การศึกษานี้เป็นโครงการควบคุมไข้มาลาเรียปีงบประมาณ 2535-2537 พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย รัยทำงานสูงกว่าเพศหญิงมาก กลุ่มเด็กและคนชราไม่ค่อยมีความแตกต่างว่าเพศไหนมากกว่ากัน ในปี 2535 ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม แต่ในปี 2536 มีอาชีพหาของป่า ซึ่งการติดเชื้อ ในหมู่บ้านจากปี 2535-2537 มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การติดเชื้อในป่าเพิ่มขึ้น และการติดเชื้อส่วนใหญ่อยู่ในเขตประเทศไทย

อำนาจ เจริญกุล. 2539. "การเฝ้าระวังและควบคุมป้องกันโรค กรณีศึกษา: ไข้มาลาเรียระบาดที่บ้านป่าคา กิ่งอำเภอ แม่ฟ้าหลวง," *วารสารมาลาเรีย*, 31 (4), หน้า 182-187.

การศึกษานี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับไข้มาลาเรียที่ระบาด หมู่ 3 บ้านป่าคา กิ่ง อ.แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า มูลเหตุการระบาดเนื่องจากชาวฮิเก้อบ้านป่าคา 2 ราย ติดเชื้อจากประเทศพม่าเข้ามาในหมู่บ้าน ตรวจพบเชื้อเมื่อวันที่ 7, 17 เมษายน 2538 เป็นเชื้อมาลาเรียชนิด *P. vivax* การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการเฝ้าระวังโรคตามแผนปฏิบัติงานค้นหาผู้ป่วยในแต่ละเดือนยังไม่เพียงพอ ต้องยืดหยุ่นปรับแผนเมื่อมีการพบเชื้อเกิดขึ้นในกลุ่มบ้าน

ชาวต่างชาติที่อพยพเข้ามาอาศัยชั่วคราวต้องเจาะเลือดตรวจทุกราย ในกรณีเกิดการระบาด งานควบคุมป้องกันโรคต้องกระทำทันที ค้นหาผู้ป่วยและจ่ายยารักษา

Allan Beesey. 2543. "เอชไอวีกับแรงงานอพยพ : ไทยกับพื้นที่ชายแดน," จดหมายข่าวโครงการพัฒนาเครือข่ายเอดส์, 2 (2), หน้า 4-11.

บทความเรื่องนี้ กล่าวถึง ความเกี่ยวข้องของการติดเชื้อเอชไอวีกับการอพยพแรงงาน ซึ่งเคยเป็นปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งของการแพร่ระบาดเชื้อเอชไอวีในประเทศไทย ได้ปรากฏชัดขึ้นในกลุ่มอพยพแรงงานข้ามชาติ จำนวนผู้อพยพมาจากหลายประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่วนใหญ่อพยพมาจากพม่า และผู้ลี้ภัยจำนวนมากนับแสนตามแนวชายแดนไทย-พม่า

จากการศึกษาเส้นทางของการอพยพของกลุ่มประชากรต่างๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะการอพยพไปยังบริเวณพื้นที่ชายแดน รวมทั้งการอพยพของแรงงานไปยังจุดหมายต่างๆ ในประเทศไทย พบว่ามีผลให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีกว้างขวางขึ้น และจะยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไป ศูนย์การค้าในพื้นที่ชายแดนหลายแห่งในไทยกำลังขยายตัว การเติบโตเหล่านี้ รวมทั้งการลักลอบค้าสินค้าต้องห้ามทั้งหลาย ในบางแง่มุมสิ่งเหล่านี้อาจอยู่ในพื้นที่บางแห่งของเมืองใหญ่ๆ แต่ด้วยขนาดพื้นที่ ความห่างไกล และเงื่อนไขอื่นๆ ทำให้พื้นที่เหล่านี้ยังคงเอื้อต่อกิจกรรมต้องห้ามทั้งหลายอยู่ พื้นที่ทั้งในประเทศและพื้นที่ชายแดนต่างล้วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การค้า และการขายบริการทางเพศ ในทางกลับกันสิ่งเหล่านี้ก็ล้วนเกี่ยวข้องกับปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี และยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไป และจุดต่างๆ เหล่านี้ ได้ถูกทิ้งให้เป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการแก้ไขปัญหาเอดส์ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น

เอกสาร เอกสารประกอบการสัมมนา รายงานการประชุมและอื่นๆ

กระทรวงพาณิชย์. กรมการค้าต่างประเทศ. 2548. การค้าชายแดนระหว่างไทย-พม่า. (<http://www.dft.moc.go.th>)

การค้าชายแดน มีรูปแบบการค้า แบ่งออกได้เป็น การค้าในระบบ ซึ่งเป็นการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยผู้นำเข้า-ส่งออก จะทำการนำเข้าและส่งออก ผ่านพิธีการศุลกากร โดยมีการเสียภาษีอย่างถูกต้อง การค้านอกระบบ ซึ่งเป็นการลักลอบทำการค้าตามแนวชายแดน จุดที่มีการลักลอบนำเข้า ได้แก่ บริเวณแม่น้ำสาย แม่ไม้มย การค้าแบบนี้เรียกว่า สินค้าลอยน้ำ และการค้าผ่านแดน ซึ่งเป็นการค้าของไทยกับประเทศที่สาม โดยอาศัยพม่า เป็นทางผ่านสินค้าไปสู่จีน อินเดีย และบังคลาเทศ เป็นต้น

กระทรวงพาณิชย์. กรมการค้าต่างประเทศ. 2548. *ภาวะการแข่งขันของไทย*.
(<http://www.dft.moc.go.th>)

ปัญหาของผู้ส่งออกไทยไปยังพม่า ทำให้มีแนวทางในการดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาในการส่งออกไปยังตลาดพม่า และแนวทางในการส่งเสริมสินค้าไทยไปยังตลาดพม่า อาทิ ควรเพิ่มความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพาณิชย์จังหวัดของทั้ง 2 ประเทศ ในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้า และในด้านข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อค้าท้องถิ่นของแต่ละประเทศ รวมทั้งมีการร่วมเจรจาแก้ไขปัญหาการค้าอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นมากขึ้น กรมศุลกากรควรจัดทำระบบ One Stop Service สำหรับการนำเข้า-ส่งออก ควรเร่งรัดให้มีการเปิดจุดผ่อนปรน จุดผ่านแดนถาวร ด้านศุลกากรตามช่องทางที่มีการค้าขายตามแนวชายแดนให้มากขึ้น เพื่อขยายการส่งออกสินค้าจากชายแดนไทยไปสู่พม่าให้มากขึ้น เป็นต้น

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมส่งเสริมการเกษตร. 2549. *การประชุมเตรียมการ เพื่อการพัฒนาผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลง : เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ และชายแดน*.
(<http://www.effiu.doae.go.th>)

ยุทธศาสตร์การค้าระหว่างประเทศและชายแดน จะเห็นได้ว่า การบูรณาการระหว่าง 19 กลุ่มจังหวัด เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ และชายแดน เป็นไปตามแนวทางของรัฐบาลในการวางยุทธศาสตร์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก โดยการปรับโครงสร้างการผลิต โดยเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุนการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาสินค้าใหม่ พัฒนาการอุตสาหกรรม และ SME พัฒนาการค้า และบริการ และการส่งออก การท่องเที่ยว โดยให้ไทยเป็นศูนย์กลาง ยกกระดับคุณภาพของระบบขนส่ง คมนาคม และการสื่อสารภายในประเทศให้เชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค รวมทั้งเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจกับอนุภูมิภาคทุกมิติ ซึ่งจากยุทธศาสตร์ต่างๆ นี้ จะนำไปสู่การวางกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ/กลุ่มประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาค กล่าวคือ เศรษฐกิจอีระวัต -เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ความร่วมมือของประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) เขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) ความร่วมมือเศรษฐกิจ บังคลาเทศ-อินเดีย-พม่า-ศรีลังกา-ไทย (BIMST-EC) ความร่วมมือไทย-พม่า-อินเดีย (Thailand-Myanmar-India) และสามเหลี่ยมมรกต (Emerald)

การประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติเรื่องสงครามติใน 5 ประเทศ:การเปรียบเทียบทางวัฒนธรรม.
2539. เชียงใหม่:สำนักงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับกรม
สารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.

เอกสารการประชุมนี้ประกอบไปด้วย เนื้อหาหลังประเพณีปีใหม่ใน 5 ประเทศ สงกรานต์ล้านนา ปีใหม่เมืองประเพณีสงกรานต์ในล้านนา เทศกาลสาดน้ำของชนชาติไตในญวนนาน เทศกาลสาดน้ำนิทานพื้นบ้านของชนชาติไทในสิบสองพันนา เทศกาลสาดน้ำ เทพปกรณัมอันเก่าแก่ของชนชาติไท สงกรานต์ในประเทศกัมพูชา วันปีใหม่พม่า ความผสมกลมกลืนระหว่างคติดั้งเดิมและพุทธศาสนา เทศกาลสาดน้ำในพม่าและงานบุญปีใหม่ลาว

การสัมมนา โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน.2543. เชียงใหม่: มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ.

เอกสารนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับหน่วยงานรัฐได้มีงานด้านการจัดการลุ่มน้ำ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2496 ภายใต้แผนงานของกรมป่าไม้ โดยการกำหนดนโยบายหรือการออกกฎหมายในการใช้ที่ดินหรือพื้นที่บริเวณต้นน้ำอยู่ในมือของฝ่ายรัฐฝ่ายเดียว ซึ่งนอกจากจะแก้ไขปัญหาไม่ได้แล้วยังเกิดความขัดแย้งรุนแรงกับชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้จึงเกิดมิติใหม่ของการจัดการทรัพยากรในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยมีแนวทางให้ประชาชนที่อาศัยในลุ่มน้ำต่างๆ ในภาคเหนือ (ลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน กก อิง สาละวิน) แก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยจัดเป็นองค์กรเครือข่ายลุ่มน้ำ มีคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของชุมชน ร่วมกันออกกฎระเบียบในการดูแลทรัพยากร และยกระดับความสามารถในการเคลื่อนไหวเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางนโยบายและกฎหมายต่างโดยมีขบวนการที่ชัดเจน

ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, และอัจฉรา รักยุติธรรม. 2541. บันทึกการเคลื่อนไหวกรณีโครงการท่อส่งก๊าซไทย-พม่า. กลุ่มคณาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อประชาธิปไตยและสิ่งแวดล้อม เชียงใหม่.

บันทึกนี้เป็นการลำดับความเคลื่อนไหวที่สำคัญ ของกรณีโครงการท่อส่งก๊าซไทย-พม่า ตั้งแต่ ธ.ค. 2540-มี.ค. 2541 ในระหว่างนี้มีการจัดการเสวนาในเรื่องโครงการท่อก๊าซไทย-พม่า ทั้งจากสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาควิชารัฐศาสตร์ นักศึกษาปริญญาโทสาขาการจัดการมนุษยกับสิ่งแวดล้อม และการรณรงค์ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อสาธารณชน โดย สโมสรนักศึกษา พรรคยูธิปไตย ชมรมอาสา และชมรมอนุรักษ์ฯ ทั้งนี้กลุ่มคณาจารย์ฯ ได้ออกแถลงการณ์ 2 ฉบับ โดยมีใจความว่า เนื่องจากโครงการท่อส่งก๊าซจากพม่าผ่านกาญจนบุรีสู่ราชบุรีของ ปตท. เป็นโครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางและการดำเนินการก็ไม่เปิดให้สังคมตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการละเมิดต่อหลักการสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน กลุ่มให้ร่วมกดดันให้ ปตท. ไม่ใช้วิธีการรุนแรงต่อการต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิของประชาชนผลักดันให้ปตท. เปิดเผยเงื่อนไขสัญญาที่ทำกับรัฐบาลพม่า และให้รัฐบาลจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำประชาพิจารณ์

พระมหาเจิม สุวโจ. 2541. "พระกับป่า บทบาทของพระสงฆ์ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้." เสนอในการสัมมนา "พระสงฆ์กับป่า" ณ 27-29 มิถุนายน ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งชาติเอเชียแปซิฟิก กรุงเทพฯ.

วัตถุประสงค์ของการสัมมนานี้เพื่อสรุปบทเรียน และหาแนวทางสนับสนุนให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยนำเสนอประสบการณ์ของโครงการด้านพุทธศาสนา กับ ป่าไม้ และกรณีศึกษาของลำนักสงฆ์ ในเขตป่าที่มีเงื่อนไขในการจัดการต่าง ๆ กัน เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เนื่องจากได้ตระหนักดีว่าข้อมูลความรู้และประสบการณ์ในการทำงานของพระสงฆ์มีความสำคัญและมีคุณค่า เพราะพระอาศัยป่าเป็นที่ฝึกปฏิบัติป่าได้รับการคุ้มครองเพราะบารมีและวัตรปฏิบัติของพระตามพระธรรมวินัย เป็นตัวอย่างสั่งสอนประชาชนให้เห็นคุณค่า และความสำคัญของป่าต่อมนุษยการพึ่งพากันของพระสงฆ์กับป่า พบทั่วไปในสังคมชาวพุทธที่ใดมีวัดมีป่าหรือสร้างป่าขึ้นมาในวัดและรอบๆ วัดป่าใดที่สงบเงียบเหมาะกับการฝึกตนก็จะมีพระธุดงค์ไปฝึกปฏิบัติขัดเกลาดนเองในป่า ชาวบ้านก็ช่วยกันทำบุญดูแลเลี้ยงพระ พระก็ให้ธรรมะสั่งสอนญาติโยม พระ ป่า และชุมชน จึงมีความสัมพันธ์และมีส่วนร่วมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

วาสนา ละอองปลิว. 2548. "ปฏิสัมพันธ์ของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่ท่าเรือเชียงแสนในบริบทสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ." เอกสารประกอบการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 4 เรื่อง วัฒนธรรมไร้อคติ ชีวิตไร้ความรุนแรง. เมื่อวันที่ 23-25 มีนาคม 2548 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บทความนี้พยายามทำความเข้าใจเงื่อนไขและเส้นทางของแรงงานข้ามชาติ รวมทั้งพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของแรงงานเหล่านี้กับผู้คน กลุ่มอำนาจต่างๆ ในสถานการณ์ของการเป็นแรงงานพลัดถิ่น โดยภาพของแรงงานข้ามชาติที่ปรากฏในการศึกษานี้คือภาพของแรงงานชาวไทยใหญ่จากรัฐฉานของพม่าเท่านั้น โดยบทความแบ่งเป็น 4 ส่วนคือ ส่วนแรกกล่าวถึงการพบพองานศึกษาเกี่ยวกับพรมแดนอัตลักษณ์ในพื้นที่พรมแดน ส่วนที่สองจะกล่าวถึงประสบการณ์ก่อนการอพยพสู่ตลาดแรงงานในเมืองไทยของชาวไทยใหญ่ ส่วนที่สามเป็นการให้ภาพของเส้นทางและชีวิตของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่ท่าเรือเชียงแสน และส่วนที่สี่จะพิจารณาถึงกระบวนการต่อรองและความพยายามในการตั้งถิ่นฐานของแรงงานข้ามชาติไทยใหญ่ในพื้นที่ปัจจุบันที่พวกเขาทำมาหากิน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มที่ 5 "นโยบายการเชื่อมโยงเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค." ประจำปี 2548 เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

เอกสารฉบับนี้เป็นรายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกล่าวถึง 2 ประเด็นคือ การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี และการดำเนินนโยบายความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในส่วนของประเด็นที่สองนั้นที่ประชุมสรุปให้มีการดำเนินนโยบายเชิงรุกระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ เพิ่มบทบาทการเชื่อมโยงไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย เร่งพัฒนาโครงการนำร่องเพื่อเป็น Show Case ระหว่างไทย-เพื่อนบ้าน ปรับปรุงกลไกการพัฒนาให้สามารถเชื่อมโยงท้องถิ่น ส่วนกลาง และกลไกการดำเนินการระหว่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงประเด็นการย้ายฐานการลงทุนของไทยเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน และการพัฒนาพื้นที่ในประเทศตามแนว Economic Corridor เพื่อรองรับอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ศูนย์พัฒนาภาคกลาง และศูนย์พัฒนาภาคเหนือ. 2541. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-สหภาพพม่า. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-พม่า ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานของสภาพทั่วไปของพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า ความสำคัญของเศรษฐกิจชายแดนไทย-พม่า สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม ข้อตกลงความร่วมมือและระเบียบการค้าระหว่างประเทศไทย-พม่า ข้อจำกัดของพื้นที่ทั้งสองประเทศ และโอกาส ศักยภาพ แนวทางการพัฒนา รวมไปถึงแผนงานและโครงการที่สำคัญของชายแดนไทย-พม่า ซึ่งให้ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริงที่สำคัญของสถานะปัจจุบัน ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนงานในด้านต่างๆ ต่อไปได้

สำนักงานประสานงานชายแดนด้านพม่า. 2548. สรุปผลการปฏิบัติในปีงบประมาณ 2547 และแผนการปฏิบัติงานในปีงบประมาณ 2548 ของ สน.ปชพ.ศปพ.ศอร.ฯ.

<http://www.schq.mi.th/Incbcc/Thai-Burma.doc>

การปฏิบัติงานนี้สรุปผลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบชายแดน ด้านตะวันตกของไทย ในรอบปีที่ผ่านมา พอสรุปได้ดังนี้ ภายหลังจากการประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ไทย-พม่า ครั้งที่ 21 ซึ่งฝ่ายไทยเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นเมื่อ 22-24 สิงหาคม 2546 ณ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี นั้น ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า โดยรวมอยู่ในภาวะดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศอยู่ในเกณฑ์ดียิ่ง เนื่องจาก ได้มีการประสานงานในระดับ

นโยบายกันอย่างแน่นแฟ้น อันจะไปสู่ผลประโยชน์ของชาติที่จะเกื้อกูลต่อกัน เช่น การดำเนินการตามแนวทางของปฏิญญาพุกาม ว่าด้วย ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี เจ้าพระยา แม่น้ำโขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Makong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) ซึ่งได้ลงนามร่วมกันไว้ เมื่อ 12 พ.ย.46 ที่ผ่านมา

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. กองการต่างประเทศ. 2548. *ผู้อพยพในประเทศไทย*.

(<http://www.moi.go.th/refugee.htm>.)

แนวทางแก้ไขปัญหผู้อพยพของทางการไทย มี 2 แนวทาง คือ การส่งไปประเทศที่สาม (RESETTLEMENT) และการส่งกลับภูมิลำเนา (REPATRIATION) โดยไม่ให้มีการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย และได้ร่วมกับ UNHCR ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอนของกฎหมายระหว่างประเทศ พร้อมประสานองค์กรเอกชน ระหว่างประเทศ (NGOs) เข้ามาให้ความช่วยเหลือบริการขั้นพื้นฐาน อาทิ การแจกจ่ายอาหาร การแพทย์ การสาธารณสุข การศึกษา และฝึกฝนอาชีพ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539. *เอกสารประกอบโครงการสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อติดตามประเมินผลนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ.

เอกสารนี้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านมุมมองของนักประวัติศาสตร์ การประเมินสถานการณ์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ และยุทธศาสตร์สังคมกับกระบวนการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี เอกสารในโครงการสัมมนาครั้งนี้ มีเนื้อหาประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ มุมมองนักประวัติศาสตร์กับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน การประเมินสถานการณ์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ยุทธศาสตร์สังคม เงื่อนไขวัฒนธรรมในกระแสการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี : ศึกษากรณีเขื่อนแก่งเสือเต้น โครงการสันติวิธี (แนวคิดและการดำเนินการ) "คน" กับ "ป่า" (โครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ)

อรรถญา ศิริผล. 2548. *ระหว่างเส้นทางชีวิตพลัดถิ่น: ชุมชนไทยใหญ่กับการค้าแรงงาน ในมิติทางสังคมวัฒนธรรมบริเวณพรมแดนไทย-พม่า*. เอกสารประกอบการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 4 เรื่อง วัฒนธรรมไร้อคติ ชีวิตไร้ความรุนแรง, วันที่ 23-25 มีนาคม 2548 จัดโดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บทความนี้ศึกษา เรื่อง แรงงานพลัดถิ่นชาวไทยใหญ่ที่อพยพเข้ามาทำงานตามแนวชายแดนของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น อ.ไชยปราการ อ.ฝาง อ.แม่อาย โดยศึกษาจากกลุ่มแรงงาน

ชาวไทใหญ่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำงานในสวนส้มกับกลุ่มแรงงานที่สามารถตั้งชุมชนขึ้นมาได้ ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา

บทความนี้ได้ตรวจสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มแรงงานชาวไทใหญ่พลัดถิ่นกับกลุ่มอำนาจต่างๆ ในประเด็นคำถามหลักคือ ในปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอำนาจในพื้นที่ พวกเขาได้จัดรูปแบบและความสัมพันธ์ของตัวเองอย่างไร และกลุ่มแรงงานพลัดถิ่นนี้ทำการปรับตัวโดยใช้รูปแบบสัญญาทางวัฒนธรรม หรือจัดความสัมพันธ์ทางสังคมอื่นใดอย่างไร

ส่วนที่ไม่มีบรรณนิทัศน์

วิทยานิพนธ์และวิจัย

กรมยุทธการทหารบก. 2540. สะพานมิตรภาพไทย-พม่า ข้ามแม่น้ำเมย. กรุงเทพฯ: กรมยุทธการทหารบก.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. กองวิจัยสินค้าและการตลาด 2. 2538. การผลิตและการตลาดข้าว 2538-2539. พม่า. กรุงเทพฯ: กองวิจัยและการตลาด 2, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์.

คณิชา รอดเรืองศรี. 2544. ความสัมพันธ์ระหว่างการทำกิจกรรมทางสังคมและการใช้พื้นที่ในชุมชนของชาวไต่บ้านเมืองปอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิต ภาควิชาวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จันทรเพ็ญ ชูติมาเทรินทร์. 2541. ผลกระทบจากการปลูกข้าวไร่ของชาวกะเหรี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน: กรณีศึกษาน้ำแม่ริตป่าแก่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

จินดา มโหสิวิริยะ. 2539. ทักษะคิดของชาวไทยต่อชาวพม่า: ศึกษาในจังหวัดระนอง. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จิราลักษณ์ จงสถิตมัน. 2538. การรักษาผู้ติดเชื้อเอดส์ด้วยการปฏิบัติธรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดดอยเก็งอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะเศรษฐศาสตร์. 2537. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่าง
ไทย พม่าและจีนตอนใต้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชวลิต ศรีศิลปนันท์. 2542. แนวความคิดของผู้นำกลุ่มต่อต้านรัฐบาลพม่าตอนโยบาย
ความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระเชิงวิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชัยศึก แก้ววิรุฬ. 2540. การแก้ปัญหาตามแนวชายแดนไทย-พม่าเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

เจตชาย ม่วงมงคล, และคนอื่น ๆ. 2539. เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลักลอบเข้าเมืองของชนกลุ่ม
น้อยสัญชาติพม่า: ศึกษากรณีอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ: สถาบัน
พัฒนาข้าราชการตำรวจ.

ไชยณรงค์ ปิตุรัตน์. 2538. แบบแผนการบริโภคที่มีต่อน้ำหนักเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง 0-1 ปี
ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดวงใจ หล่อธนวนินัย. 2545. การศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
จังหวัดแม่ฮ่องสอน: โครงการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ไทยธนาคาร สำนักวิจัยและวางแผน. 2546. การปฏิรูป สงครามและเศรษฐกิจ: แนวโน้มภาวะ
เศรษฐกิจและอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: ไทยธนาคาร.

ธัญพร พันธุ์อารีย์. 2539. ผลกระทบของการนำนโยบายผ่อนผันการให้ใช้แรงงานอพยพสัญชาติ
พม่าไปปฏิบัติในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกริก.

ธีรชัย รักวิจิตรกุล. 2544. การประยุกต์ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเชิงเลขและงานรังวัดด้วยดาวเทียม
เพื่อการสำรวจและออกแบบทางหลวง: กรณีศึกษาทางเลื่องเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิศวกรรม